

Vestland
fylkeskommune

Konkurransesgrunnlag

Prosjekt: Fv 49 Fossenbrattetunnelen

Tunneloppgradering

Tilbudsnummer: 2025/46694

A0 Innholdsliste

A Prosjektinformasjon

- [A0 Forside og innholdsliste](#)
- [A1 Dokumentliste](#)
- [A2 Innbydelse til konkurranse](#)
- [A3 Orientering om prosjektet](#)

B Konkurranseregler

- [B1 Konkurranseregler](#)
- [B2 Krav til leverandørens kvalifikasjoner - anbudskonkurranse](#)
- [B3 Krav til tilbud og spesielle konkurranseregler](#)

C Kontraktsbestemmelser – NS 8406:2009

- [C1 Alminnelige kontraktsbestemmelser](#)
- [C2 Spesielle kontraktsbestemmelser for bygging, Vestland fylkeskommune](#)
- [C3 Avtaledokument](#)
- [C4 Seriøsitetskrav og etiske føresegner](#)

D Beskrivende del

- [D1 Beskrivelse](#)
- [D2 Tegninger og supplerende dokumenter](#)

E Svardokumenter

- [E1 Dokumentasjon fra tilbyder](#)
- [E2 Svardokument for vurdering av leverandørens kvalifikasjoner](#)
- [E3 Beskrivelse med utfylte priser](#)
- [E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner](#)
- [E5 Tilbudsskjema](#)

A Prosjektinformasjon

A1 Dokumentliste

Følgende utgjør til sammen konkurransegrunnlaget:

Vestland fylkeskommune sine fastsatte skjema blir lagt ut på Vestland fylkeskommune sitt prosjekthotell etter kontraktsignering.

Statens vegvesen sine håndbøker og rapporter finnes [her](#).

DOKUMENT	DATO
1 Konkurransgrunnlag – Kap A-E ESPD-skjema	2026-06-30
2 Datafiler med mengder fra kap D1	2026-06-30
3 D2.2 Modellgrunnlag	2026-06-30
4 D2.3 Tegningsgrunnlag	2026-06-30
5 D2.5 SHA-plan Fv. 49 Fossenbrattetunnelen	2026-06-30
6 D2.6 YM-plan Fv. 49 Fossenbrattetunnelen	2025-09-01
7 D2.7 Fv. 49 Miljøkartleggingsrapport Fv. 49 Fossenbrattetunnelen	2025-09-18
8 Håndbok N100 Veg- og gateutforming	2023
9 Håndbok N101 ikkavviklingikksikkert sideterreng og vegsikringsutstyr	2022
10 Håndbok R110 Modellgrunnlag	2024
11 Håndbok V124 Teknisk planlegging av veg- og tunnelbelysning	2021
12 Håndbok V129 Universell utforming av veger og gater	2011
13 Håndbok N-V160 Vegrekkverk og andre trafiksikkerhetstiltak	2022
14 Håndbok N200 Vegbygging	2024
15 Håndbok N-V220 Geoteknikk i vegbygging	2025
16 Håndbok N-V240 Vannhåndtering	2023
17 Håndbok V270 Tørrmuring med maskin	1995
18 Håndbok N300 Trafikkskilt	2024
19 Håndbok N301 Arbeid på og ved veg	2024
20 Håndbok N302 Vegoppmerking	2025
21 Håndbok R310 Trafiksikkerhetsutstyr	2011
22 Håndbok N-V320 Planlegging og oppsetting av trafikkskilt	2024
23 Håndbok N500 Vegtunneler	2024
24 Håndbok R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler	2021
25 Håndbok R512 Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø i vegtunneler under drift	2020
26 Håndbok N-V521 Geologi og bergsikring i tunnel	2023
27 Håndbok N601 Sikkerhetskrav for elektriske anlegg i- og langs offentlig veg	2022
28 Håndbok R610 Standard for drift og vedlikehold av riksveger	2012
29 Håndbok R761 – Prosesskode 1	2018

30	Håndbok R762 – Prosesskode 2	2018
31	Dokumentasjon og kontroll av asfalt (2026), Statens vegvesens rapporter nr. 1084	2025
32	REN 9000 – Montasje av kabel	
33	NEK 600	2021
34	NEK 400	2022
35	NEK 439	2024/25
36	NEK 700	2024
37	Veglysnorm, Vestland fylkeskommune	
37	Vestland fylkeskommune sine fastsatte skjema som skal nyttast av entreprenør i utføringsfasen: <ul style="list-style-type: none"> - Avklaring - Avviksmelding - Endringsordre - Konteringsskjema for avdrags- og slutfaktura for veganlegg - Krav om endringsordre - Kontrollørmelding - Målebrev - Overtakelsesprotokoll - Prisforespørsel - Sluttattest for utført entreprise 	
38	Norske og internasjonale standarder som det er vist til i tilbudsokumentene	
39	Kunngjøringen som gjengitt i DOFFIN / TED databasen	

Vestland Fylkeskommune benytter Statens vegvesens håndbøker. Håndbøkene har nye nummer fra 1. juni 2014. Se håndboksiden.

Det vil forekomme referanser til gammelt håndboknummer, da det totale omfang av referanser i dokumentene er stort. Av praktiske grunner skal derfor referanser til gammelt håndboknummer være likestilt med referanser til nytt nummer.

Det vil fortsatt være dokumenter med referanser til tidligere håndboknummer, som f.eks. rundskriv. Gyldigheten av disse, og mulige krav som fremgår av disse, endres ikke av omnummereringen.

Listen er ikke uttømmende, og det vil forekomme referanser til andre dokumenter som også vil være gjeldende.

A Prosjektinformasjon

A2 Innbydelse til anbudskonkurranse

Kontraktsarbeid: Fv 49 Fossenbrattetunnelen - Tunneloppgradering

Vestland fylkeskommune ønsker tilbud fra entreprenører med det faglige, tekniske og økonomiske grunnlag som er nødvendig for oppfylling av kontrakten. Videre kreves erfaring fra tilsvarende arbeider for utførelse av ovennevnte kontraktsarbeid i henhold til konkurransegrunnlaget. Det vises til utfyllende bestemmelser i konkurransegrunnlagets kap. B2.

Konkurransen skjer i henhold til lov om offentlige anskaffelser (LOV 2016-06-17-73 med evt. senere endringer, loa) samt forskrift om offentlige anskaffelser (FOR 2016-08-12-974 med senere endringer, foa).

Følgende legges til grunn:

Type anskaffelse:	Bygg-/anleggsarbeider
Over terskel:	Iht foa §5-3
Anskaffelsesprosedyre:	Anbudskonkurranse iht FOA 23-6(1)

Kriterier for valg av tilbud er gitt i konkurransegrunnlagets kap. B.

Tilbudskonferanse vil finne sted 2026-08-18 med møtested Bjørkheim Kro kl 09.00
og hotell

Tilbudskonferanse kan bli gjennomført digitalt.

Konkurransen gjennomføres via Vestland fylkeskommune konkurransegjennomføringsverktøy (KGV). Tilbudsinnlevering og all kommunikasjon skjer via KGV, se kap. B1.

Alle frister i konkurransen er angitt i KGV.

Oppdragsgiver har følgende tentative fremdriftsplan for anskaffelsen:

Planlagte milepæler	Tentative datoer
Frist for innlevering av tilbud	16.09.2026
Meddelelse om tildeling av kontrakt	09.10.2026
Kontraktsignering	23.10.2026

Vestland fylkeskommune, 2026-07-02

Underskrift John Martin Jacobsen - Stedfortreder for Dina Lefdal

A Prosjektinformasjon

A3 Orientering om prosjektet

Innhold

1. Arbeidenes art og omfang.....	2
2. Entrepriseform og kontraktstype	4
3. Tidspunkt for igangsettelse og tidsfrister	4
4. Avvik i kontraktens rammebetingelser.....	4
5. Forskudd	4
6. Byggherre og engasjerte rådgivere	4
7. Byggherrens organisering av HMS-arbeidet	4
8. Byggeplassens og anleggsområdets beliggenhet og adkomstmuligheter	4
9. Andre entrepriser eller byggherrens egne arbeider.....	5
10. Spesielle forhold	5

1. Arbeidenes art og omfang

Tunnelen som skal oppgraderes ligger på fylkesveg 49 i Samnanger kommune, mellom Eikedalen og Bjørkheim. Tunnelen har en lengde på 665 meter og en årsdøgntrafikk (ÅDT) på 2831 kjøretøy (2023), hvorav 15 % er tungtransport. Den er klassifisert i tunnelklasse B, skiltet høyde 4,2 meter. Fartsgrensen i tunnelen er 80 km/t. Den har ca 6% fall i retning Bjørkheim. Tunnelen ble åpnet for trafikk i 1976. Tunnelprofilet er ikke et normert profil, skann av tunnelen danner grunnlag for tunnelens utforming. I øvrige dokumenter hvor det er beskrevet tunnelprofil T8,5, henvises det til skann.

Oppgraderingen omfatter i hovedsak utskifting og modernisering av elektriske og styringstekniske installasjoner, etablering av nytt teknisk bygg i dagen, nytt drems- og overvannssystem samt nye rekkverk både i tunnel og i dagsone. Ferdig oppgradert tunnel skal ha en kjørefeltbredde på 3,10 meter og skiltet høyde 4,2 meter, samt skulder mot føringskant skal være 0,5 meter.

Konkurransegrunnlaget er utarbeidet som et modellbasert grunnlag med supplerende tegninger.

Hovedmengder, estimerte:

Elkraft, ekom og automasjon:

Riving og fjerning av eksisterende belysning og sikkerhetsutrustning i og ved tunnelen, inkludert bolter og oppheng.

Installasjoner i 1 nytt tekniske bygg med 4 rom.

Fordelingstavler (=432/433/434/439) – 4 stk.

Tavler for automasjonsutstyr =563– 1 stk.

Tavler for nettverksutstyr =515 – 1 stk.

Fordelingsskap til nødstasjoner – 7 stk.

Kabelstige – ca. 700 m.

Festebolter – ca. 270 stk.

Led-armaturer for komplett belysning i tunnel inkludert styresystem.

Led-stripe som evakueringsbelysning, ca. 660 m

Nødstasjoner (SOS-skap) – 7 stk.

Automatikkskap (FS-skap) – 7 stk.

Nødstyreskap – 2 stk.

Fiberkabel G24 – ca. 950 m

Fiberkabel G24, funksjonssikker - ca. 950 m

Telefonsentraler – 1 stk.

Nødtelefonapparat og servicetelefoner – 11 stk.

UPS-anlegg med batteripakke – 2 stk.

Strålekabel – ca. 680 m

Koaksialkabler – ca. 1000 m

Programmerbar logisk styring (PLS) – 2 stk.

Distribuert IO (DIO) – 9 stk.

L2 Ethernet switcher – 7 stk.

L3 Ethernet switcher – 1 stk.

OPC server – 2 stk.
Programvare og programmering av 1 stk. tunnel.
Kabelgrøfter i daganlegg og tunnel – ca. 1500 m
Trekkekummer varierende dimensjoner – ca 24 stk.

Tunnelarbeider:

Riving og fjerning av eksisterende skilt i og ved tunnel og tunnelportal.
Utvidelse av tverrsnitt tunnel (bak ny betongføringskant og heng): 100 fm³
Sikringsbolter: 260 stk.
Sprøytebetong: 92 m³

Veg:

Fjerning og skjæring av betongstøpt mur ved tunnel.
Forstekningslag 25/125: 430 m³
Bærelag Fk 0/32: 210 m³
Bærelag Ag 16: 1450 m²
Slitelag Agb 11: 7900 m²
Riving av asfaltdekke: 1800 m²
Fresing av fast dekke: 5400 m²
Rekkverk av betong: 1030 meter
Rekkverk av metallskinner: 130 meter
Skilt med og uten signal og EL-tilførsel: ca 48 stk

VA/drens:

Grøft for OV/drensledning: ca. 765 meter
Rørledning OV/drens: ca. 865 meter
Sandfangkummer: 14 stk.
Inspeksjonskummer: 8 stk.
Stakekummer: 1 stk.
Oljeutskiller: 1 stk.

Teknisk bygg:

Teknisk bygg i dagen: 4,7 x 15,3 meter

Arbeidstider:

Anleggsarbeid i tunnelen skal foregå på natt. På grunn av høy ÅDT skal det være fri ferdsel i anleggsområdet mellom kl 05:30 og kl 18:00. Eventuelt arbeid på dagtid skal avklares med byggherre. I den grad arbeidets art muliggjør flere gjennomkjøringer i tunnelen, så skal ENT tilrettelegge for dette.

Følgende stengeregime ligger til grunn for gjennomføring av kontraktsarbeidene.
Entreprenør må hensynta gjennomslipp av buss i rute og nødetater:

- 1800-2200 - kontinuerlig ledebilkjøring
- 2200-0530 - stengt med gjennomkjøring kl. 2400 og 0200

Det skal stå trafikkvakt ved stengepunkter til siste gjennomslipp kl. 02:00.
Vedrørende trafikkavvikling i ferier, slik som påske-, vinter-, jule- og fellesferie, se kap. C2 pkt. 35.9.

Stengeregime skal aksepteres av byggherre før søknad om arbeidsvarsling sendes inn.

Se også kap. C2 pkt. 30.7 og 30.8.

2. Entrepriseform og kontraktstype

Entrepriseform er utførelsesentreprise. Kontraktstype er enhetspriskontrakt.

3. Tidspunkt for igangsettelse og tidsfrister

Arbeidet kan settes i gang når avtale er inngått og garantierklæring og kopi av forsikringsbevis er levert byggherren. Det vises i tillegg til utfyllende krav under punktene om samhandling, kvalitetsplan, HMS og fremdriftsplan i kap. C.

Frist for ferdigstillelse: Ferdigstillelse innebærer også godkjent brukstillatelse fra Vegdirektoratet og rivning av gammel infrastruktur: **2028-01-28**.

Følgende delfrister gjelder:

Delfrist 1: Ferdigstille og dokumentere grøfter, sprenging, pigging, stabilitetssikring og oppføring av teknisk bygg: **30.04.2027**

Delfrist 2: Ferdigstilt føringskant i tunnel, ferdig med asfaltarbeider og Entreprenørens egentest (EET). Viser blant annet til prosess 11.421 og 11.59. EET skal være ferdigstilt, uten mangler og dokumentert med rapport: **15.09.2027**

Delfrist 3: Komplet leveranse av Datafangst, beredskapsøvelse, opplæring nødetater og driftspersonell, og godkjent UAT og komplett dokumentasjon som inngår i sikkerhetsgodkjenning hos Vegdirektoratet: **30.11.2027**

4. Avvik i kontraktens rammebetingelser

Hvis myndighetenes bevilgninger tilsier avvik i kontraktens utførelse, skal det forhandles om eventuelle økonomiske konsekvenser. Entreprenøren har ikke rett til å heve kontrakten ved mindre vesentlig endring av bevilgningstakt.

5. Forskudd

Det utbetales ikke forskudd.

6. Byggherre og engasjerte rådgivere

Vestland fylkeskommune er byggherre for fylkesveger og fylkes-g/s-veger.

Alle henvendelser mellom entreprenøren og byggherren skal gå gjennom byggherrens representant, dersom annet ikke er avtalt.

Alle henvendelser mellom entreprenøren og byggherrens engasjerte rådgivere skal gå gjennom byggherrens representant, dersom annet ikke er tydelig bestemt.

7. Byggherrens organisering av HMS-arbeidet

Byggherrens organisering av HMS-arbeidet er vist i plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA-planen). Denne planen finnes som del av konkurransegrunnlaget i kap. D2.

8. Byggeplassens og anleggsområdets beliggenhet og adkomstmuligheter

Fossenbrattetunnelen ligger på fv. 49 i Samnanger kommune. Avstand fra kryss mellom E16 og fylkesveg 49 på Trengereid er 22 km.

9. Andre entrepriser eller byggherrens egne arbeider

Driftskontrakt-entreprenør for veg/tunnel i området er i dag:

- Elektro: Mesta Elektro
- Veg i tunnel: Mesta Drift
- Veg i dagen: Presis Vegdrift

10. Spesielle forhold

10.1 Kolonneoppstilling ved trafikkavvikling:

Det kan være potensial for skred fra gjel ved tunnelportal vest, og derfor bør plassering av kolonne ikke plasseres nærmere enn 80 m fra tunnelportal i vest.

Se notat 060879-GEO-NOT-02 *FV49, Fossenbrattetunnelen. Vurdering av forskjeringar, trafikkavvikling og teknisk bygg i samband med tunneloppgradering.*

10.2 Fv. 49 som omkjøringsveg:

Fv. 49 gjennom Samnanger kommune fungerer som omkjøringsveg ved spesielle hendelser på E16. Det må påregnes redusert aktivitet eller stans i anlegget ved spesielle hendelser.

Avklares med byggherre i hvert enkelt tilfelle.

10.3 Sikkerhetsgodkjenning tunnel:

Entreprenør må levere påkrevd dokumentasjon, bidra til å dokumentere endringer, og bistå i møter vedrørende leveranse til Vegdirektoratet for brukstillatelse før åpning av tunnel.

Se også kap. C2 pkt. 35.12.

10.4 Drift og vedlikehold av eksisterende elektro og sikkerhetsutrustning:

Under oppgraderingen skal entreprenør stå for midlertidig drift av eksisterende elektro og sikkerhetsutrustning i og tilhørende tunnelen, slik at dette fungerer til enhver tid og frem til nytt utstyr er testet og tunnelen er sikkerhetsgodkjent.

Se også kap. C2 pkt. 35.13.

10.5 Drift- og vedlikeholdsfrekvens på leverte produkter:

Produkter og komponenter som leveres i forbindelse med tunneloppgraderingen skal ha en kvalitet og utforming som minst tilsvarer eksisterende anlegg når det gjelder driftssikkerhet og vedlikeholdsbehov.

Vedlikeholdsintervallene skal være like lange eller lengre enn for eksisterende anlegg, med mindre annet er særskilt avtalt.

Se også kap. C2 pkt. 35.14.

10.6 Deponier og forurensete masser

Entreprenør står selv ansvarlig for å finne deponier som kan ta imot masser fra sprengning, pigging, arbeid med grøfter og øvrige masser. Dette gjelder også eventuelle mellomlager.

Deponier skal være godkjent for massene de tar imot.

Se også kap. C2 pkt. 35.15.

B Konkurranseregler

B1 Konkurranseregler

Innhold

1. Alminnelige konkurranseregler – lov og forskrift om offentlige anskaffelser	2
2. Prosedyre	2
3. Tilgjengeliggjøring av konkurransegrunnlaget m.m.	2
4. Rettelse, supplering eller endring av konkurransegrunnlaget	3
5. Kompensasjon ved deltakelse i konkurransen	3
6. Kommunikasjon	3
7. Språkkrav	3
8. Avvik	3
9. Avklaringer	3
10. Utvelgelse av leverandører	4
11. Klage til Klagenemnda for offentlige anskaffelser.....	Feil! Bokmerke er ikke definert.

1. Almennelike konkurranseregler – lov og forskrift om offentlege anskaffelser

For denne konkurransen gjelder lov av 17. juni 2016 nr. 73 om offentlege anskaffelser ("anskaffelsesloven") og forskrift av 12. august 2016 nr. 974 om offentlege anskaffelser ("anskaffelsesforskriften") del I og del III, med de suppleringer og tillegg som er gitt i følgende dokumenter:

- Kapittel **B1** Generelle konkurranseregler, som inneholder en beskrivelse av de generelle konkurransereglene.
- Kapittel **B2** Krav til leverandørenes kvalifikasjoner, som inneholder kvalifikasjonskrav med tilhørende bestemmelser.
- Kapittel **B3** Gjennomføring av konkurranse og valg av tilbud, som inneholder tildelingskriteriene og de øvrige konkurransereglene.

Oppdragsgiver gjør vidare oppmerksom på at Norges sanksjoner som følge av Ukrainakrigen (lov av 16. april 2021 nr. 18 med tilhørende forskrifter – «sanksjonslovgivningen») medfører begrensninger av hvilke selskap som oppdragsgiver kan tildele og gjennomføre av kontrakter med. Leverandører som rammes av sanksjonslovgivningens forbud eller som har underleverandører som omfattes av sanksjonslovgivningens forbud risikerer avvisning eller krav om utskifting av underleverandør

Oppdragsgiver kan avvise tilbud fra virksomheter som ikke er rettighetshavere etter anskaffelsesloven § 3.

2. Prosedyre

Konkurransen gjennomføres etter følgende prosedyre:

Åpen anbudskonkurranse iht FOA 23-6(1)

3. Tilgjengeliggjøring av konkurransegrunnlaget m.m.

Konkurransegrunnlaget er gjort tilgjengelig via oppdragsgivers konkurransegjennomførings-verktøy, på følgende internettadresse:

[https://tendsign.no/public/list_public_publications.aspx?FromPublic=true&OrganizationID=500203274]

Tilbud skal leveres via ovennevnte konkurransegjennomføringsverktøy, jf. kapittel B2 og B3.

Tilbud eller forespørsel om å delta sendes

elektronisk via: <https://tendsign.no/doc.aspx?UniqueId=afjqagdtsq&GoTo=Tender>

Oppdragsgiver anbefaler at leverandøren starter med utfylling og opplasting av tilbud i konkurransegjennomføringsverktøyet i god tid i forkant av angitte frister for levering.

Oppdragsgiver gjør oppmerksom på at hver enkelt fil ikke kan være større enn 2,14 Gigabyte (GB).

Leverandøren er ansvarlig for at komplett tilbud blir levert innenfor den angitte tidsfrist.

4. Rettelse, supplering eller endring av konkurransegrunnlaget

Før tilbudsfristens utløp kan oppdragsgiver foreta rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget som ikke er vesentlige, jf. anskaffelsesforskriften § 14-2 (1).

Rettelser, suppleringer og endringer av konkurransegrunnlaget vil bli publisert via oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy eller doffin.no, jf. punkt 3 ovenfor.

Oppdragsgiver kan ikke foreta vesentlige endringer av konkurransegrunnlaget eller på annen måte vesentlig endre forutsetningene for konkurransen.

Leverandør skal ta hensyn til alle publiserte/utsendte endringer av konkurransegrunnlaget.

Det forutsettes at leverandøren setter seg godt inn i hele konkurransegrunnlaget.

Leverandøren bærer risikoen for sin egen forståelse av konkurransegrunnlaget, og kan ikke senere gjøre gjeldende forhold han burde blitt oppmerksom på.

Dersom en leverandør oppdager mangler eller uklarheter i konkurransegrunnlaget, skal han umiddelbart varsle oppdragsgiver om dette.

5. Kompensasjon ved deltakelse i konkurransen

Kostnader for utarbeidelse av tilbud bæres av den enkelte leverandør, om ikke annet fremgår direkte av konkurransegrunnlaget.

6. Kommunikasjon

All skriftlig kommunikasjon og informasjonsutveksling mellom oppdragsgiver og leverandør skal skje ved bruk av oppdragsgivers konkurransegjennomføringsverktøy, med mindre oppdragsgiver beslutter en annen kommunikasjonsform.

7. Språkkrav

Tilbudet med tilhørende dokumenter skal utformes på norsk, med mindre annet klart er angitt i konkurransedokumentene.

8. Avvik

Eventuelle avvik fra konkurransegrunnlaget i tilbudet skal fremgå uttrykkelig av leverandørens tilbudsbrev. Leverandøren kan ikke gjøre gjeldende avvik som ikke fremkommer av tilbudsbrevet. Eventuelle avvik skal prises av leverandøren.

Avvik som ikke er prissatt, vil bli kostnadmessig vurdert av oppdragsgiver i forbindelse med valg av tilbud. Tilbud med vesentlige avvik vil bli avvist, jf. anskaffelsesforskriften § 24-8 (1) bokstav b.

9. Avklaringer

Eventuelle avklaringer av leverandørens tilbud vil bli gjennomført i tråd med anskaffelsesforskriftens bestemmelser, jf. § 23-5.

10. Utvelgelse av leverandører

Alle kvalifiserte leverandører inviteres til å delta i konkurransen.

11. Avlysning av konkurransen

Dersom det foreligger saklig grunn, kan oppdragsgiver avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning. Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å avlyse konkurransen dersom det foreligger saklig grunn, for eksempel ved bortfall av planlagt finansiering, manglende godkjenning fra politisk hold eller forhold som ikke gjør det mulig å gjennomføre planlagt leveranse innenfor vedtatte investeringsrammer.

B Konkurranseregler

B2 Krav til leverandørens kvalifikasjoner - anbudskonkurranse

Innhold

1. Om kapittel B2	2
2 Kvalifikasjonskrav, jf. anskaffelsesforskriften kapittel 16.....	2
2.1. Generelt	2
2.2. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling.....	2
2.3. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet.....	3
2.4. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner	3
2.4.1. Relevant erfaring	3
2.4.2. Byggherrers erfaringer.....	4
2.4.3 Gjennomføringsevne.....	4
2.5. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet.....	5
2.5.1. HMS system	5
2.5.2. Ytre Miljø.....	5
2.5.3. Kvalitetsstyring.....	5
3. Øvrige bestemmelser	6
3.1. Dokumentasjon for fravær av avvísningsgrunner	6
3.2. Skatteattester – anskaffelsesforskriften § 7-2.....	6
3.3. Fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest	7
4. Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap	8
4.1. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav.....	8
4.2. Fellesskap av leverandører	8
5. Særlig om nyetablerte leverandører.....	9
6. Krav til leverandørens dokumentasjon av kvalifikasjonskravene	9
6.1. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD).....	9
6.2. Dokumentasjon av kvalifikasjonskravene	9
7. Frist for begjæring om midlertidig forføyning.....	10

1. Om kapittel B2

Kapittel B2 inneholder konkurransens kvalifikasjonskrav. Med mindre annet er angitt skal hvert enkelt kvalifikasjonskrav i kapittelet oppfylles.

Alle paragrafhenvvisninger i kapittel B2 er til anskaffelsesforskriften (FOR-2016-08-12-974), om ikke annet er angitt.

Frister og øvrige bestemmelser, herunder krav til utformingen av leverandørens tilbud følger av kapittel B1 og B3.

2. Kvalifikasjonskrav, jf. anskaffelsesforskriften kapittel 16

2.1. Generelt

Kvalifikasjonskravene for konkurransen er angitt i punkt 2.2 til 2.5 nedenfor. Hvert enkelt kvalifikasjonskrav må være oppfylt for at leverandøren vil bli vurdert som kvalifisert.

Leverandører som ikke tilfredsstiller kvalifikasjonskravene vil bli avvist, jf. § 24-2 (1) bokstav a).

2.2. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal være et lovlig etablert foretak.

Leverandøren skal ikke være en enhet som rammes av forbudet i § 8n i Sanksjonsforskrift Ukraina.

Dokumentasjonskrav:

Firmaattest fra Foretaksregistret. Utenlandske leverandører skal isteden levere tilsvarende attest bestemt ved lovgivningen i den stat leverandøren er etablert.

Ved innlevering av tilbud kan tilbyder samtykke til at oppdragsgiver henter inn dokumentasjon direkte fra Skatteetaten og/eller Brønnøysundregistrene. Tilbyder trenger da ikke legge ved dokumentasjonen i tillegg ved levering av tilbudet.

Dersom tilbyder ikke ønsker at oppdragsgiver skal hente inn slik dokumentasjon, må tilbyder selv legge ved nødvendig dokumentasjon ved innlevering av tilbud.

Tilbyder skal levere utfylt egenerklæring, se kap E1, om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning. Dette gjelder også underentreprenører som entreprenøren støtter seg på for å være kvalifisert etter kapittel B2.

Dersom byggherre etterspør det, skal leverandør også dokumentere hvem som er reelle rettighetshavere i leverandøren, selskaper i leverandørens konsern eller selskaper som leverandøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, selskap som leverandøren støtter seg på, kontraktmedhjelpere og andre i leverandørkjeden, samt gi informasjon om hvem som er daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos leverandøren.

2.3. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet

Kvalifikasjonskrav:

1. Leverandøren skal ha en egenkapital på minimum NOK 10 millioner.
2. Leverandøren skal ha en egenkapitalandel i prosent på minst 10 % av kontraktssum.
3. Leverandøren skal ha en gjennomsnittlig årlig omsetning på minimum NOK 50 millioner de siste tre regnskapsår.

Dokumentasjonskrav:

1. Leverandørens årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning for de siste tre år og nyere opplysninger (kvartalsregnskaper) som har betydning for leverandørens regnskapstall.
2. Om relevant; En kortfattet redegjørelse vedrørende informasjon om økonomiske forhold eller tap som ikke er dokumentert andre steder, og som kreves dokumentert i henhold til norske og/eller internasjonale regnskapsstandarder.
3. Om relevant; En oversikt over eventuelle nylig gjennomførte, pågående eller forestående skattemessige eller offentlige gjennomganger av leverandørens virksomhet.
4. En oversikt over eventuelle hendelser av betydning som har funnet sted etter utgivelse av det siste reviderte årsregnskapet.

Dersom leverandøren har saklig grunn til ikke å fremlegge den dokumentasjonen oppdragsgiveren har krevd, kan han dokumentere sin økonomiske og finansielle kapasitet ved å fremlegge ethvert annet dokument som har relevans til foretakets regnskapstall/økonomi og som oppdragsgiver anser egnet. Leverandøren skal begrunne hvorfor han ikke kan fremlegge den dokumentasjonen oppdragsgiver har krevd.

2.4. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner

2.4.1. Relevant erfaring

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha tilstrekkelig erfaring av relevant art og vanskelighetsgrad fra følgende arbeider:

- Hovedfagområdene oppdraget omfatter:
  1. Vegbygging inkl. grøfter og system for dren og overvann
  2. Elektroanlegg, SRO, Ekom og Automasjon for tunnel
  3. Drift av tunnel med trafikk i prosjektgjennomføringen
- Leverandøren skal ha relevant erfaring fra modellbasert prosjekt.

Leverandøren skal selv ha erfaring fra utførelsen av de sentrale arbeidene som nevnt ovenfor. Det er ikke tilstrekkelig at leverandøren kun har erfaring fra, for eksempel, å styre underentreprenørenes utførelse av de sentrale arbeidene. Hvis leverandøren kun har erfaring fra, for eksempel, å styre underentreprenører, må leverandøren støtte seg på andre virksomheter som har den nødvendige erfaringen fra utførelse av de aktuelle sentrale arbeidene, se B2 pkt. 4.1.

Dokumentasjonskrav:

En liste over inntil 5 og ikke mindre enn 3 kontrakter som leverandøren har gjennomført eller gjennomfører i løpet av de siste ti årene regnet fra tilbudsfristen. Listen skal, jf. skjema inntatt i kapittel E, inneholde følgende for hver av kontraktene:

- Navn på mottaker (oppdragsgiver)
- Beskrivelse av hva kontraktarbeidene gikk ut på, herunder relevansen i forhold til kvalifikasjonskravets punkt 1 og 2.
- Hvilke arbeider som ble utført av leverandøren selv, og hvilke arbeider som ble utført av underleverandører (kontraktsmedhjelpere).
- Tidspunkt for leveransen.
- Kontraktens verdi.
- Byggherren forbeholder seg retten til å få verifisert opplysninger. Derfor skal kontaktperson hos oppgitt oppdragsgiver i kap E2. punkt 5.1 i med kontaktdata (telefonnummer og e-postadresse), og angivelse av vedkommendes rolle hos oppdragsgiver under kontrakten.

2.4.2. Byggherrers erfaringer

Kvalifikasjonskrav:

Vestland fylkeskommune og andre byggherrers erfaringer med tilbyder vil bli vurdert.

Det kreves at tilbyder kan vise til attester fra relevante kontrakter som han selv har gjennomført på tilfredsstillende måte.

Forhold som vil bli vurdert er knyttet til bl.a.:

- dokumentasjon av utført kvalitet
- oppfyllelse av kontrakter
- etterlevelse av bestemmelser og rutiner for HMS
- etterlevelse av bestemmelser for lønns- og arbeidsvilkår
- overholdelse av frister
- oppfølging i reklamasjonstiden
- bruk av lærlinger

Dokumentasjonskrav:

Kvalifikasjonskravet dokumenteres gjennom listen beskrevet ovenfor under punkt 2.4.1, samt vedlagte skjema *Vedlegg 5 Attestskjema* i kap. E2, som skal fylles og signeres av byggherrer som avgir attesten

2.4.3 Gjennomføringsevne

Kvalifikasjonskrav:

1. Det kreves at kontrakten er tilstrekkelig bemannet og at leverandøren har kapasitet og evne til å håndtere forutsette og uforutsette forhold i kontrakten.

2. Det kreves teknisk og faglig kompetanse og relevant erfaring hos nøkkelpersoner som disponeres for oppdraget.

Dokumentasjonskrav:

1. En beskrivelse av leverandørens gjennomsnittlige årlige arbeidsstyrke og antallet medarbeidere i ledelsen i løpet av de siste tre årene.
2. En beskrivelse av bemanningen som leverandøren råder over til å utføre kontrakten.
3. Organisasjonsplan og beskrivelse av organisasjon for kontrakten.
4. CV og stillingsbeskrivelser for nøkkelpersonell, herunder følgende ressurser:

Aktuell nøkkelpersoner:

- Prosjektleder
- Anleggsleder
- Kvalitetsleder
- HMS-rådgiver
- BIM ansvarlig
- EET ansvarlig

2.5. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet

2.5.1. HMS system

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal ha et HMS-system som tilfredsstiller kravene i Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften). Systemet skal være gjenstand for jevnlig revisjon.

Dokumentasjonskrav:

1. Beskrivelse av leverandørens system for ivaretagelse av HMS.
2. Innholdsfortegnelse til systemet.
3. Dokumentasjon på revisjon de siste år med bekreftelse fra den/de som har foretatt revisjon.

2.5.2. Ytre miljø

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal være sertifisert etter ISO 14001 (2015), EMAS (EU Eco-Management and Audit Scheme for environmental management), eller Miljøfyrtårn, med relevans for tilsvarende samferdselsprosjekter.

Dokumentasjonskrav:

1. Attest utstedt av uavhengig organ som dokumenterer at leverandøren er sertifisert i henhold til ISO 14001 (2015), EMAS (EU Eco-Management and Audit Scheme for environmental management) eller Miljøfyrtårn. Det uavhengige organet må være akkreditert av Norsk akkreditering eller tilsvarende organer i andre EØS-stater.
2. Dersom leverandøren ikke har attest, så gjelder forskrift om offentlige anskaffelser § 16-7 (3).

2.5.3. Kvalitetsstyring

Kvalifikasjonskrav:

Leverandøren skal være sertifisert etter ISO 9001 (2015), med relevans for tilsvarende samferdselsprosjekter.

Dokumentasjonskrav:

1. Attest utstedt av uavhengig organ som dokumenterer at leverandøren er sertifisert i henhold til ISO 9001 (2015). Det uavhengige organet må være akkreditert av Norsk akkreditering eller tilsvarende organer i andre EØS-stater.
2. Dersom leverandøren ikke har attest, så gjelder forskrift om offentlige anskaffelser § 16-7 (3).

3. Øvrige bestemmelser

3.1. Dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner

Bestemmelsene om avvisning på grunn av forhold ved leverandøren fremgår av anskaffelsesforskriften § 24-2. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) gjelder som foreløpig dokumentasjon bl.a. for at det ikke foreligger slike avvisningsgrunner.

Ytterligere krav til dokumentasjon for fravær av avvisningsgrunner fremgår av anskaffelsesforskriften § 24-7, eventuelt også § 24-5 (1) dersom dokumentasjon av slike tiltak er aktuelt. Dokumentasjonen skal leveres i tråd med kommunikasjonsbestemmelsene angitt i kapittel B1 og i henhold til den frist som oppdragsgiver fastsetter, for det tilfelle oppdragsgiver krever dette fremlagt. Attester som nevnt i § 24-7 (1) bokstav a) og b) skal ikke være eldre enn 6 måneder regnet fra tilbudsfristen.

Dersom de nødvendige attester/dokumenter for å dokumentere fravær av avvisningsgrunner ikke utstedes i leverandørens hjemstat eller den staten hvor han er etablert, eller dersom de ikke dekker alle avvisningsgrunnene som nevnt i anskaffelsesforskriften § 24-2 (1) bokstav b, (2) og (3) bokstav a og b, gjelder det utfylte ESPD skjemaet som dokumentasjon for disse forholdene.

Oppdragsgiver vil kunne foreta egne undersøkelser knyttet til leverandørens virksomhet, herunder deltakere i et leverandørfellesskap og støttede virksomheter til leverandøren, samt øvrige forhold som er relevant for å vurdere hvorvidt leverandøren kan kvalifiseres.

3.2. Skatteattester – anskaffelsesforskriften § 7-2

Leverandøren skal sammen med tilbudet fremlegge skatt- og merverdiavgiftsattest utstedt av kompetent organ i leverandørens hjemstat eller det land hvor leverandøren er etablert som viser at leverandøren har oppfylt sine forpliktelser til å betale skatter, avgifter og trygdeavgifter forut for en eventuell kontraktsinngåelse.

For norske leverandører bestilles attesten via skatteetatens hjemmesider, www.skatteetaten.no.

Attesten skal ved forespørsel om fremleggelse ikke være eldre enn 6 måneder.

Ved innlevering av tilbud kan tilbyder samtykke til at oppdragsgiver henter inn dokumentasjon direkte fra Skatteetaten og/eller Brønnøysundregistrene. Tilbyder trenger da ikke legge ved dokumentasjonen i tillegg ved levering av tilbudet.

Dersom tilbyder ikke ønsker at oppdragsgiver skal hente inn slik dokumentasjon, må tilbyder selv legge ved nødvendig dokumentasjon ved innlevering av tilbud.

Oppdragsgiver ber alle leverandørene være oppmerksomme på at dersom man blir valgt som leverandør, ved avslutning av konkurransen, vil oppdragsgiver be om å få fremlagt tilsvarende skatt- og merverdiavgiftsattest som leverandøren selv har fremlagt, for enhver underleverandør som vil utføre arbeider under kontrakten for mer enn NOK 500 000,- eks. mva., jf. anskaffelsesforskriften § 7-2 tredje ledd.

3.3. Fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest

Som et ledd i Vestland fylkeskommune sin kamp mot arbeidslivskriminalitet, herunder svart arbeid og sosial dumping, er det inngått en samarbeidsavtale mellom Vestland fylkeskommune og Skatteetaten. I denne forbindelse krever Vestland fylkeskommune av alle sine leverandører en signert fullmakt som gir Vestland fylkeskommune en utvidet rett til et ubegrenset antall ganger å innhente opplysninger om sine leverandørers og underleverandørers skatte- og avgiftsmessige forhold som angitt i fullmakten.

Fullmakten skal signeres av vinnende leverandør etter at tildelingsbrev er mottatt, men før kontraktsignering. Fullmakten sendes til vinnende leverandør sammen med tildelingsbrevet. Signert fullmakt sammen med fargekopi av pass, bankkort, førerkort eller nasjonalt ID-kort (sistnevnte for statsborgere innen EU/EØS/EFTA), skal returneres til oppdragsgiver så raskt som mulig og innen 3 virkedager. Fødselsnummer kan slettes på kopi av ID-dokumentasjon, slik at bare fødselsdato fremkommer.

Det gjøres oppmerksom på at kravet om signert fullmakt også gjelder for alle hovedleverandørens underleverandører. Hovedleverandøren skal kontraktsfeste signeringsplikten nedover i leverandørkjeden. Før signering av kontrakt kreves det dog kun signert fullmakt fra hovedleverandør, med mindre underleverandøren benyttes for å oppfylle et kvalifikasjonskrav i konkurransen. I så fall skal signert fullmakt foreligge fra både hovedleverandør og underleverandør. Signert fullmakt fra øvrige underleverandører må imidlertid være levert og godkjent av oppdragsgiver før de kan benyttes i kontrakten/prosjektet.

Oppdragsgiver gjør oppmerksom på at det kan være aktuelt å avvise den leverandør og eventuelle underleverandører som i tildelingsbrevet er innstilt som vinner av konkurransen, dersom det etter tildeling, men forut for signering av kontrakt, mottas opplysninger fra Skatteetaten om manglende oppfyllelse av skatte- og avgiftsforpliktelser m.v. Tildelingen kan derfor ikke anses endelig før det foreligger en vurdering av de innhentede opplysninger som ikke endrer oppdragsgivers tildelingsbeslutning.

Det presiseres at hvis det ikke mottas signert fullmakt fra hovedleverandør og eventuelle underleverandører som er benyttet i kvalifiseringen, vil dette kunne anses som et vesentlig forbehold til kontrakten som vil medføre at både hovedleverandør og eventuelle underleverandører avvises fra konkurransen.

4. Støtte fra andre virksomheter og deltakelse i fellesskap

4.1. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

Leverandøren kan om nødvendig støtte seg på andre virksomheters kapasitet for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet og/eller kravene til tekniske og faglige kvalifikasjoner som er gjengitt i punkt 2.3 og 2.4 ovenfor, jf. § 16-10 (1).

Følgende dokumentasjon skal leveres:

- Dokumentasjon som viser at leverandøren råder over de nødvendige ressursene til virksomhetene han støtter seg på, for eksempel ved å fremlegge en forpliktelseserklæring fra disse virksomhetene.
- Hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6.
- Egenerklæring fra støttende virksomhet om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning (se kap E2 vedlegg 4)

Der leverandøren støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til økonomisk og finansiell kapasitet, krever oppdragsgiveren at de er solidarisk ansvarlige for utførelsen av kontrakten, jf. § 16-10 (4).

Dersom en leverandør støtter seg på kapasiteten til andre virksomheter for å oppfylle kravene til relevant erfaring, pkt. 2.4.1, skal disse virksomhetene utføre tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som krever slike kvalifikasjoner, jf. §. 16-10 (5).

4.2. Fellesskap av leverandører

Flere leverandører kan delta i konkurransen i fellesskap, jf. § 16-11. Da må fellesskapet sørge for nødvendig dokumentasjon av at alle kvalifikasjonskravene er oppfylt

Leverandørene som deltar i fellesskap vil bli vurdert under ett for kvalifikasjonskravene, med unntak av kravene i punkt 2.2 og punkt 3. Oppdragsgiver krever i tillegg at alle deltakerne som skal utføre arbeid, oppfyller kvalifikasjonskravene i punkt 2.5

De deltakende leverandørene skal levere hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6. Med tilbudet skal det fremlegges en redegjørelse for selskapene som står bak fellesskapet og en erklæring om solidarisk ansvar overfor oppdragsgiver.

Følgende dokumentasjon skal leveres:

- De deltakende leverandørene skal levere hver sine versjoner av det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD) som en del av tilbudet, jf. punkt 6.
- Redegjørelse for fellesskapet, herunder den enkelte deltakers rolle.
- Erklæring om solidaransvar ovenfor oppdragsgiver.
- Samme dokumentasjon som for individuelle leverandører skal leveres for hver enkelt leverandør som deltar i fellesskapet.

Fellesskapet av leverandører kan støtte seg på kapasiteten til deltakerne i fellesskapet og om nødvendig støtte seg på andre virksomheter, og i så fall gjelder kravene i punkt 4.1 i tillegg.

Oppdragsgiver vil vurdere hver enkelt deltaker i fellesskapet opp mot bestemmelsene om avvisning, jf. § 24-2 følgende. Dette med unntak av bestemmelsen i § 24-2 (1) bokstav a) (oppfyllelse av kvalifikasjonskrav), som vil bli anvendt på fellesskapet samlet sett.

5. Særlig om nyetablerte leverandører

En leverandør som er nyetablert og som ikke kan framlegge all dokumentasjon som påkrevet under punkt 6 nedenfor, må være særlig nøye med å dokumentere og sannsynliggjøre at han likevel har forutsetninger for å gjennomføre kontrakten.

Det er særlig viktig at slike leverandører kan dokumentere en tilstrekkelig stor arbeidsstyrke for gjennomføring av kontrakten, herunder faglig og teknisk kompetanse. For nyetablerte leverandører presiseres det at det er leverandørens evne som sådan til å gjennomføre kontrakten som vurderes, ikke enkeltpersoners kompetanse isolert sett.

Dersom en nyetablert leverandør har erfaring fra kontrakter, skal de mest relevante kontraktene som leverandøren måtte ha erfaring fra, fylles ut i henhold til dokumentasjonskravene i punkt 2. Dette selv om kontraktene er av en slik art at de ikke oppfyller de nærmere angitte kravene.

Manglende eller utilstrekkelig dokumentasjon på ett eller flere kriterier kan medføre at leverandøren blir avvist. Mangelfull eller uriktig utfylt svarskjema vil også kunne medføre avvisning, jf. § 24-1 (2) bokstav b).

6. Krav til leverandørens dokumentasjon av kvalifikasjonskravene

6.1. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

Oppdragsgiver har i forbindelse med kunngjøringen av konkurransen tilgjengeliggjort et ESPD-skjema, som alle leverandørene skal fylle ut og levere sammen med tilbudet, jf. § 17-1.

Dersom flere leverandører deltar i konkurransen i fellesskap og/eller leverandøren(e) støtter seg på kapasitet til andre virksomheter, skal det utfylles et skjema pr. virksomhet.

ESPD-skjemaet gjelder som foreløpig dokumentasjon for oppfyllelse av kvalifikasjonskravene, samt at det ikke foreligger andre grunner for avvisning.

6.2. Dokumentasjon av kvalifikasjonskravene

Leverandøren skal dokumentere oppfyllelse av kvalifikasjonskravene gjennom:

1. Utfylt ESPD-skjema.
2. Utfylt svarskjema, slik dette er angitt i kapittel E.
3. Skatteattest, jf. punkt 3.2 ovenfor.

Dokumentasjon som etterspørres i henhold til nr. 1, 2 og 3 skal leveres som en del av tilbudet innen tilbudsfristen, jf. kapittel B3 punkt 2.1.

Innsendte vedlegg/dokumenter skal navngis og nummeres tydelig i forhold til det kvalifikasjonskrav vedlegget/dokumentet hører inn under, slik dette fremkommer av kapittel E.

Det er viktig for bedømmelsen at opplysningene i dokumentasjonen er korrekt og fullstendig. Uriktige, misvisende eller manglende opplysninger kan medføre avvisning, jf. § 24-2 (3) bokstav g.

Oppdragsgivers vurdering av om leverandørene oppfyller kvalifikasjonskravene vil som utgangspunkt kun bli gjennomført basert på innlevert dokumentasjon, herunder eventuelle oppgitte referanser. Oppdragsgiver forbeholder seg likevel retten til å legge vekt på eventuelle egne erfaringer (positive og negative) med leverandøren (og evt. samarbeidende foretak, jf. punkt 4). Tilsvarende gjelder for andre offentlige oppdragsgiveres erfaringer. Oppdragsgivers adgang til å be om ettersending og avklaring fremgår av punkt 7 med videre henvisning.

7. Frist for begjæring om midlertidig forføyning

En begjæring om midlertidig forføyning mot oppdragsgivers beslutning om å avvise en forespørsel om å delta i konkurransen, jf. anskaffelsesforskriften §§ 24-1 og 24-2, eller ikke å velge ut en leverandør, jf. anskaffelsesforskriften § 16-12, må fremsettes innen 15 dager regnet fra dagen etter oppdragsgiver sender en meddelelse om avvisning etter anskaffelsesforskriften § 24-10 (3) eller utvelgelse etter anskaffelsesforskriften § 16-12 (4).

B Konkurranseregler

B3 Krav til tilbud og spesielle konkurranseregler

Innhold

1. Generelt om konkurransegrunnlagets kapittel B3	2
2. Frister.....	2
2.1. Tilbudsfrist	2
2.2. Vedståelsesfrist.....	2
3. Krav til utforming av leverandørens tilbud	2
4. Alternative tilbud.....	2
5. Taktisk prising	2
6. Frist for levering av forespørsel om deltagelse i konkurransen.....	3
7. Grunnlag for tildeling av kontrakt – tildelingskriterier	3
8. Avslutning av konkurransen.....	4
8.1. Meddelelse om valg av leverandøren	4
8.2. Karensperiode.....	4
8.3. Avlysning	4

1. Generelt om konkurransegrunnlagets kapittel B3

Reglene i dette kapittelet, kapittel B3, gjelder for gjennomføringen av konkurransen og oppdragsgivers valg av tilbud.

2. Frister

2.1. Tilbudsfrist

Frist for levering av leverandørens tilbud er:

[16.09.26 /kl. 12:00]

Tilbudet skal leveres i tråd med kommunikasjonsbestemmelsene angitt i kapittel B1. Tilbudet er rettidig levert dersom det er levert innen angitt frist og sted.

For sent innlevert tilbud vil medføre avvisning fra konkurransen, anskaffelsesforskriften § 24-1 (1) bokstav a). Tilbud anses levert for sent om det er sendt til annen adresse enn den som er angitt i kapittel B1.

2.2. Vedståelsesfrist

Tilbud skal være bindende til og med:

[16.12.26]

3. Krav til utforming av leverandørens tilbud

Leverandørens tilbud skal inngis på tilbudsskjemaer angitt i kapittel E. Leverandøren skal som del av tilbudet levere et forpliktende tilbudsbrev.

Tilbudet skal være datert og underskrevet.

Ved innlevering av tilbud skal leverandøren levere et komplett tilbud.

4. Alternative tilbud

Det er ikke anledning til å gi alternative tilbud.

5. Taktisk prising

Tilbud skal prises i henhold til de retningslinjer som fremgår av kontrakten, jf. håndbok R761/762 kapittel 4.3.

Tilbud kan bli avvist når det er åpenbart misforhold mellom enhetspris og det enhetsprisen skal dekke, slik at prisene ikke gjenspeiler de faktiske kostnadene.

Særskilt om prising av tilrigging:

Post for tilrigging, prosess 12.11, skal ikke være høyere enn NOK **2.000.000** eks. mva. Dersom denne posten er priset høyere vil tilbudet bli avvist.

Særskilt om prising av rigging:

Post for drift av rigg, prosess 12.12, skal reflektere faktiske kostnader.

Særskilt om timepriser for mannskap og maskiner

Timepris for mannskap og maskiner, jf. kapittel E, blir vurdert på samme måte som øvrige enhetspriser.

6. Frist for levering av forespørsel om deltagelse i konkurransen

Ikke aktuelt for denne konkurransen.

7. Grunnlag for tildeling av kontrakt – tildelingskriterier

Tildeling av kontrakt skjer på grunnlag av laveste pris 70% og miljø 30%.

Pris 70%	Skildring
Laveste pris (70%)	<p>Oppdragsgiver bruker en evalueringsmodell der beste pristilbud får 10 poeng, mens de andre pristilbudene får poeng basert på forholdsmessig metode.</p> <p>Dokumentasjonskrav: Utfylt E3 Beskrivelse med utfylte priser. Utfylt E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner. Utfylt E5 Tilbudsskjema.</p>

Klima 30%	Skildring
Utslipp fra plasstøpt betongføringskant (30%)	<p>Leverandøren skal levere betong B45 med lavest mulig klima- og miljøbelastning.</p> <p>Oppdragsgiver bruker en modell der tilbud med lavest utslipp får 10 poeng, mens de andre tilbudene får poeng basert på forholdsmessig metode.</p> <p>Dokumentasjon: Tilbyder skal fylle inn utslippstall for A1-A4 i vedlagt skjema D2-6 Utslepp_A1-A4. For A1-A3 skal øvre grenseverdi for valgt karbonklasse benyttes. A4-beregninger skal gjøres ved å bruke transportkalkulatoren til LCA.no og dokumenteres ved å ta en skjermdump av beregningen, inkludert forutsetningene slik at dette kan etterprøves. Tilbyder må levere bekreftelse fra aktuell betongleverandør, om at valgt betong med karbonklasse kan leveres.</p> <p>I utførelsesfasen, minimum 4 uker før støp, skal det leveres prosjektspesifikk EPD som inkluderer modulene A1-A4 for betong, eller tilsvarende miljødeklarasjon type III i samsvar med ISO 14025, ISO 21930 og/eller EN 15804. EPD må være gyldig, tredjepartsverifisert og publisert hos en EPD Program Operatør.</p> <p>EPD-er som leveres blir regnet som offentlige.</p>

Dersom vedlegg D2-6 ikke er fullstendig utfylt og dokumentasjon på utslippene ikke foreligger i tilbudet, får tilbudet 0 poeng i delkriteriet som vedlegget er knyttet til.

8. Avslutning av konkurransen

8.1. Meddelelse om valg av leverandøren

Oppdragsgiver vil skriftlig informere alle kvalifiserte leverandører i konkurransen om valg av leverandør for kontrakten.

8.2. Karensperiode

Karensperioden er på 10 dager, regnet fra dagen etter meddelelsen etter punkt 9.1 ble sendt leverandørene. Før utløpet av karensperioden kan oppdragsgiver ikke inngå kontrakt med den valgte leverandør(ene), jf. anskaffelsesforskriften § 25-2.

8.3. Avlysning

Dersom det foreligger saklig grunn kan oppdragsgiver avlyse konkurransen med øyeblikkelig virkning, jf. anskaffelsesforskriften § 25-4. Alle leverandørene som deltar i konkurransen vil bli skriftlig informert om en eventuell avlysning.

C Kontraktsbestemmelser

C1 Alminnelige kontraktsbestemmelser – NS8406:2009

Som alminnelige kontraktsbestemmelser gjelder NS 8406:2009 Forenklet norsk bygge- og anleggskontrakt.

C Kontraktsbestemmelser

C2 Spesielle kontraktsbestemmelser for bygging, Vestland fylkeskommune

Innhold

C2 Spesielle kontraktsbestemmelser for bygging, Vestland fylkeskommune	1
1. Definisjoner (se NS 8406, pkt. 2)	4
2. Språkkrav. Se også C4 punkt 2.2 og 2.4.....	4
3. Opplysninger gitt i tilbudet.....	4
4. Bestemmelser om arbeidstakere	4
4.1. Personell	4
4.2. Lønns- og arbeidsvilkår, Se C4, bla punkt 8	5
4.3. Rapportering av utenlandsk virksomhet, se også C4 punkt 10.3.....	5
4.4. Språkkrav for arbeidstakere Se også C4 punkt 2.2 og 2.4.....	5
4.5. Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4.....	6
Se også C4 pkt 2.4.....	6
4.6. Særlige regler ved innleie. Se C4 bla punkt 7 og 7.1	6
4.7. Krav om fast ansatte. Se C4 punkt 5 og 5.1	6
4.8. Krav om faglærte håndverkere, Se C4 punkt 3 og 3.1	6
5. Krav til bruk av lærlinger. Se C4 punkt 4 og 4.1	7
6. Tillatelser, løyver og dispensasjoner	7
7. Midlertidige avtaler med grunneiere	7
8. Uttalelser til media.....	7
9. Registrering i datasystem	7
10. Byggemøter (se NS 8406 pkt. 6)	7
11. Oppstartmøte med tilhørende samhandlingsprosess.....	7
12. Samarbeidsmøter	9
13. Møter, faglige samlinger og kurs.....	9
14. Varsler og krav (se NS 8406 pkt. 7)	9
15. Sikkerhetsstillelse (se NS 8406 pkt. 8).....	10
15.1. Entreprenørens sikkerhetsstillelse	10
15.2. Byggherrens sikkerhetsstillelse	10
16. Forsikring (se NS 8406 pkt. 9)	10
17. Kvalitetssikring (se NS 8406 pkt. 11)	10
17.1. Generelle krav.....	10
17.2. Kvalitetsplan.....	10
17.3. Dokumentasjon og rapportering	11
17.3.1. Generelle bestemmelser.....	11
17.3.2. Sjekkliste	13
17.3.3. Avviksmelding	13
17.4. Arbeider med bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner	14
17.4.1. Kvalitetssystem.....	14
17.4.2. Spesielle kompetansekrav.....	14
17.5. Bestemmelser for asfaltarbeider.....	15
17.5.1. Krav til dokumentasjon	15
17.5.1.1. Frister for dokumentasjon.....	15
17.5.1.2. Masseresept (arbeidsresepter)	15
17.5.1.3. Polymermodifisert bitumen, PMB.....	16
17.5.2. Etterkontroll.....	16
17.5.3. Regler ved mangler og avvik.....	16

17.5.3.1. Generelt	16
17.5.3.2. Trekk for kvalitetsavvik.....	16
17.6. Bestemmelser for elektroarbeider – Elektriske anlegg.....	18
17.6.1 Elektriske lavspenningsinstallasjoner.....	19
17.6.2 Fordelinger	19
17.6.3 Ekomanlegg.....	19
17.6.4 Elektriske maskiner	19
18. Bruk av underentreprenør (se NS 8406 pkt. 12).....	19
19. Påslag for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll (se NS 8406 pkt. 16).....	20
20. Spesielle krav i fremdriftsplanen (se NS 8406, pkt. 17).....	20
21. Byggherrens ytelser	20
21.1. Grunnforhold (se NS 8406, pkt. 18.1).....	20
21.2. Tidspunkt for byggherrens ytelser	21
22. Ferdigstilling og forsering	21
22.1. Tidligere ferdigstilling eller overskridelse av ferdigstillingsfristen	21
22.2. Forsering (se NS8406 pkt 19.1.).....	21
23. Byggherrens rett til å pålegge endringer.....	21
24. Priser (se NS 8406 pkt. 23).....	21
24.1. Generelle bestemmelser.....	22
24.2. Prisregulering (se NS 8406, pkt. 23.1)	22
25. Fremdriftsbetaling og fakturering (se NS 8406 pkt. 23.3)	22
25.1. Fremdriftsbetaling	22
25.2. Fakturering	23
26. Regningsarbeider (se NS 8406 pkt. 23.4).....	24
27. Sluttoppgjør (se NS 8406, pkt. 25).....	25
28. Tvisteløsning	25
28.1. Minnelige løsninger.....	25
28.2. Tvisteløsning	26
28.3. Parter i tvister	26
29. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - generelt	26
30. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø.....	26
30.1. Risikovurdering og plan for helse, miljø og sikkerhet	26
30.2. HMS-kort – Se også C4 punkt 1.1 og 1.3.....	27
30.3. Føringsav oversiktsliste Se også C4 punkt 1.2 og 1.3	27
30.4. Hovedbedrift og samordningsansvar	28
30.5. Besøkende til anleggsområdet	28
30.6. Opplæring og kompetanse	28
30.7. Arbeidstid	29
30.8. Arbeidsvarsling.....	29
30.9. Personlig verneutstyr og vernetøy	30
30.10. Kjemiske produkter	30
30.11. Sikring av arbeidsstedet.....	31
30.12. Orden og renhold	31
30.13. Vernerunder	31
30.14. Merking og kontrollrutiner	31
30.15. Kompetansekrav for ledebilssjåfører og trafikkdirigenter.....	31
30.16. Spesielle krav knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø	32
31. Ytre miljø.....	32
31.1. Oppfølging av ytre miljø i kvalitetsplanen	32

31.2. Hensyn til omgivelsene	33
31.3. Tømmer og treprodukter.....	33
31.4. Avfallshåndtering	33
31.5. Environmental Product Declaration (EPD) - Miljødeklarasjon	34
31.6. Krav til anleggsmaskiner i tunnel.....	34
31.7. Kjøretøy og maskiner	35
31.8. Spesielle krav knyttet til ytre miljø	35
32. Fellesbestemmelser for SHA og YM	35
32.1. Beredskapsplan og øvelser	35
32.2. Rapportering og oppfølging av uønskede hendelser	35
32.3. Undersøkelse av dødsulykker og hendelser med stort risikopotensiale	37
32.4. Byggherrens sanksjonsrett.....	37
33. Forbedringer og utviklingsarbeider	38
34. Sprengningsarbeider	38
34.1. Transport av sprengstoff.....	38
34.2. Sprengningsplaner	38
34.3. Salveplaner	38
34.4. Salverapport.....	38
34.5. Bergsprengningsleder	39
34.6. Bergsprenger.....	39
34.7. Arbeid hvor det er mulighet for å påtreffe sprengstoff fra tidligere entrepris.....	39
34.8. Oppstartsmøter ved sprengningsarbeid	39
35. Andre bestemmelser	39
35.1. Riggplass	39
35.2. Tilknytninger til offentlig nett, elkraft, mm	41
35.3. Kontor og laboratorium for byggherren	41
35.4. Sanksjoner knyttet til mangelfull innlevert dokumentasjon	41
35.5. Arbeidstegninger	41
35.6. Massedisponeringsplan.....	42
35.7. Sikring.....	41
35.8. Justering av rigg ved fristforlengelse.....	42
35.9. Ferier og trafikkavvikling.....	42
35.10 Bemanningsplan.....	42
35.11 Sanksjon som gjelder vegstandard	42
35.12 Sikkerhetsgodkjenning tunnel.....	42
35.13 Drift og vedlikehold av eksisterende sikkerhetsutrustning.....	42
35.14 Drift- og vedlikeholdsfrekvens på leverte produkter.....	43
35.15 Deponier og forurensede masser.....	43
35.16 Sanksjoner knyttet til brudd på tildelingskriterier.....	43
36. Sanksjonsloven med tilhørende forskrift.....	43
36.1 Leverandørens plikt til å etterleve sanksjonslovgivingen (...)	43
36.2 Heving og erstatning.....	43
36.3 Utskifting av kontraktsmedhjelpere.....	43
36.4 Informasjonsplikt og dokumentasjon.....	44
37. Tilbuds- og konkurransegrunnlagets gjeldende rekkefølge.....	44

1. Definisjoner (se NS 8406, pkt. 2)

Kontraktssum

Kontraktssum defineres eksklusive merverdiavgift og eksklusive priser for mannskap og maskiner (jf. E4 pkt. 1, 2 og 3).

2. Språkkrav. Se også C4 punkt 2.2 og 2.4

Kontraktens språk er norsk. All formell kommunikasjon under gjennomføringen av kontrakten skal skje på norsk.

3. Opplysninger gitt i tilbudet

Opplysninger gitt av entreprenøren i tilbudet, og som er grunnlag for byggherrens vurdering av kvalifikasjoner og av tilbudet iht. fastsatte tildelingskriterier er forpliktende for entreprenøren. Videre legges entreprenørens opplysninger iht. fastsatte tildelingskriterier til grunn som premisser for utførelsen.

Dette innebærer bl.a. at i gjennomføringsfasen skal personer som er oppgitt eller personer med minst tilsvarende erfaring og kompetanse, ha de roller som fremgår av oversikt over tilbudte kvalifikasjoner.

Entreprenøren kan ikke uten oppdragsgiverens skriftlige samtykke skifte ut eller forflytte personell oppgitt i entreprenørens tilbud. Oppdragsgiver kan nekte samtykke dersom det foreligger saklig grunn.

Skifter entreprenør ut eller forflytter tilbudt personell til tross for at oppdragsgiver har saklig grunn til å nekte samtykke, skal entreprenøren betale en dagmulkt på kr 10 000 per dag. Dette gjelder ikke dersom forholdet rettes innen en rimelig frist fastsatt av oppdragsgiveren.

Samlet dagmulftsansvar etter denne bestemmelse er begrenset til 10 % av kontraktssummen eksklusiv merverdiavgift. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Dersom oppdragsgiver ikke har saklig grunn til å nekte samtykke, plikter entreprenøren å erstatte tilbudt personell med personer med minimum tilsvarende erfaring og kompetanse som angitt i tilbudet.

I tillegg gjelder følgende: Skifter entreprenør ut prosjektleder eller anleggsleder, og skiftet ikke skyldes oppsigelse, sykdom/permisjon eller tilsvarende, skal entreprenøren for hver enkelt personellendring betale et engangsbetrag tilsvarende 1 promille av kontraktssum, men minimum 100.000,- og maks 250.000,-

4. Bestemmelser om arbeidstakere

4.1. Personell

Arbeidet skal utføres av entreprenøren og dennes ansatte i tjenesteforhold. Deler av arbeidet kan utføres av underentreprenør, innleide arbeidstakere eller utsendte arbeidstakere. Arbeidskraften skal være lovlig. Se pkt. 4.6 under der det fremgår særlige regler ved innleie.

Entreprenørens egne ansatte som inngår i oversiktslistene skal utføre minst 25 % av timeverkene i kontraktsarbeidet regnet totalt i utførelsestiden. Som egne ansatte regnes ansatte hos kontraktspart som gitt i tilbud og avtaledokument C3. Der entreprenøren er et

arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) regnes kravet om 25 % av timeverkene samlet for deltakerne.

Entreprenøren skal innen 4 uker etter kontraktsinngåelsen redegjøre for hvordan kravet vil bli oppfylt, samt månedlig oversende rapporter som viser oppfylleelsesgraden i henhold til mal for månedsrapport.

Sanksjon

Avvik fra dette krav kan bøtelegges med opptil 0,5% av kontraktens verdi. Bøtesatsens maksimalverdi løper fra 0,1% ved 90% bruk av fast ansatte til 0,5% ved 70% bruk av fast ansatte. Ved et større avvik så kan forholdet betraktes som et vesentlig mislighold.

Person(er) med det daglige administrative ansvaret og gjennomføringsansvar for kontrakten skal være ansatt hos entreprenøren.

Entreprenøren skal til enhver tid kunne sannsynliggjøre at kontraktens krav med hensyn til arbeidstakere, vil bli ivaretatt.

Kravene til arbeidstaker gjelder også underentreprenør.

4.2. Lønns- og arbeidsvilkår, Se C4, bla punkt 8

4.3. Rapportering av utenlandsk virksomhet, se også C4 punkt 10.3

Entreprenøren skal dokumentere overfor byggherren at skatteforvaltningslovens § 7-6 krav til rapportering av oppdragstakere er oppfylt. Opplysningene oversendes ligningsmyndighetene, med kopi til byggherren, på rapporteringsskjemaet RF 1199 fra Sentralskattekontoret for utenlandssaker. Ved endringer av opplysninger i skjema RF 1199 i løpet av kontraktstiden, skal entreprenøren sende inn oppdaterte opplysninger til Sentralskattekontoret, med kopi til byggherren.

For underentreprenører i alle ledd skal entreprenøren snarest og senest innen 14 dager etter at den aktuelle leveranse eller underentreprenørens arbeide er påbegynt, dokumentere overfor byggherren at Skatteforvaltningslovens krav til rapportering av oppdrag og oppdragstakere er oppfylt. Opplysningene oversendes ligningsmyndighetene på den til enhver tid fastsatte rapporteringsmåte.

Entreprenøren forplikter seg til å holde byggherren skadesløs for ethvert krav eller annen sanksjon pålagt av ligningsmyndighetene og som er foranlediget av entreprenørens eller noen av hans kontraktsmedhjelpers brudd på noen bestemmelse gitt i Skatteforvaltningsloven og tilhørende forskrifter.

Byggherren har rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen som følge av forhold nevnt under dette punkt, i henhold til bestemmelser for dette i NS 8406 pkt. 23.3 Byggherrens tilbakeholdsrett.

4.4. Språkkrav for arbeidstakere Se også C4 punkt 2.2 og 2.4

Trafikkdirigent skal kunne kommunisere på norsk.

Alt HMS-arbeid, eksempelvis opplæring, vernerunde, informasjon og gjennomgåelse av risikovurdering og SJA skal foregå på et språk arbeidstakeren forstår.

4.5. Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene i 4.1, 4.2, 4.3 og 4.4.

Se også C4 pkt 2.4

Dersom kravet til andel timeverk utført av egne ansatte ikke er oppfylt ved overtakelse, reduseres vederlaget i sluttoppgjøret med 2,5 % av kontraktssummen, begrenset oppad til 25 mill. kroner eksklusive mva.

Byggherrens økonomiske krav knyttet til entreprenørens kontraktsbrudd, gjelder også brudd på kontraktsbestemmelser knyttet til:

- personell, jf. punkt 4.1
- ansatte og deres lønns- og arbeidsvilkår, jf. punkt 4.2
- rapportering i samsvar med skatteforvaltningsloven, jf. punkt 4.3
- språkkrav, jf. punkt 4.4

Dersom entreprenøren eller underentreprenører ikke etterlever nevnte bestemmelser kan byggherren iverksette følgende tiltak:

1. Fastsette kort frist for å bringe forholdet i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Dersom forholdet ikke er rettet innen fristen løper dagmulkt som er 1 promille av kontraktssummen men ikke mindre enn 10 000 kr pr. hverdag. Mulkten løper til forholdet er brakt i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Mulkt påløper for hver ulik kategori (punktene 4.1 - 4.4) kontraktsbruddene er knyttet til. Entreprenøren er tilsvarende ansvarlig for sine underentreprenører hvor kontraktsbrudd er konstatert.
2. Dersom fastsatt frist etter punkt 1 overskrides med mer enn 5 arbeidsdager kan byggherre i tillegg kreve at arbeidet omfattet av kontraktsbruddet stanses inntil forholdet er i samsvar med kontraktsbestemmelsen. Dersom byggherre anser kontraktsbruddet som en sikkerhetsrisiko, kan arbeidet for berørte arbeidere kreves stanset umiddelbart.
3. Dersom fastsatt frist etter punkt 1 overskrides med mer enn 10 arbeidsdager kan byggherre heve kontrakten i den grad forholdet kan anses som vesentlig mislighold iht. NS 8406 pkt. 29.

4.6. Særlige regler ved innleie. Se C4 bla punkt 7 og 7.1

4.7. Krav om fast ansatte. Se C4 punkt 5 og 5.1

4.8. Krav om faglærte håndverkere, Se C4 punkt 3 og 3.1

5. Krav til bruk av læringer. Se C4 punkt 4 og 4.1

6. Tillatelser, løyver og dispensasjoner

Entreprenøren må selv sørge for å skaffe seg nødvendige tillatelser, løyver og dispensasjoner for de maskiner, personell og utstyr som skal brukes til utførelse av kontraktarbeidet.

7. Midlertidige avtaler med grunneiere

Hvis entreprenøren inngår midlertidige avtaler med grunneiere i tilknytning til gjennomføring av kontraktarbeidet, skal byggherren informeres med kopi av avtalen før den trer i kraft.

8. Uttalelser til media

Generelt skal det henvises til byggherren om forhold vedrørende kontraktarbeidet. Entreprenøren skal ikke uttale seg til media om slike forhold uten på forhånd å ha konferert med byggherren.

9. Registrering i datasystem

I forbindelse med oppfølgingen av kontraktsarbeidet vil Vestland fylkeskommune registrere entreprenøren med kontaktperson, adresse og telefonnummer i byggherrens eget elektroniske verktøy. Opplysninger om sine registrerte data, kan entreprenøren få ved henvendelse til byggherren. Disse opplysningene blir ikke utlevert til andre.

10. Byggemøter (se NS 8406 pkt. 6)

Byggemøter holdes vanligvis hver 14. dag under ledelse av byggherren. Byggherren fører referat fra byggemøter. Referat sendes til partenes representanter innen 5 hverdager etter møtet.

Faste punkter på agendaen skal være:

- Organisasjon
- SHA
- Ytre miljø
- Kvalitetssikring
- Fremdrift
- Endringer
- Avvik
- Annet

11. Oppstartmøte med tilhørende samhandlingsprosess

Samhandling skal gjennomføres før kontraktsarbeidet igangsettes. Partene skal sette av tilstrekkelig tid til dette. Agenda for samhandlingsmøte skal avklares og avtales i oppstartsmøte. Samhandlingen skal som minimum omfatte:

- 1) Personer, roller, samarbeid
  - Bli kjent
  - Samhandling som grunnlag for samarbeid i gjennomføringsfasen
  - Møtestruktur
  - Roller, ansvar og fullmakter
  - Kommunikasjon

- Avklare behov for ytterligere samhandling for enkelte og spesielle arbeidsoperasjoner
- 2) Gjennomgang av kontrakten
- Gjennomgang av prosjektspesifikke forutsetninger og rammebetingelser
  - Gjennomgang av sentrale arbeidsoperasjoner i kontraktsarbeidet
  - Entreprenøren presenterer sin kvalitetsplan
  - Entreprenøren skal legge frem framdriftsplan
- 3) Helse, miljø og sikkerhet (SHA og YM)
- Agenda:
- HMS-ansvar i kontrakt - entreprenør og byggherre
  - SHA- og YM-krav i kontrakt og evt klimakrav (gjennomgang av krav samt dokumentasjon som skal leverast samt oppfølging)
  - Koordinator utførande (KU) sitt ansvar i kontrakt (SHA-plan, oversiktsliste etc)
- 4) Håndtering av tvister
- Gjennomgang av kontraktens tvisteløsningsmekanismer – kontraktens bestemmelser kapittel C2, pkt. 12 Samarbeidsmøter
  - Hvordan håndtere tvister av mellommenneskelig art
  - Rutiner for varsler og svar – håndtering som ikke bidrar til at uenighet eskalerer
  - Målsetting er at kun prinsippaker skal komme til rettsvesenet

Dette skal gjennomføres uten at fordeling av ansvar og risiko i kontrakten endres i forhold til konkurransegrunnlaget.

Underentreprenører som det er inngått avtale med når samhandlingsprosessen gjennomføres, skal delta i denne.

Entreprenøren må i forbindelse med samhandlingen påregne deltakelse på separate møter med andre entreprenører i området i den grad arbeider må koordineres.

For å dokumentere partenes enighet om gode og tjenlige rutiner for gjennomføring av kontraktsarbeidene, utarbeides det en skriftlig oppsummering som undertegnes av partene ved avslutning av samhandlingsprosessen. Samhandlingsdokumentet skal forankres i første byggemøte og senere være tema på samtlige byggemøter. Dokumentet suppleres og oppdateres ved behov etter at arbeidene er igangsatt.

Dokumentet skal forelegges og aksepteres av senere valgte underentreprenører, innleide arbeidstakere og utsendte arbeidstakere som forutsetning for deres engasjement i gjennomføringen av kontraktsarbeidene.

For denne kontrakten er det avsatt 4 uker til forberedelse og gjennomføring av samhandling regnet fra underskriving av kontrakten. Når partene er enige om det, kan samhandlingen avsluttes tidligere og kontraktsarbeidet startes. Tilsvarende kan partene bli enige om at samhandlingen forlenges.

Ved enighet mellom partene om forlengelse av samhandlingen, må det samtidig avklares om dette gir grunnlag for å avtale nye delfrister og ferdigstillelsesfrist.

Tidsbruk til samhandlingsmøte avregnes etter timepriser gitt i kapittel E4. Avregningen gjøres etter medgått tid fra møtestart på morgenen til avslutning av siste møte samme dag. Omforent timeforbruk til møteforberedelse honoreres etter de samme timesatser.

Kostnader til opphold og reiseutlegg dekkes av byggherren, men ikke høyere enn Statens satser. Dette faktureres på egen faktura, og regnes ikke som endring. Kostnader til tidsbruk for reiser dekkes av den enkelte deltaker.

Samhandlingen skal som hovedregel ledes av en prosjektuavhengig prosessleder fra Vestland fylkeskommune.

12. Samarbeidsmøter

For kontrakter med varighet mer enn 1 år skal det holdes samarbeidsmøte hver 3. måned det første året. I tillegg skal det holdes samarbeidsmøte når en av partene ber om slikt møte. Første møte skal holdes innen en måned etter at samhandlingen i tidligfase er avsluttet og kontraktsarbeidet igangsatt. Et sentralt tema i samarbeidsmøtene skal være gjennomgang av det som er nedfelt i samhandlingsdokumentet og de forhold som er avtalt og omforent. Ev. bekymringer knyttet til samarbeidsforhold og mulige tvister under utvikling skal også frembringes, protokolleres og tiltak skal drøftes og eventuelt iverksettes. Hvis forholdet mellom partene fungerer godt uten spesielle bekymringer knyttet til samarbeidsforhold, mulige tvister etc, kan hyppigheten av samarbeidsmøtene tas opp til vurdering etter det første året. Hyppigheten kan imidlertid ikke reduseres til mindre enn 2 møter pr år.

For kontrakter med varighet på inntil 1 år holdes det første samarbeidsmøtet innen 2-3 måneder etter at samhandlingen er avsluttet og kontraktsarbeidet igangsatt. I tillegg skal det holdes samarbeidsmøte når en av partene ber om det og senest halvveis i kontraktsperioden.

I samarbeidsmøtene skal alltid representant(er) fra byggherrens og entreprenørens ledelse delta, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse. Underentreprenører som er engasjert ved tidspunkt for samarbeidsmøter, kan delta på møtet - eller deler av møtet - hvor dette er hensiktsmessig. Når en av partene vil nekte underentreprenør deltakelse på deler av et samarbeidsmøte, skal dette være saklig begrunnet.

13. Møter, faglige samlinger og kurs

Entreprenøren skal gjennomføre og delta på faglige møter og kurs som bestemt i kontrakten. I tillegg kan entreprenør og byggherre i samarbeid arrangere faglige samlinger.

Er ikke annet avtalt, dekker entreprenøren alle egne kostnader ved deltagelse på kurs, møter og samlinger.

14. Varsler og krav (se NS 8406 pkt. 7)

Varsel og krav skal gis på byggherrens fastsatte skjema.

Ved varsler skal det tas hensyn til hvor tidlig varselet bør være for at den annen part best mulig skal kunne ivareta sine interesser. Varselet skal også ha et slikt innhold at den annen parts interesser blir best mulig ivaretatt.

Varsel fra entreprenøren skal inneholde entydig merking, entreprenørens beskrivelse av avvik, entreprenørens dato og underskrift, samt rubrikker for byggherrens dato og underskrift for mottak, byggherrens kommentar, byggherrens dato og underskrift ved retur av kommentar til entreprenør

15. Sikkerhetsstillelse (se NS 8406 pkt. 8)

15.1. Entreprenørens sikkerhetsstillelse

Entreprenøren skal for egen regning stille sikkerhet for sine kontraktsforpliktelser, herunder forsinkelsesrenter og inndrivelsesomkostninger ved mislighold. Entreprenøren skal stille sikkerhet før kontraktsarbeidene start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått. Se for øvrig A3 pkt. 3.

Sikkerhet skal stilles av bank, forsikringsselskap eller annen kredittinstitusjon som godkjennes av byggherren. Sikkerhet stilles på Standard Norges Byggblankett 8406 B, *Formular for entreprenørens sikkerhetsstillelse i utførelsestiden og i reklamasjonstiden*.

Som sikkerhet aksepteres også garantibeløpet plassert på sperret konto til fordel for byggherren. Renter tilfaller entreprenøren.

For arbeidsfellesskap skal sikkerhet stilles på vegne av arbeidsfellesskapet, ikke de enkelte deltakende firmaer.

15.2. Byggherrens sikkerhetsstillelse

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

16. Forsikring (se NS 8406 pkt. 9)

Entreprenøren skal levere byggherren kopi av forsikringsbevis før kontraktarbeidene start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått.

Byggherren skal oppdateres med kopi ved endringer og fornyelse av forsikringsbevis.

17. Kvalitetssikring (se NS 8406 pkt. 11)

17.1. Generelle krav

Entreprenøren skal utarbeide en kontraktspesifikk kvalitetsplan som beskriver prosesser, prosedyrer og tilhørende ressurser som skal anvendes av hvem og når for å oppfylle kravene i kontrakten. Entreprenøren skal overlevere kvalitetsplan til byggherren før kontraktarbeidene kan påbegynnes. Byggherren kan nekte oppstart av aktiviteter hvor ikke tilstrekkelig arbeidsprosedyre eller arbeidsbeskrivelse foreligger, eller hvor entreprenøren ikke etterlever kontraktens krav til kvalitetssikring.

17.2. Kvalitetsplan

Kvalitetsplanen skal være så enkel og kortfattet som mulig og ikke være i strid med bestemmelsene i NS-ISO 9000-serien. Kvalitetsplanen skal vise entreprenørens systematiske ivaretagelse både av kvalitet og HMS. Kvalitetsplanen skal dekke alle arbeidsoperasjoner og minst inneholde følgende:

Organisasjonsplan	Organisasjonsplan skal gi oversikt over nøkkelpersoner på kontrakten samt kort stillingsbeskrivelse for lederfunksjonene, deres ansvar, og fullmakter og formelle kontaktlinjer.
Kontrollplan	<p>Kontrollplan skal omfatte prosesser for overvåking, måling, analyse og forbedring som er nødvendig for</p> <ul style="list-style-type: none"> • å bevise overensstemmelse for produktet • å sørge for overensstemmelse for systemet for kvalitetssikring • kontinuerlig å forbedre virkningen av systemet for kvalitetssikring <p>Kontrollplan for arbeidene skal minimum vise prosess eller arbeidsoperasjon, kontraktsmengde, prøveomfang, krav og toleranser og ansvarlig for kontrollen.</p> <p>Kontrollplanen skal videre inneholde rubrikker for kontrollresultat og godkjenning og utsjekking for de enkelte prosessene, henvisning til avviksmeldingsnummer samt merknader.</p>
Arbeidsprosedyrer	Arbeidsprosedyrer skal dokumentere at arbeidsoperasjonene er gjennomtenkt og planlagt slik at alle kvalitetskrav kan overholdes.
Avviksbehandling	Det skal etableres prosedyre for avviksbehandling. Avviksbehandlingen skal sikre kontinuerlig forbedring gjennom korrigerende og forebyggende tiltak, sikre overensstemmelse med krav og byggherrens aksept ved utbedring av avviket, samt dokumentere eventuelle endringer i forhold til planene.
Dokumentbehandling	<p>Entreprenøren skal ha et system for dokumentbehandling som sikrer at alle nødvendige opplysninger tilflyter rette vedkommende.</p> <p>Det skal kunne kontrolleres og dokumenteres at det alltid arbeides etter gjeldende modeller, tegninger og dokumenter. Det skal kunne dokumenteres at det alltid arbeides etter gjeldende stiknings- og maskinstyringsdata, modeller, tegninger og dokumenter.</p>

17.3. Dokumentasjon og rapportering

17.3.1. Generelle bestemmelser

Dokumentasjon på at kontraktens kvalitetskrav er oppfylt, skal leveres byggherren fortløpende. Eventuelle avvik skal tydelig fremgå av entreprenørens kvalitetsdokumentasjon.

For hver kalendermåned skal entreprenøren levere en statusrapport. Statusrapporten skal foreligge innen syv dager etter hvert månedsskifte.

Entreprenørens månedlige rapportering fritar ikke entreprenøren fra kontraktens varslingsregler.

Månedsrapporten skal minimum inneholde:

- 1) Sammendrag (hovedsaker i rapporten)
- 2) Status organisering, bemanning og maskinressurser – herunder underentreprenører
  - Lærlingeandel
  - Gjennomført kontroll av lønns- og arbeidsvilkår
  - Bemanningsplaner og histogrammer som viser faktisk mot opprinnelig planlagt
  - Maskinoversikt og histogram som viser faktiske maskintimer mot opprinnelig planlagt
  - Underentreprenører
- 3) Status SHA og ytre miljø
  - Statistikk - skade (personskade (H1, H2, F), miljøskade (M), RUH-frekvens + avfall + forbruk
  - Utfyllende beskrivelse av hendelser (personskade, miljøskade) og tiltak som er satt i gang
  - HMS-fokus i prosjektet i forrige periode og fokus neste periode
- 4) Status kvalitet
  - Utførelse
  - Dokumentasjon
- 5) Status fremdrift
  - Utførte arbeider, herunder hovedmengder
  - Detaljert fremdriftsplan for arbeid neste måned (hvis ikke annet er avtalt)
  - Oppnådd fremdrift holdt opp mot gjeldende plan
  - Oppdatert overordnet fremdriftsplan.
  - Dersom reell fremdrift avviker fra planlagt skal entreprenøren redegjøre for årsak, eventuelle konsekvenser, og hvilke tiltak som vil iverksettes.
- 6) Status avvik fra kontraktens krav
  - Oversikt over innmeldte avvik, status på avviksbehandling
- 7) Status eventuelle risikoforhold
  - Kritiske elementer og/eller avklaringer
- 8) Status over avsluttede og ikke-avsluttede saker (kravsoversikt)
- 9) Bilder og annen dokumentasjon
  - Status på endelig dokumentasjon (som bygget og FDV)
  - Fotografier av byggeaktiviteter

Innmålinger og registreringer

Innmålinger og registreringer utføres i henhold til håndbok V770 kapittel 20 samt håndbok R761 og R 762 (nå en del av R761) Prosesskoden

Innmålingsdata som dokumenterer kvalitet på utførelsen, utførte mengder samt avvik eller endringer i forhold til prosjekterte løsninger skal fortløpende sammenstilles med prosjekterte modeller og presenteres i programvare/web-løsning. Byggherren skal kunne se på eller laste ned dokumentasjonen ved behov.

Som utført-dokumentasjon

Entreprenør skal levere «som utført» -dokumentasjon i henhold til teknisk beskrivelse, prosess 11.3 Innmåling og 11.5 Sluttdokumentasjon.

Kvalitetskrav

Dokumentasjonen skal utarbeides og leveres i henhold til kvalitetskrav gitt i Statens vegvesens håndbøker og andre styrende dokumenter det refereres til i kontrakten.

Dataformat

Dokumentasjonen skal leveres Vestland fylkeskommune på digital form. Dokumentasjonen leveres på programvarens originalformat (det vil si det dataformatet som programvaren normalt lagrer data på), og på et åpent, standardisert format. Se håndbok V770 Modellgrunnlag.

Koordinatreferansesystem

Prosjektert geometri, registrert (innmålt) geometri og annen stedfestet (koordinatbestemt) dokumentasjon, skal leveres i prosjektets vedtatte koordinatreferansesystem, se håndbok V770 Modellgrunnlag. Prosjektets vedtatte koordinatreferansesystem finnes i kontraktens kapittel D.

Organisering av objekter i 3D-modeller

Objekter i modeller og innmålte objekter organiseres etter mal for objektkodeliste, som angitt i håndbok V770 Modellgrunnlag.

Katalogstruktur

Ved levering av data i katalogstruktur benyttes «Mal for katalogstruktur», som angitt i håndbok V770 Modellgrunnlag.

Filnavn

Datafiler skal navngis etter regler i håndbok V770 Modellgrunnlag.

Opplysninger om dokumentasjonen

All dokumentasjon skal ha opplysninger (metadata) som identifiserer hvilket prosjekt den tilhører, hvem som har utarbeidet den med mer, som angitt i håndbok V770 Modellgrunnlag.

Dokumentasjonstyper

Se håndbok V770 Modellgrunnlag kapittel 2.2 for definisjon av dokumentasjonstyper som benyttes i vegprosjekter.

17.3.2. Sjekklist

Kvaliteten på utførelsen skal dokumenteres ved sjekklist. Entreprenøren utarbeider sjekklisten. Sjekklisten skal inneholde plass for kontrollsignatur og skal undertegnes av den person som har utført kvalitetssikringsarbeidet samt hovedentreprenørens ansvarlige representant. Entreprenøren skal fremlegge kopi av sjekklist ved viktige milepæler, før videre arbeider kan startes. Kopi skal oversendes byggherren fortløpende for alle arbeider.

Sjekklist skal utfylles med måleverdier og dokumentere krav gitt i kontrakten, samt inneholde verdiene i kravene i kontrakten.

17.3.3. Avviksmelding

Fastsatt skjema Avviksmelding skal brukes.

17.4. Arbeider med bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner

17.4.1. Kvalitetssystem

For bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner skal den del av entreprenørens organisasjon som har ansvar for disse arbeidene ha et kvalitetssystem som er i samsvar med kravene i NS-EN ISO 9001:2015 «Ledelsessystemer for kvalitet – Krav».

Kvalitetssystemet med tilhørende planer skal være innført i organisasjonen ved kontraktarbeidens start. Systemet skal omfatte alle bruarbeider med tilhørende produkter som entreprenøren har ansvar for.

17.4.2. Spesielle kompetansekrav

Kravene gjelder arbeider med bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner som portaler, støttmurer, kulverter, mv. og kommer i tillegg til øvrige kompetansekrav som stilles for utførelse av de aktuelle arbeidene. Kompetansekrav utover forskrifter er bl.a. nedfelt i relevante standarder, ev. med nasjonale tillegg.

Konstruksjoner i grunnen (peler, støttevegger, etc.)

Arbeider for konstruksjoner i grunnen skal ha en faglig leder med nødvendige teoretiske kunnskaper og praktisk erfaring i de aktuelle arbeider og problemstillinger som kjennetegner norske grunnforhold. En arbeidsleder (bas) med tilsvarende kompetanse skal kontinuerlig følge arbeidene på byggeplass, og sørge for at kvalitetssikring og dokumentasjon blir gjennomført. Riggfører/boreoperatør skal ha nødvendig kompetanse og erfaring for utførelse av arbeidene. Dokumentasjon av kompetanse (CV) for ovennevnte nøkkelpersonell skal forelegges byggherren før arbeidene starter.

Kompetansekrav stilles for bergforankringsleder og for bergforankringsformann i henhold til NS-EN 1537, kapittel 1.7 og Norsk betongforenings publikasjon 14.

Bruer, ferjekaier og andre bærende konstruksjoner.

Dykkere skal ha dykkerbevis etter "Forskrift om utførelse av arbeid" som dekker den dykkeaktiviteten som skal utføres, og ha gyldig helseerklæring. Alle virksomheter som utfører dykkeoperasjoner har plikt å registrere seg hos Arbeidstilsynet.

Stålkonstruksjonsarbeidere skal ha bestått fagprøve. Ikke utlærte stålkonstruksjonsarbeidere som utfører arbeid på stålkonstruksjoner, skal stå under direkte tilsyn av kvalifisert personell.

Alt sveisearbeid skal ledes av sveisekoordinator med tilfredsstillende kvalifikasjoner og som har erfaring med sveiseoperasjoner de skal overvåke, som angitt i NS-EN ISO 14731 og tabell 14 og 15 i NS-EN 1090-2. Bare sveisere som kan fremlegge gyldig sveisesertifikat etter NS-EN ISO 9606-1 kan delta i sveisearbeidet. Sveiseoperatører skal være godkjent i henhold til NS-EN ISO 14732. Det kreves godkjenning for posisjoner som det aktuelle arbeidet krever.

Personell som utfører sveiseinspeksjon, skal være kvalifisert etter NS 477 eller tilsvarende anerkjent norm.

Personell som utfører ikke-destruktiv kontroll, skal være sertifisert i henhold til NS-EN ISO 9712 eller tilsvarende. Sertifiseringsnivå er avhengig av arbeidet som skal utføres, men skal

være i nivå II for operatører og nivå III for personell som utarbeider prosedyrer og som har et overordnet ansvar for kontrollarbeidet.

Alt personell som utfører overflatebehandling skal ha «Fagbrev for maskin- og industrimaler» eller kunne dokumentere tilsvarende kompetanse.

Personer som er ansvarlige for inspeksjon av overflatebehandling skal være sertifisert som FROSIO inspektør nivå III, NACE overflatebehandlingsinspektør nivå III eller ICorr inspektør nivå III.

17.5. Bestemmelser for asfaltarbeider

17.5.1. Krav til dokumentasjon

17.5.1.1. Frister for dokumentasjon

Prøvningsfrekvens for sammensetning av ferdig asfalt skal være kode Y som angitt i Tillegg A i NS-EN 13108-21.

Følgende dokumentasjon skal være overlevert byggherren minst 2 uker før start på asfaltering:

- Kvalitet på tilslagsmaterialer inklusive filler (CE-merking, ytelseserklæring, dokumentasjon av spesielle krav etc.)
- Masseresept (arbeidsresept)
- Typeprøvningsrapport
- Egenskaper til PMB samt dokumentasjon på at deformasjonsegenskapene er forbedret ved modifisering av bindemiddelet og er tilfredsstillende for aktuell bruk.

Lagringsstabilitet på PMB skal dokumenteres fortløpende.

Produksjonsanleggets samsvarsnivå - OCL (Operating Compliance Level) skal dokumenteres fortløpende, minst hver gang OCL endres.

Leggerapport skal inneholde informasjonen som etterspørres i skjema angitt i Teknologirapport 2505. Leggerapportene skal overleveres daglig mens asfaltarbeider pågår og senest 1 uke etter at det aktuelle asfaltarbeidet er ferdig.

Asfaltens massesammensetning skal dokumenteres fortløpende iht. Teknologirapport 2505 kapittel 2.4, og være byggherren i hende senest 3 uker etter at det aktuelle asfaltarbeidet er avsluttet.

All øvrig dokumentasjon i henhold til Teknologirapport 2505 skal være byggherren i hende innen 4 uker etter at det aktuelle asfaltarbeidet er avsluttet.

17.5.1.2. Masseresept (arbeidsresept)

Masseresept (arbeidsresept) skal angis på vegvesenets standardiserte skjema og inneholde alle opplysninger som er krevd for de aktuelle massetypene, i henhold til håndbok N200 og Statens vegvesens rapport nr. 670. Resepten skal inneholde informasjon om massens fullstendige betegnelse, nummeret på produksjonskontrollsertifikatet, samt de to siste sifre i årstall for sertifikatets utstedelse.

For slitelag og bindelag skal toleransegrenser for korngraderingen for en enkeltprøve i henhold til Statens vegvesens rapport nr. 670, tegnes inn på massereseptene.

Entreprenøren kan benytte en framstillingsmåte med bruk av skummet bitumen som muliggjør lavere produksjonstemperatur. Entreprenøren må orientere byggherren om sitt valg. Nærmere avtale gjøres i byggemøte. Byggherren kan på saklig grunn si nei til asfalt produsert etter denne metoden.

17.5.1.3. Polymermodifisert bitumen, PMB

For modifiseringer ved tilsetning i kontinuerlige prosesser som forhindrer separat kontroll av bindemiddelet, skal forbedring av deformasjonsegenskapene dokumenteres med egnet prøvingsmetode for asfaltmassen i et prøveprogram som strekker seg over hele perioden for asfaltlegging i kontrakten.

Bindemiddelets egenskaper dokumenteres iht. metodene i tabell 651.3 i håndbok N200 med penetrasjon, mykningspunkt, kraftduktilitet, elastisk tilbakegang og lagringsstabilitet. Denne dokumentasjonen skal ikke være eldre enn ett år.

Entreprenøren skal dokumentere at alt bindemiddel oppfyller kravet til lagringsstabilitet ved prøving av hver 200 tonn produsert PMB minst en gang pr. måned. Disse prøveresultatene skal fortløpende oversendes til byggherren. Entreprenøren skal i tillegg yte bistand til å ta ut stikkprøver av bindemiddel når byggherren finner dette nødvendig.

17.5.2 Etterkontroll

Byggherren kan iverksette etterkontroll ved mistanke om at kvalitetskrav til asfalten ikke er oppfylt. Regler for etterkontroll er gitt i Statens vegvesen rapport nr. 1084 Dokumentasjon og kontroll av asfalt.

Dersom det avdekkes avvik i forbindelse med etterkontrollen belastes entreprenøren alle kostnader knyttet til denne. I motsatt fall belastes kostnadene byggherren. Dersom det på noen kontrollstrekninger avdekkes avvik mens andre ikke har avvik, deles kostnadene mellom entreprenøren og byggherren etter andelen kontrollstrekninger med og uten avvik.

17.5.3. Regler ved mangler og avvik

17.5.3.1. Generelt

Trekk i form av sanksjon er ikke begrensende for byggherrens håndtering av mangler i henhold til NS 8406 punkt 27.

17.5.3.2. Trekk for kvalitetsavvik

Generelt

For avvik fra krav til korngradering, bindemiddelinnhold og hulrom gjelder bestemmelsene om trekk i oppgjøret i dette kapittel som en presisering av NS 8406 punkt 27.3.

Trekk baseres i hovedregelen på etterkontroll beskrevet i Teknologirapport 2505, hvor kontrollenheten angitt i tabell 4.2 rettes til 600 m². Bestemmelsen gjelder alle bituminøse lag. Trekk gis for hvert lag. For lag som bygget opp med flere utlegginger gis trekk enkeltvis for utleggingene og forholdsmessig etter hvor stor gjennomsnitts andel av den totale lagtykkelsen utleggingen utgjør.

Trekk regnes ut i prosent av fakturert beløp for prosessen inkludert avgifter. Beregningen gjøres etter følgende formel:

$$TRB = (TP/100) \cdot TFBL \cdot TF$$

hvor

- TRB = trekkbeløp (kr)
TP = trekkprosent, se tabeller under for hver parameter
TFBL = fakturert beløp inklusive avgifter for prosessen
TF = trekkfaktor, areal med trekk dividert med totalt areal representert ved fakturert beløp for prosessen

Areal med trekk er normalt 600 m². Dersom trekk gis for et lag med mindre areal enn 600 m² benyttes det faktiske areal.

Ved avvik på de enkelte parametere innenfor det som er angitt som øvre grense i den enkelte trekktabell (tabellene 17.5.1 til 17.5.5) beregnes trekk på grunnlag av totalt fakturert beløp inklusive avgifter for det laget som har avvik, dvs. at eventuelle kostnader for underliggende lag (oppretting, fresing etc.) holdes utenfor.

Ved avvik på flere parametere vil trekkbeløpene bli summert. For å unngå at det trekkes på parametere som varierer i sammenheng med hverandre, skal det trekkes på maksimum 2 av parametere korngradering, bindemiddelinhold og hulrom.

Manglende heft til underlaget

Områder med manglende heft til underlaget skal utbedres og er ikke gjenstand for trekk. Metode for å avdekke manglende heft er angitt i Teknologirapport 2505.

Avvik i friksjon

Krav til friksjon er angitt i håndbok N200 punkt 650.92. Områder med utilfredsstillende friksjon skal utbedres før trafikkpåsetting og er ikke gjenstand for trekk.

Avvik i korngradering

Ved avvik fra krav til korngraderingen foretas trekk i oppgjøret. Avvik fra krav beregnes på grunnlag av midlere verdi for gjennomgang på sikt avhengig av øvre siktstørrelse i massen, se tabell 17.5.1. Byggherren bestemmer hvilket av siktene som skal legges til grunn for vurderingen. Størrelsen på trekket er gitt i tabell 17.6.2.

Tabell 17.5.1 Sikt hvor kravoppfyllelsen skal vurderes

Øvre siktstørrelse (mm)	Sikt hvor avviket skal registreres (mm)			
	Øvrige masser	Ska	Ma	Ag
8,0	4,0 og 2,0	4,0 og 2,0	4,0 og 2,0	4,0 og 2,0
11,2	8,0 og 4,0	8,0 og 2,0	8,0 og 4,0	8,0 og 2,0
16,0	11,2 og 8,0	11,2 og 2,0	11,2 og 4,0	11,2 og 2,0
22,4	16,0 og 11,2			16,0 og 2,0

Tabell 17.5.2 Trekksetter ved avvik fra krav til korngradering

Avvik utover toleransegrensen for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,1 - 3,0	5
3,1 - 6,0	10
6,1 - 10,0	30

*) Toleransegrenser i henhold til Statens vegvesens rapport nr. 670, kapittel 6.2.

Avvik i hulrom

Ved avvik fra krav til hulrom foretas trekk i oppgjøret.

Grunnlaget for å vurdere oppfyllelsen av krav er analyse av borkjerner. Hvis enkeltmålinger for hulrom overskrider eller underskrider tillatt variasjonsområde, foretas trekk over vedkommende strekning etter satser som vist i tabell 17.5.3 og 17.5.4. Bestemmelsen gjelder alle dekketyper med unntak av drengsfalt, Da.

Tabell 17.5.3 Trekksetser ved overskridelse av hulromskrav

Overskridelse utover toleransegrensene for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,1 - 1,0	5
1,1 - 2,0	10
2,1 - 4,0	30
4,1 – 5,5	50

*) Toleransegrenser i henhold til Statens vegvesens rapport nr. 670, kapittel 6.3.

Tabell 17.5.4 Trekksetser ved underskridelse av hulromskrav

Underskridelse utover toleransegrensene for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,5 – 1,0	5
> 1	10

*) Toleransegrenser i henhold til Statens vegvesens rapport nr. 670, kapittel 6.3.

Avvik i bindemiddelinnhold

Ved avvik fra krav til bindemiddelinnhold foretas trekk i oppgjøret. Grunnlaget for å vurdere oppfyllelsen av krav er middelvei for bindemiddelinnhold i uttatte prøver. Størrelsen på trekket er gitt i tabell 17.5.5.

Tabell 17.5.5. Trekksetser ved avvik fra krav til bindemiddelinnhold

Underskridelse utover toleransegrensen for enkeltverdi (%-poeng)	Trekk (%)
0,10 – 0,34	5
0,35 – 0,54	10
0,55 – 0,74	20
0,75 – 0,90	30

*) Toleransegrenser i henhold til Statens vegvesens rapport nr. 670, kapittel 6.1.

17.6. Bestemmelser for elektroarbeider – Elektriske anlegg

Elektriske anlegg omfatter elektriske lavspenningsinstallasjoner inklusive føringsveier, reserve- og nødstrømsanlegg, fordelinger, ekomanlegg og maskiner.

17.6.1 Elektriske lavspenningsinstallasjoner

Elektriske anlegg skal planlegges, prosjekteres, bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til NEK400 eller NEK EN 60364-serien.

Dette gjelder også endringer av eksisterende anlegg.

17.6.2 Fordelinger

Fordelinger skal være utført i henhold til relevante deler i NEK 439-serien eller NEK EN 61439-serien.

17.6.3 Ekomanlegg

Ekomanlegg omfatter nett for elektronisk kommunikasjon og skal planlegges, prosjekteres, bygges, driftes og vedlikeholdes i henhold til NEK700-serien.

Dette gjelder også endringer av eksisterende anlegg.

17.6.4 Elektriske maskiner

Maskiner skal utføres i henhold til NEK EN 60204-1. Risikovurdering av maskiner skal bygge på prinsippene i NS-EN ISO 12100.

Kabelføringer og termineringer som utføres lokalt ved sammenstilling av maskiner skal utføres av registrerte elektroentreprenører etter montasjeanvisning fra maskinleverandør.

18. Bruk av underentreprenør (se NS 8406 pkt. 12)

Alle avtaler entreprenøren har med underentreprenører skal inneholde de samme bestemmelsene som anvendt i denne kontrakt om arbeidets utførelse, forhold på arbeidsstedet og utførelse ved underentreprise.

Bestemmelser om bruk av underentreprenør gjelder også for virksomhet som leier ut personell.

Der entreprisen utføres av et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe), gjelder denne bestemmelsen for den enkelte deltaker i arbeidsfellesskapet.

Underleverandører behandles kontraktsmessig på samme måte som underentreprenør.

Entreprenøren plikter å gi byggherren informasjon om underentreprenørens økonomi, finansielle stilling, kapasitet og teknisk kompetanse, inklusive dokumentasjon på registreringer (Brønnøysundregisteret, autorisasjon for arbeid etc.) som er nødvendig for at byggherren skal kunne vurdere spørsmål om godkjenning.

Videre skal entreprenøren klarlegge om valgte underentreprenører vil utføre alt arbeid selv, eller om disse planlegger ytterligere ledd under seg. Ytterligere ledd begrenses til ett ledd med mindre annet er spesielt avtalt med byggherren. Det kreves ikke saklig grunn for at byggherre skal nekte å inngå slik avtale. Alle former for innleie av personell regnes som eget ledd i denne bestemmelsen.

Entreprenør og underentreprenør skal fylle ut inntakskontroll-/innregistreringsskjema i byggherrens HMS-system (HMSREG). Skjema omhandler blant annet SHA og lønns- og arbeidsvilkår og videreføring av kontraktens krav til neste ledd. Arbeid som skal utføres av

underentreprenører kan ikke startes opp før inntakskontroll-/innregistreringsskjema er skriftlig godkjent av byggherre.

Brudd på entreprenørens plikt til å levere skjema for inntakskontroll i HMSREG gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende firma. Eventuelle økonomiske krav fra underentreprenører eller omkostninger for øvrig som følge av heving av avtaler med underentreprenører i denne forbindelse, skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal kreve skatteattester i alle underliggende entrepriseforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på 500 000 kroner eksklusive mva. Dette gjelder ikke virksomhet som foretar utleie av personell. Brudd på entreprenørens plikt til å kreve skatteattester gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende firma med underentreprenør som kan fremlegge skatteattester. Eventuelle økonomiske krav fra underentreprenører eller omkostninger for øvrig som følge av heving av avtaler med underentreprenører i denne forbindelse, skal bæres av entreprenøren.

Entreprenøren skal i tillegg fremlegge fullmakt for innhenting av utvidet skatteattest fra alle sine underleverandører, jf. kap. B2 punkt 3.3.

Byggherren kan trekke tilbake godkjenning av underentreprenør dersom det er saklig grunn.

19. Påslag for byggeplassadministrasjon og fremdriftskontroll (se NS 8406 pkt. 16)

Entreprenøren skal ikke påta seg administrerende og kontrollerende oppgaver overfor andre sideentreprenører i dette prosjektet.

20. Spesielle krav i fremdriftsplanen (se NS 8406, pkt. 17)

Entreprenøren skal levere detaljert fremdriftsplan senest to uker etter kontraktsignering. Entreprenøren foreslår og byggherren bestemmer detaljeringsgrad. Arbeidene kan ikke påbegynnes før slik fremdriftsplan foreligger.

Fremdriftsplanen skal til enhver tid vise entreprenørens reelle plan for utførelse og ferdigstilling av arbeidene. Milepæler, tidskritiske avhengigheter og aktiviteter som innebærer risiko skal blant annet fremgå. Oppdatert fremdriftsplan som både viser reelt oppnådd fremdrift og videre planlagt reell fremdrift, skal leveres byggherren innen 15. hver måned fra og med andre kalendermåned etter oppstart.

Entreprenøren skal levere 6-ukersplan og detaljert fremdriftsplan som må oppdateres til byggemøter. Dette kommer i tillegg til hovedfremdriftsplan

21. Byggherrens ytelser

21.1. Grunnforhold (se NS 8406, pkt. 18.1)

Rapporter og eventuell beskrivelse skal gi entreprenøren grunnlag for egne vurderinger av grunnforholdenes betydning for entreprenørens arbeid. Entreprenøren skal også vurdere hvorvidt det er behov for supplerende grunnundersøkelser.

Entreprenøren kan ikke påberope at de virkelige forhold avviker fra det entreprenøren hadde grunn til å regne med, med mindre det foreligger vesentlig avvik. Dersom det foreligger et slikt avvik, behandles avviket i henhold til NS 8406, pkt. 18.2.

For geologiske rapporter gjelder:

Rapport består av en faktadel og en tolkningsdel. Faktadelen gir entreprenøren grunnlag for egne vurderinger av grunnforholdenes betydning for entreprenørens arbeid. Tolkningsdelen er byggherrens vurdering av grunnforholdene basert på de foretatte undersøkelsene.

Utførte arbeider for geologiske forhold:

- 60879-GEO-NOT-01_Fossenbrattetunnelen_vurdering_av_tunnel.
VLFK 16.05.2025
- 060879-GEO-NOT-02_Fossenbratte_vurderingar_i_dagen
VLFK 16.05.2025
- 060878-GEO-NOT-03. Fv. 49 – Fossenbratte-tunnelen forskjering vest
VLFK 18.05.2026

21.2. Tidspunkt for byggherrens ytelser

Byggherrens ytelser vil være fordelt over hele byggetiden. Entreprenøren kan ikke kreve tidligere levering enn det som er nødvendig, og normalt ikke tidligere enn 1 mnd. før utførelse av arbeidsoperasjonen med mindre det er inngått særskilt avtale med byggherren.

22. Ferdigstillelse og forsering

22.1. Tidligere ferdigstillelse eller overskridelse av ferdigstillelsesfristen

Frist for ferdigstillelse og eventuelt delfrister er gitt i kapittel A3.

Ved tidligere ferdigstillelse enn kontraktsfestet kan entreprenøren ikke nekte byggherren å overta anlegget.

Ved overskridelse av ferdigstillelsesfristen vil det bli krevd en dagmulkt kr 50.000 pr hverdag.

Tilsvarende vil det ved overskridelse av delfrist bli krevd en dagmulkt kr 15.000 pr hverdag.

Akseptert forlengelse av én delfrist medfører ikke tilsvarende eller annen forlengelse av senere frister uten at dette uttrykkelig fremgår av entreprenørens krav om fristforlengelse og byggherrens aksept.

Dagmulkt for overskridelse av en delfrist fortsetter å løpe også om andre, senere dagmulktbelagte delfrister overskrides.

22.2. Forsering (se NS8406 pkt 19.1.)

Før forsering etter NS 8406 pkt. 21 første ledd iverksettes, skal byggherren varsles med angivelse av hvilke forseringstiltak som planlegges og hva forseringen antas å ville koste. Entreprenøren har ikke krav på dekning til forsering ved unnlatt eller for sen varsling.

23. Byggherrens rett til å pålegge endringer

Byggherren kan pålegge entreprenøren endringer inntil 20 % netto tillegg til kontraktssummen.

24. Priser (se NS 8406 pkt. 23)

24.1. Generelle bestemmelser

Prisene skal være i norske kroner.

Prisene skal inkludere alle kostnader for utførelse av arbeidet, herunder kostnader til arbeidsvarsling, trafikkavvikling og alle nødvendige sikkerhetstiltak. Prisene skal også inkludere eventuelt svinn, undermål, overmasser o.l., løpende driftsutgifter (vannavgift, fortausavgift, havneavgift, renovasjon o.l.) som er knyttet til entreprenørens produksjon.

Prisene skal inkludere kostnader tilknyttet øvrige krav og kontraktsbestemmelser som ikke nødvendigvis er relatert til egen prosess i konkurransegrunnlaget, eksempelvis:

- utarbeidelse av faseplaner, fremdriftsplaner og øvrige planer
- oppfølging, inspeksjoner, kontroll, dokumentasjon og rapportering
- ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet
- deltakelse i møter, faglige samlinger, kurs

24.2. Prisregulering (se NS 8406, pkt. 23.1)

Endringer i prisnivå etter tilbudsfristens utløp, gir rett til tillegg til eller fradrag fra kontraktens priser.

Endringsbeløpet for avregningsperioden beregnes etter formelen:

$$e = A \times (T / T_0 - 1)$$

A = Summen av avdragsnotaer for avregningskvartalet basert på kontraktens priser (eksklusive merverdiavgift) og uten fradrag for eventuelt lån eller forskudd og innestående beløp.

I verdien for A inkluderes også tilleggsnotaer for utført arbeid basert på kontraktens prisgrunnlag. Eventuell kontraktsmessig justering av riggekostnader (generalomkostninger) på grunn av mengdejustering tas ikke med i verdi for A.

T₀ = Indekstallet for det kvartalet tilbudsfristens utløp faller i.

T = Indekstallet for avregningskvartalet.

Statistikk for veg i dagen:

Verdi av T og T₀ beregnes ut fra Statistisk Sentralbyrås "Byggekostnadsindeks for veganlegg, Veg i dagen".

25. Fremdriftsbetaling og fakturering (se NS 8406 pkt. 23.3)

25.1. Fremdriftsbetaling

Entreprenøren skal utarbeide forslag til faktureringsplan. Faktureringsplan er å forstå som en periodisert oversikt over planlagt produksjon i henhold til vedtatt fremdriftsplan. Planen skal godkjennes av byggherren som grunnlag for entreprenørens fakturering og byggherrens budsjettering. Faktureringsplanen skal endres når det skjer endring i fremdriftsplanen som har betydning for faktureringen.

25.2. Fakturering

Entreprenøren kan ikke kreve avdrag av kontraktssummen for det som er tilført byggeplassen av materialer og varer før de er innbygget med mindre det er egne prosesser i kapittel D1 som tilsier oppgjør før innbygging, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

Byggherren plikter å betale innen 30 dager etter at han har mottatt faktura, se LOV- 1976- 12- 17-100 Lov om renter ved forsinket betaling, § 2.

For de deler av utførelsen som ikke senere lar seg kontrollmåle, og entreprenøren ikke har varslet byggherren i tide, kan entreprenøren bare kreve oppgjør for slike mengder som byggherren måtte forstå har medgått, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

Er ikke annet avtalt, vil måling og annen dokumentasjon i strid med kontraktens krav og måleregler ikke gi rett til betaling for utført arbeid. Der det mangler måleregler, skal måling foretas i overensstemmelse med den ved kontraktsinngåelse gjeldende versjon av Statens vegvesens håndbøker R761 Prosesskode – Standard beskrivelsestekster for vegkontrakter. Har ikke denne anvendelige måleregler, skal måling skje i henhold til allment akseptable oppmålingsregler, jf. NS8406, pkt. 23.3.

Entreprenøren skal fortløpende levere delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder, som dokumentasjon på at det utførte er i samsvar med det som faktureres.

Entreprenøren skal videre som grunnlag for delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder, ha utført nødvendige oppmålinger.

For prosesser som er avsluttet eller der det er fakturert for mer enn 35 % av kontraktsmengden uten at delmålebrev eller annen tilstrekkelig dokumentasjon for utførte mengder er levert, så vil byggherren holde tilbake fakturert beløp på disse prosessene.

Til faktura for regningsarbeider skal det vedlegges timelister godkjent av byggherren.

Fakturering skal skje elektronisk. For elektronisk fakturering vises det til følgende:
<https://www.vestlandfylke.no/om-oss/send-faktura-til-vestland/>

For å kunne behandle en faktura fra en entreprenør må den være merket med følgende informasjon:

- Fakturaadresse
- Tilsettnummer på byggherrens representant eller byggeleder (*i «Deres referanse»*)
- Sted
- Kontraktsnummer

Faktura skal i tillegg inneholde prosjektnummer og meddeles fra byggherren ved hver konkrete delbestilling.

Faktura skal også sendes byggherren på elektronisk format ihht NS3459:2012 – Norsk standard for elektronisk utveksling av data. Fakturering skal skje med angivelse av prosesskode, stedkode og ev. elementkode.

Av hensyn til regnskapsføring kreves at entreprenøren vedlagt hver avdragsnota og sluttnota leverer oppdatert «Konteringsbilag for entreprenørfaktura».

Endringer skal faktureres enkeltvis slik at hver endring faktureres i egen faktura. Ved endringsarbeider og regningsarbeider av lengre varighet kan entreprenøren kreve avdrag på grunnlag av det som er utført, men ikke oftere enn hver måned. Ved fakturering i henhold til endringsordre skal endringsordren vedlegges fakturaen, jf. NS 8406, pkt. 23.3.

26. Regningsarbeider (se NS 8406 pkt. 23.4)

Byggherren kan alltid styre utførelsen av regningsarbeid.

Regningsarbeid skal avtales skriftlig før arbeidet påbegynnes med mindre annet er avtalt. Entreprenøren plikter å varsle byggherren når regningsarbeid starter.

Regningsarbeider gjøres opp etter medgåtte timer for mannskap og maskiner.

Timeprisene for mannskap og maskiner (se kapittel E4) skal inkludere alle entreprenørens utgifter samt påslag til dekning av indirekte kostnader, risiko og fortjeneste. Hver enkelt timesats for mannskap og maskiner skal gjenspeile de faktiske kostnadene for hver etterspurt timesats.

Det betales bare for effektive timer med avrunding til 0,5 time.

Det betales ikke for ventetid, transport, maskinstell og reparasjon.

Eventuell prisregulering foretas iht. gjeldende bestemmelser.

Timepriser mannskap

Timepriser for entreprenørens egne og innleide mannskap inkluderer verneutstyr, håndverktøy og bærbart utstyr som strømaggregat, motorsag o.l.

Tillegg for overtidarbeid skal ikke honoreres uten at dette på forhånd er godkjent av byggherren.

Timepriser maskiner

For byggherrens innleie av entreprenørens egne og innleide maskiner, betales i henhold til entreprenørens liste over maskintimepriser.

For ventetid som skyldes byggherrens forhold betales 50 % av de oppgitte timepriser for maskiner eksklusiv fører. Førerlønn settes lik timepris for mannskap.

Maskiner som benyttes, men som ikke er prissatt på entreprenørens liste over maskintimepriser, avregnes etter den pris som er oppgitt på den maskin som ligner mest, eventuelt med en middelværdi mellom priser for lignende maskiner på listen.

Materialer

Medgåtte materialer innkjøpt av entreprenøren, betales i henhold til faktura fra materialleverandør fratrasket eventuelle rabatter med 10 % tillegg for administrasjon og fortjeneste. Det skal kun beregnes påslag eller tillegg i ett ledd.

Byggherrens rett til innsigelse

Selv om byggherren ikke innen 14 dager etter at han mottok oppgavene over arbeidstid og materialforbruk har fremsatt skriftlig innsigelse, er retten til å fremsette innsigelser i behold dersom entreprenøren ved avregningen ikke har overholdt reglene i NS 8406 pkt. 23.4.

27. Sluttoppgjør (se NS 8406, pkt. 25)

Viser sluttoppgjøret, etter fradrag for arbeider som ikke er utført på kontraktens prisgrunnlag, en økning på mer enn 10 % av kontraktssummen, reguleres kontrakten som følge av økte generelle omkostninger. Entreprenørens generelle omkostninger tillegges i så fall 10 % av utført arbeid over 10 % av kontraktssummen. Dette vederlaget beregnes etter følgende formel:

$$V = 0,1 (S - 1,1K)$$

der:

V = Vederlag for økte generelle omkostninger (kr)

S = Sluttsum for utført arbeid (kr). Her medtas kun utførte arbeider basert på kontraktens prisgrunnlag, herunder regningsarbeider basert på kontraktens prisgrunnlag.

K = Kontraktssum (kr)

28. Tvisteløsning

28.1. Minnelige løsninger

Tvister mellom partene om kontraktsforholdet bør søkes løst i minnelighet.

Håndtering av tvister mellom kontraktspartene, skal prinsipielt løses, eller avklares for framtidig løsning, på lavest mulig nivå (prosjektnivå) og skal da forankres i byggemøte. Hvis en ikke kommer til enighet og løsning av saken på prosjektnivå, innenfor en tidsramme på 3 måneder, etter at saken er fremmet, skal saken løstes til samarbeidsmøte hvor byggherrens og entreprenørens ledelse deltar, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse.

Hvis samarbeidsmøtet heller ikke fører til løsning av saken kan det, dersom partene er enige om det, bringes inn en ekspert med nødvendig erfaring og kompetanse for å ta stilling til tvistes spørsmålet og komme med forslag til hvordan saken kan løses. Utvelgelse av ekspert skjer ut fra navngitt(e) person(er) som har påtatt seg denne rollen, og som partene har blitt enige om, og som hentes fra Norsk Mekling

Som grunnlag for sin vurdering av saken, skal den oppnevnte eksperten motta et kort, skriftlig, innlegg fra hver av partene innen 5 dager. Innlegget skal ha vedlagt den dokumentasjon partene vil påberope seg. Hvis nødvendig kan eksperten innhente mer informasjon fra partene, enten ved å avholde et møte, eller ved å be om ytterligere skriftlig dokumentasjon eller forklaring.

Eksperten skal gi et skriftlig råd til hvordan tvisten kan løses, innen 14 dager fra all informasjon er innhentet. Rådet skal være begrunnet og legges frem i et samarbeidsmøte hvor representant(er) fra byggherrens og entreprenørens ledelse deltar, i tillegg til partenes stedlige prosjektledelse, for endelig beslutning.

Kostnader forbundet med bruk av ekspert skal deles likt mellom partene.

28.2. Tvisteløsning

Enhver tvist mellom partene om kontraktsforholdet som ikke løses i minnelighet, avgjøres ved ordinær rettergang.

Anleggsstedets verneting skal være verneting for alle søksmål som måtte utspringe av kontrakten.

28.3. Parter i tvister

Fylkesveg

For tvister som gjelder fylkesveg og som entreprenøren vil forfølge ved klage eller søksmål, er Vestland fylkeskommune ved fylkesordføreren rett part. Det samme gjelder søksmål som vedkommende fylkeskommune måtte ha mot entreprenøren.

29. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) - generelt

Med HMS menes her summen av ivaretagelse av både sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) samt ivaretagelse av ytre miljø (YM). Disse behandles temavis nedenfor.

Entreprenøren skal drive et systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. forskrift av 6. desember 1996 nr. 1127 om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften).

Byggherrens forpliktelser følger av Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften).

Alle avtaler med underentreprenører skal inneholde bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på arbeidsstedet, oppfølging og rapportering som anvendt i denne kontrakten.

Byggherren utpeker SHA-koordinator innenfor sin byggherreorganisasjon. SHA-koordinator er «koordinator» etter byggherreforskriften.

Entreprenøren skal uten ugrunnet opphold informere byggherren dersom Arbeidstilsynet eller andre tilsynsmyndigheter har foretatt kontroll eller gitt pålegg om å stoppe arbeidet, utbedre systemfeil eller liknende som gjelder gjennomføring av kontraktarbeidet.

30. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

30.1. Risikovurdering og plan for helse, miljø og sikkerhet

Før kontrahering utarbeider byggherren en SHA-plan (plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø) for kontrakten. Denne skal til enhver tid være oppdatert og være tilgjengelig og kjent for entreprenøren. Planen skal lagres på felles WEB-hotell. I tillegg kan den være i utskrevet format.

Risikovurdering i SHA-plan skal bygge på restrisikorapport fra tidligere fase.

Entreprenøren skal sørge for at SHA-planen er kjent hos alle arbeidsgivere og enmannsbedrifter. Arbeidsgivere skal informere sine arbeidstakere, herunder innleide, om planen.

Entreprenøren skal utføre risikovurdering med utgangspunkt i byggherrens risikovurdering i SHA-plan. Entreprenøren skal også vurdere om det er andre risikoforhold enn de byggherren har beskrevet som kan være av betydning, og disse skal meldes byggherren så snart som mulig.

Entreprenøren skal levere relevant informasjon fra sitt internkontrollsystem, som er relevant for byggherren, som risikovurderinger, sikker jobbanalyser og annen aktuell informasjon.

Entreprenøren skal utarbeide en plan og tiltaksbeskrivelser for håndtering av risikofylte arbeider.

Entreprenøren skal sørge for at det finnes arbeidsinstruks for aktiviteter som medfører særlig fare for liv og helse. Statens vegvesen har utarbeidet instruksjoner, som i håndbøker. Disse skal følges med mindre entreprenørens egne instruksjoner er strengere enn Statens vegvesen sine.

Arbeidsinstrukser skal forelegges byggherren senest en uke før oppstart av de aktuelle arbeidsoppgavene. Hvilke vurderinger som er gjort skal kunne fremlegges skriftlig. Entreprenøren kan ikke påberope fremleggelse for byggherren som begrensende for sine forpliktelser etter dette punktet. Arbeidsinstrukser for risikoutsatte arbeidsoperasjoner skal oppbevares hos entreprenør. Den enkelte virksomhet skal oppbevare alle aktuelle arbeidsinstrukser, gjennomgå og informere alle aktuelle arbeidstakere om hvordan disse arbeidsoppgavene utføres på en sikker måte.

Sikker jobbanalyse skal skje så tett opp til utførelse som mulig og involvere de som deltar i arbeidet, og signeres av disse.

30.2. HMS-kort – Se også C4 punkt 1.1 og 1.3

Alle som utfører arbeid på anleggsplassen under denne kontrakten, skal lett synlig bære HMS-kort som er utstedt av Arbeidstilsynet.

Byggherre kan bortvise personer uten gyldig HMS-kort.

Ved unntak skal personens identitet bringes på det rene, sammen med annen dokumentasjon som gir grunnlag for unntak.

Med unntak menes:

- Nyansatte og ansatte som bytter arbeidsgiver og kan fremvise en ordrebekreftelse fra utgiver av HMS-kortet
- Personer på tiltak fra NAV som kan fremvise en bekreftelse fra NAV
- Elever som har praksis som kan fremvise en bekreftelse fra skole
- Flyktninger med introduksjonsprogram som kan fremvise en bekreftelse fra kommune
- Utenlandske arbeidstakere på engangs kortvarige arbeidsoppdrag, dersom det kan fremvises kopi av RF 1199 eller utskrift fra Altinn.no hvor lengde av oppdrag fremgår
- Ferievikarer som kan fremvise dokumentasjon på arbeidsforholdets lengde

30.3. Førings oversiktsliste Se også C4 punkt 1.2 og 1.3

Byggherren skal til enhver tid ha oversikt over alle som utfører arbeid på arbeidsstedet. Mannskapsliste skal registreres før oppstart av arbeidet i byggherren sitt HMS-system - HMSREG.

Personer som leverer varer, og andre som i kortere perioder befinner seg innenfor arbeidsområdet uten å delta i kontraktsarbeidet, omfattes ikke av disse bestemmelsene.

30.4. Hovedbedrift og samordningsansvar

Med mindre virksomhetene på anlegget bestemmer noe annet, er entreprenøren hovedbedrift med ansvar for samordningen av de enkelte virksomheters helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i henhold til arbeidsmiljøloven og internkontroll forskriften.

Den person som ivaretar samordningsansvaret klarlegges i samhandlingsfasen, og navnet tas med i SHA-planen.

Entreprenør har ansvaret for inntakskontroll på byggeplassen. Dette ansvaret kan ikke delegeres. Ved inntakskontrollen skal det som minimum foretas en utsjekk av nødvendig dokumentasjon eksempelvis kompetansebevis og sertifikater for maskinførere, byggebransjens HMS-kort, lovpålagt HMS-opplæring. Det skal gis informasjon om SHA-planen, samt resultatet av samhandlingsprosessen.

Dersom byggherrens egne arbeidstakere i perioder oppholder seg innenfor kontraktens naturlige arbeidsområde, er entreprenøren ansvarlig for samordning av verne- og miljøarbeidet.

Dersom det oppstår tilfeller med flere samtidige entrepriser på samme sted, vil en av entreprenørene i de aktuelle entreprisene bli utpekt til hovedbedrift etter Arbeidsmiljøloven og Internkontrollforskriften. Dette innebærer at hovedbedriften sørger for at det tas hensyn til andre virksomheter på eller i nærheten av bygge- eller anleggsplassen.

Det kan avtales, og skal i så fall dokumenteres, at en annen av byggherrens kontraktsparter midlertidig utpekes til hovedbedrift for et avtalt tidsrom.

Byggherren sender inn forhåndsmelding til Arbeidstilsynet senest en uke før arbeidene starter. Entreprenøren skal sørge for at forhåndsmeldingen, med ajourført oversikt over alle virksomheter, til enhver tid henger oppe godt synlig på bygge- eller anleggsplassen.

30.5. Besøkende til anleggsområdet

Den som mottar besøk er ansvarlig for å varsle byggherre og hovedbedrift før de får adgang til bygge- og anleggsområdet. Vedkommende er ansvarlig for at besøkende er gjort kjent med sikkerhetsregler samt bruk av verneutstyr etc.

Alle besøkende til bygge- og anleggsområdet skal følge kravene til personlig verneutstyr.

30.6. Opplæring og kompetanse

Entreprenøren skal sørge for at det gis opplæring i risiko og helsefarer ved utførelse av kontraktsarbeidet.

Entreprenøren skal utarbeide instruks og om nødvendig gi opplæring i bruk av personlig verneutstyr.

Kvalifikasjoner og gjennomført opplæring skal dokumenteres. Slik dokumentasjon skal være tilgjengelig for hovedbedrift.

Følgende krav til dokumentert opplæring gjelder for alle som utfører arbeid på kontrakten:

1. Sikkerhetsopplæring tilpasset kontrakten
2. Kurs i henhold til håndbok N301 Arbeid på og ved veg, vedlegg 2 Opplæring
  - 2.1 Kurs for alle som skal utføre arbeid på veg
  - 2.2 Kurs for ansvarshavende
  - 2.3 Kurs i manuell trafikkdirigering for de som dirigerer
3. Grunnleggende førstehjelpskurs med praktisk øvelse i hjerte- og lungeredning

Dokumentasjon på opplæring i førstehjelp har en gyldighet på fem år. For øvrig opplæring hvor gyldighetstid ev. ikke framgår av dokumentasjonen, er gyldighetstid fem år.

30.7. Arbeidstid

Byggherren skal til enhver tid holdes orientert om arbeidstidsordninger og vaktplaner som benyttes. Alle arbeidstakere som skal utføre arbeid som inngår i disse planene, skal underlegges samme krav til arbeidstid. Dette gjelder også arbeid som utføres av enmannsbedrifter, arbeidstakere i ledende stillinger og arbeidstakere i særlig uavhengig stilling som utfører kontraktsarbeid.

Arbeidstidsordninger godkjent av Arbeidstilsynet eller fagforening med innstillingsrett, skal umiddelbart sendes byggherren sammen med forsvarlighetsvurdering.

Det er ikke tillatt å ta i bruk en arbeidstidsordning før ordningen er formelt godkjent.

30.8. Arbeidsvarsling

Arbeidsvarsling skal utføres i overensstemmelse med Statens vegvesens håndbøker N301 Arbeid på og ved veg og R511 Sikkerhetsforvaltning av vegtunneler.

Entreprenøren skal sørge for at arbeidsvarslingsplan utarbeides og sendes til Statens vegvesens skiltmyndighet for godkjenning.

Entreprenøren skal utpeke ansvarlig for varslingen. Iverksatt og utført arbeidsvarsling skal i hvert tilfelle dokumenteres av entreprenøren.

Arbeidet skal foregå på en slik måte at trafikken forbi arbeidsområdet blir opprettholdt samtidig som arbeidernes og alle trafikantgruppers sikkerhet blir ivaretatt. Eventuell stengning skal ikke skje uten samtykke fra byggherren.

Anleggsarbeid i tunnelen skal foregå på natt. På grunn av høy ÅDT skal det være fri ferdsel i anleggsområdet mellom kl 05:30 og kl 18:00. Eventuelt arbeid på dagtid skal avklares med byggherre. I den grad arbeidets art muliggjør flere gjennomkjøringer i tunnelen, så skal ENT tilrettelegge for dette.

Følgende stengeregime ligger til grunn for gjennomføring av kontraktsarbeidene. Entreprenør må hensynta gjennomslipp av buss i rute og nødetater:

- 1800-2200 - kontinuerlig ledebilkjøring
- 2200-0530 - stengt med gjennomkjøring kl. 2400 og 0200

Det skal stå trafikkvakt ved stengepunkter til siste gjennomslipp kl. 02:00.

Ved stenging utover de tidspunktene som byggherren har gitt samtykke til, ilegges entreprenøren en mulkt på kr 10.000.- for hvert påbegynte minutt ut over den tillatte tiden. Mulkten er begrenset til kr 50.000.- for hvert tilfelle.

30.9. Personlig verneutstyr og vernetøy

Entreprenør skal utarbeide instruks for personlig verneutstyr og vernetøy, og gi opplæring i bruk.

Alle som utfører arbeid i kontraktsområdet skal minimum nytte hjelm, verneklede (overdel og bukse) og vernesko.

Vernehanskar, åndedrettsvern og vernebrille skal være tilgjengeleg og nyttas ved behov, eller ved de arbeidsoperasjonar som risikovurdering og rutine skildrar. Både hanskar og brille skal være tilpassa gjeldande arbeidsoperasjon.

Entreprenør har ansvar for å gjennomføre risikovurdering og stille krav til verneutstyr for de arbeidsoppgåver som inngår i kontraktsarbeidet.

Vernetøy som blir nytta skal vere ihht EN ISO 20471 (synbarhet).

Vernetøy som blir nytta skal ha synbarhet minimum klasse 3 på overkropp og minst klasse 1 på bukse.

Godkjent hjelm skal nyttast (NS-EN397), og hakestropp skal nyttast ved enkelte risikofylte arbeidsoperasjonar som til dømes ved arbeid i høgda.

Godkjente vernesko skal nyttast. Det er ikkje tillate med vernetresko eller klogger.

Godkjent hørslevern skal nyttast ved støy over 80 dB.

Alt verneutstyr skal vere CE-merket.

Tilrådingane i EBA og Sfs BA sine bransjetilrådingar for standard verneutstyr til bruk i asfaltkontrakter og drift- og vedlikeholdskontraktar ([link](#)) skal sjåast på som kontraktskrav, og følgast av entreprenøren.

Hovudbedrift skal til alltid ha ekstra hjelmar, synlighetsoverdel (til dømes vestar, jakke) og vernesko for besøkande tilgjengeleg i kontraktsområdet. I dei tilfella der det er nødvendig med ekstra verneutstyr eller anna utstyr, skal dette stillast til disposisjon for besøkande.

Omvisning for eksterne

Besøkende skal følge kravene til verneutstyr og vernetøy for området de skal besøke. Kravene til verneutstyr og synbarhetsbuks kan fravikes for besøkende når det er iverksatt tiltak som fjerner aktuell risiko. Vurdering og tiltak dokumenteres.

30.10. Kjemiske produkter

Det skal brukes kjemiske produkter som er så lite helse- og miljøskadelige som mulig. Entreprenøren skal utarbeide rutiner som sikrer substitusjonsplikten og korrekt håndtering av alle kjemiske produkter som skal benyttes, fra inntransport fra underleverandør, mottak, håndtering og intern transport, lagring, uttak fra lager og bruk.

Entreprenøren skal ha sikkerhetsdatablad for de kjemiske produkter som blir oppbevart eller brukt. Oversikten skal være ajourført.

Sikkerhetsdatablad for de kjemikalier som er i bruk skal være tilgjengelig på brukerstedet. Verneombudet skal ha tilgang til et ajourført stoffkartotek for sitt ansvarsområde.

30.11. Sikring av arbeidsstedet

Hovedbedriften skal innarbeide rutiner som sikrer at uønskede hendelser ikke skjer på grunn av arbeider som omfattes av denne kontrakten. Det skal tas spesielt hensyn til barn, naboer og myke trafikanter.

30.12. Orden og renhold

Rengjøring av utstyr skal kun skje på en måte og på et sted som ikke utsetter trafikanter, naboer, arbeidere eller andre for fare eller er til sjenanse eller skade for omgivelsene.

30.13. Vernerunder

Entreprenøren skal gjennomføre vernerunder minst en gang hver 14. dag i kontraktsperioden. Byggherren skal ha innkalling til vernerunder og skal ha anledning til å delta på disse. Byggherren skal ha kopi av alle protokoller fra slike vernerunder.

Entreprenøren skal innen 5 hverdager etter at vernerunden er gjennomført, oversende referatet til byggherren.

30.14. Merking og kontrollrutiner

Alt teknisk utstyr som kreves å være CE-merket, skal være merket. Alt sertifikatpliktig utstyr skal være sertifisert og kontrollert iht. gjeldende bestemmelser og være utstyrt med oblat og dokumentasjon for årlig kontroll. Alle samsvarserklæringer, sertifikater, kontroll- og instruksjonsbøker skal foreligge før utstyret tas i bruk, og fremlegges på forespørsel eller kontroll.

30.15. Kompetansekrav for ledebilssjåfører og trafikkdirigenter

Ledebilssjåfører og trafikkdirigenter skal ha:

- Arbeidsvarslingskurs type 1
- Arbeidsvarslingskurs type 3
- Dokumentert praktisk førstehjelpskurs, minimum 3 timer
- Dokumentert grunnopplæring brannvern, minimum 4 timer

Førstehjelpskurs og grunnkurs brannvern sammen skal inneholde:

- Grunnleggende brannteori
- Brannårsaker og forebyggende tiltak
- Varsling
- Redde liv og verdier
- Slökkemidler og sløkkeutstyr
- Brannskader
- Sløkkeøvelse med skumapparat og brannteppe

- Kjeden som redder liv
- Varsling, medisinsk nødtelefon
- Opptreden på skadested
- Pasientundersøkelse
- HLR – praktisk hjerte-/lunge-redning
- Fremmedlegemer
- Transport av syke og skadde inkludert båresurring
- Akutte sykdommer, astma, hjerteinfarkt, hjerneslag, diabetes, epilepsi
- Skader og ulykker, brudd, blødning, fallskader, el-skader og indre skader

30.16. Spesielle krav knyttet til sikkerhet, helse og arbeidsmiljø

Spesielle krav knytt til tryggleik, helse og arbeidsmiljø

Maskiner som arbeider i område der det er fare for gjenstående udetonert sprengstoff, skal vere utstyrt med tryggleiksglas i henhold til EN-standardar EN-1063 og EN-13123. Fareområde vil spesielt vere der det førekjem bergrensk, graving, pigging, utlasting i skjæring, i grøft eller ved stuff.

Oppstilling over er ikkje uttømmende. Kravet gjeld og maskiner som nyttast der operatør vert utsett for fare i form av glass-eksponeringsflater mot fareområde for udetonert sprengstoff.

For å forebygge skader på grunn av eksponering for helseskadelig steinstøv er det krav til støvdempende tiltak i form av vanning både i tunnel og ute i dagen dersom ikke andre likeverdige tiltak kan utføres. Der innretninger med vern på maskiner finnes skal det benyttes. Tiltak som reduserer faren for eksponering av arbeidstaker for helseskadelig steinstøv skal prioriteres fremfor bruk av personlig verneutstyr som støvmaske med filter tilpasset aktuelt steinstøv.

Ved bruk av ledebil i tunnel gjøres det oppmerksom på at dette er et risikomoment som må vurderes særskilt i entreprenørens risikovurdering.

31. Ytre miljø

31.1. Oppfølging av ytre miljø i kvalitetsplanen

Relevante problemstillinger som angår ytre miljø skal komme fram av en miljørisikovurdering. Denne skal beskrive prosjektspesifikke problemstillinger og uønskede hendelser som angår ytre miljø med tilhørende avbøtende tiltak som reduserer risiko og konsekvens.

Entreprenøren skal i sin kvalitetsplan redegjøre for prosedyrer som dekker:

- Oppfølging av gjeldende regelverk for sin virksomhet
- Hindre utilsiktede utslipp

Entreprenøren skal forholde seg til byggherrens miljøkartleggingsrapport, samt byggherrens avfallsplan for rivearbeidene. Hvis avfallsplanen for riveobjektet ikke er utarbeidet av byggherren, skal den inkluderes i avfallsplanen for anlegget ellers.

31.2. Hensyn til omgivelsene

Entreprenøren skal under arbeidets gang ta hensyn til omgivelsene, slik at ikke naboer og berørte parter sjeneres unødig av støv, støy, rystelser, utslipp og avfall etc. I samarbeid med byggherren skal entreprenøren bidra til løpende informasjon til berørte parter.

Støv og støy

Entreprenøren skal sikre at omgivelser og tilstøtende vegnett ikke påføres ulemper i form av støv og tilsøling av veger som følge av kontraktsarbeidene.

Entreprenøren skal følge retningslinjer fra Klima- og Miljødepartementet T-1442 pkt. 6.1 som setter støygrenser for større og mindre arbeider, og om nødvendig kontakte ansvarlig myndighet (kommunelege e.l.), og eventuelt søke om tillatelser og dispensasjoner.

Der det finnes andre, lokale retningslinjer enn de som framgår, og som er strengere enn T-1442 og/eller T-1520, skal disse følges.

Det kan være samspilleffekter mellom støy og luftforurensning som øker plager og helse-risiko. Dersom området er utsatt for støynivåer over grenser, som er satt i tabell i støy-retningslinje T-1442, bør det derfor tas ekstra hensyn i planleggingen.

Fremmede arter og smittestoffer

Det skal tas forholdsregler for å unngå spredning av uønskede fremmede organismer og smittestoffer, både gjennom flytting av vann eller jord samt bruk av utstyr eller masser som kan ha vært i kontakt med uønskede arter og smittestoffer. Den som utfører gravearbeid skal kjenne til om massene inneholder fremmede arter og/eller smittestoffer og utføre arbeidet på en slik måte at man har kontroll på massehåndteringen.

Naturmangfold og naturverdier

Påvirkning på naturmangfold og naturverdier skal holdes så lavt som mulig og det skal tas hensyn til naturmangfold og naturverdier under arbeid. Omkringliggende naturområder skal skånes for forurensning og inngrep som forringer naturverdier i området. Naturmangfold og naturverdier utenfor prosjektområdet skal ikke bli berørt. Dette inkluderer alle former vegetasjon, dyreliv og vannforekomster.

Vassdrag og vannforekomster

Vassdrag og vannforekomster skal ikke utsettes for forurensning slik at vannkvaliteten forringes eller at vannlevende organismer blir negativt påvirket. Man skal ha kontroll på omkringliggende resipientkilder og avrenningsvann skal renses ihht. tiltak gjort i en risikovurdering. Dersom utilsiktede utslipp/lekkasjer oppstår, skal tiltak iverksettes snarest og aktuelle myndigheter kontaktes.

31.3. Tømmer og treprodukter

Entreprenøren skal sørge for at tømmer og treprodukter som benyttes i kontraktsarbeidene ikke er tilknyttet ulovlig hogst eller treprodukter.

31.4. Avfallshåndtering

Alt avfall* skal leveres til avfallsmottak godkjent av forurensningsmyndighetene eller disponeres på annen lovlig måte. Frest eller oppgravd asfalt som ikke gjenbrukes i kontraktsarbeidet skal leveres til mottak registrert under Kontrollordningen for asfaltgjenvinning – KFA.

Avfallsplan skal, dersom det er krav til dette etter Byggteknisk forskrift (TEK 17) §9-6, utarbeides av entreprenør og registreres i Byggherrens HMS-system, HMSREG. Sluttrapport genereres automatisk i Byggherrens HMS-system, HMSREG, ved registrering av avfallsplan og avfallsrapportering.

Sorteringsgrad for entreprenørens eget produksjonsavfall skal være minimum 80 %. Sorteringsgrad er andel kildesortert avfall (i vekt) av alt avfall. Avfallet skal sorteres på arbeidsstedet. Normalt skal det sorteres i følgende fraksjoner; farlig avfall, metall, betong, treverk, plast, papp og papir og EE – avfall med mindre annet er angitt i kontrakten. Asfalt, forurenset masse og overflødige rene naturlige masser skal holdes utenfor ved beregning av sorteringsgraden.

Ved innlevering av farlig avfall* der avfallet er en del av produksjonsarbeidene, skal entreprenøren elektronisk deklare avfallet med sitt organisasjonsnummer i Miljødirektoratets portal for avfallsdeklarerer. Byggherrens organisasjonsnummer skal inn i merknadsfeltet. Byggherre skal ha kopi av deklarasjonsskjemaet.

For avfall produsert gjennom kontraktarbeidet skal det gjennomføres en basiskarakterisering* før deponering finner sted.

Levert avfall skal rapporteres i Byggherrens HMS-system, HMSREG. Byggherren rapporterer videre til Statistisk sentralbyrå.

* For definisjoner, se avfallsforskriften og byggteknisk forskrift (TEK17) til Plan- og bygningsloven.

31.5. Environmental Product Declaration (EPD) - Miljødeklarasjon

Entreprenøren skal levere prosjektspesifikk EPD for følgende materialer:

- Asfalt
- Konstruksjonsbetong
- Armeringsstål

I tillegg skal entreprenøren levere EPD for alle øvrige produkter hvor det finnes EPD. Disse skal så langt som mulig være prosjektspesifikke.

EPD skal være ihht NS-EN 15804:2012 og godkjent av medlemmer av Eco-plattform (bl.a. EPD-Norge, Environdec, IBU).

EPD skal sendes byggherre før produktet tas i bruk.

31.6. Krav til anleggsmaskiner i tunnel

Ventilasjon, salveboring, betongsprøyting og injeksjon skal baseres på elektrisk drift. Aggregatdrift tillates normalt ikke, dersom ikke annet fremkommer i konkurransegrunnlaget.

31.7. Kjøretøy og maskiner

Alle maskiner og utstyr som skal brukes i kontrakten skal være utstyrt med registreringsmerke med QR-kode og være registrert i maskinregisteret (www.reginn.no). Vestland fylkeskommune skal gis elektronisk innsyn i registeret for å kunne utøve sanntidskontroll og få oversikt over entreprenørens og underentreprenørens registrerte maskiner og utstyr.

Alle dieseldrevne kjøretøy og maskiner som benyttes i kontrakten, skal ha henholdsvis EURO 6 og STEG 4 godkjennelse.

For alle tippbiler og lastebilhengere som er registrert etter 01.01.2026 skal felles funksjonskrav anbefalt av Samarbeid for sikkerhet i bygg og anlegg (SfS BA), MEF og EBA følges. For eksisterende kjøretøy levert etter 2020 skal entreprenør vurdere å omprogrammere der dette er praktisk mulig. Vurderingen skal dokumenteres og fremvises byggherren ved behov.

Entreprenøren skal månedlig rapportere på energiforbruket, minimum elektrisitets- og dieselforbruk. Diesel skal rapporteres i avgiftsfri og diesel med veibruksavgift. Tall skal rapporteres som liter forbrukt. Prosjekter som bruker rent biodrivstoff skal rapportere på dette.

31.8. Spesielle krav knyttet til ytre miljø

Alle maskiner skal være utstyrt med egnet absorpsjonsmiddel, slik at oljelekkasjer og lignende kan samles opp umiddelbart.

32. Fellesbestemmelser for SHA og YM

32.1. Beredskapsplan og øvelser

Entreprenør skal utarbeide en prosjektspesifikk beredskapsplan. Planen skal gjøres kjent blant alle som utfører arbeid på kontrakten, og være tilgjengelig for disse.

Beredskapsplanen skal minimum inneholde informasjon om:

- Beredskapsrutiner for ulykker, brann, forurensning og andre uønskede miljøhendelser inklusive hyppighet av øvelser
- Eventuelle andre eksisterende beredskapsplaner
- Ressurser og materiell til bruk ved ulykker, brann og utslipp
- Varslingsplan
- Plassering av førstehjelps- og beredskapsutstyr som brannslukningsapparat, oppsugingsmiddel etc
- Rutiner for varling/rapportering til myndigheter som Arbeidstilsynet, DSB etc ved alvorlige hendelser.

Rutinene for beredskap, som omtalt i dette punktet, skal gjennomgås grundig i forbindelse med et byggemøte tidlig i kontraktsperioden. For større eller risikofylte kontrakter skal det i tillegg holdes minst en beredskapsøvelse tidlig i kontraktsperioden. Beredskapsøvelsen skal tilpasses en tenkelig uønsket hendelse for kontraktsarbeidet.

Etter en alvorlig hendelse, skal det gjennomføres debrifing for berørt personell.

32.2. Rapportering og oppfølging av uønskede hendelser

Ved uønskede hendelser og observasjoner relatert til farlig forhold for personell og ytre miljø skal det registreres en rapport om uønsket hendelse (RUH) i byggherrens HMS-system, HMSREG. RUH-en skal inneholde beskrivende informasjon om hendelsen inkludert kategorisering av konsekvens og potensiale, samt årsak til hendelsen og nødvendige tiltak som settes i gang.

Vestland fylkeskommune har som mål at arbeidet skal gjennomføres uten skade på personell eller ytre miljø. For dette kontraktsarbeidet er det satt følgende mål :

Fråværsskade frekvens (H1-verdi) : 0

Fråværsfrekvens (F-verdi) : 0

RUH-frekvens : over 1500

Følgende tabell skal brukes for å klassifisere hendelser i HMSREG. Ved eventuelle endringer i klassifisering vil gjeldende klassifisering alltid være den som ligger i systemet, HMSREG.

Skadeklasse	5	4	3	2	1
Personskade	Dødsulykke	Personskade med mulig varig mén	Personskade med fravær	Medisinsk behandlingsskade	Førstehjelpsskade
Miljøskade	Hendelse som har medført ødeleggelse av nasjonale og regionale naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Svært alvorlig utslipp. Restaureringstid > 10 år.	Hendelse som har medført svært alvorlig og langvarig forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Stort utslipp. Restaureringstid 3-10 år.	Hendelse som har medført langvarig og alvorlig forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Betydelig utslipp. Restaureringstid 1-3 år.	Hendelse som førte til forbigående eller lettere forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Mindre utslipp og som er registrerbar i resipient. Restaureringstid < 1 år.	Hendelse som medførte ikke-registrerbar forringelse av naturverdier, naturressurser, kulturminner e.l. Utslipp som ikke er registrerbar i resipient.

Følgende type hendelser ansees som å ha et potensiale i skadeklasse 4 og/eller 5, og skal rapporteres og varsles iht denne klassifiseringen.

- Sprut fra sprenging der sikkerhetssone ikke er evakuert
- Byggherrepersonell eller tredjeperson finner sprengstoff som skulle vært avdekket etter sprengningsarbeid ved klargjøring av området.
- Ubevoktet salve
- Avdekking av sprengstoff fra tidligere prosjekt
- Udetonert sprengstoff som går av under graving/pigging
- Påboring/boring i sprengstoff
- Boring nær ladet hull
- Samtidig boring og lading fremfor bomfestet

RUHer skal registreres og varsles i henhold til høyeste skadeklasse av konsekvens og/eller potensiale.

Skadeklasse 1 – skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 10 virkedager

Skadeklasse 2 – skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 5 virkedager

Skadeklasse 3 – skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 5 virkedager

Skadeklasse 4 – muntlig via telefon iht varslingsplan, deretter skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 48 timer

Skadeklasse 5 – muntlig via telefon iht varslingsplan, deretter skriftlig i HMSREG, som RUH, innen 48 timer

Ekstern kommunikasjon i forbindelse med hendelser utover akutt skadehåndtering skal håndteres av byggherren. Ved skader som krever varslingsplan, DSB eller ansvarlig miljømyndighet, skal kopi av varslingsplan oversendes byggherren.

I tillegg til kontinuerlig rapportering av RUHer innenfor frist angitt i tabell under skal det månedlig leveres en HMS-månedssrapport i Byggherrens HMSREG.

32.3. Undersøkelse av dødsulykker og hendelser med stort risikopotensiale

Ved hendelser med konsekvens eller potensiale i skadeklasse 4 eller 5 skal entreprenøren som hovedregel undersøke/granske. En rapport skal gjøres tilgjengelig for Byggherren ved oppfølgingsmøte etter hendelsen har oppstatt. Byggherren kan beslutte at det ikke er nødvendig å gjennomføre granskning, for eksempel dersom hendelsesforløpet og årsakssammenheng er klarlagt. En slik beslutning meddeles skriftlig.

Byggherren kan beslutte å igangsette egen granskning av alvorlige uønskede hendelser, uavhengig av entreprenørens egen oppfølging/granskning av hendelse. Entreprenør er forpliktet til å bidra til byggherrens granskning ved å gi byggherren tilgang til relevante opplysninger med mere.

32.4. Byggherrens sanksjonsrett

- Ved manglende bruk av påbudt personlig verneutstyr, eller andre brudd den enkelte arbeidstaker svarer for, vil det først bli gitt skriftlig advarsel, deretter skriftlig bortvisning fra arbeidsstedet.
- Dersom entreprenøren eller hans kontraktsmedhjelpere unnlater å utarbeide sikkerhetsrutiner eller å etterkomme anvisninger for å ivareta SHA eller YM, kan byggherren iverksette følgende tiltak:
  1. Stanse arbeidet som er berørt av kontraktsbruddet inntil forholdet er brakt i orden. Dersom forholdet gjelder YM fastsettes en kort frist for iverksetting av tiltak. Dette gir ikke entreprenøren rett til godtgjørelse for de merkostnader dette måtte påføre ham.
  2. Ved gjentatte brudd på ivaretagelse av SHA i tillegg til å stanse arbeide kan byggherren ilegge en økonomisk sanksjon på kr. 30 000 pr. forhold.
  3. Dersom forholdet gjelder YM og ikke er rettet innen fastsatt frist, kan Byggherren selv sørge for å få tiltak gjennomført eller iverksatt for entreprenørens regning.

Byggherrens økonomiske krav knyttet til entreprenørens kontraktsbrudd begrenses ikke til kontraktens gjenstand, men omfatter også brudd på kontraktsbestemmelser knyttet til SHA og YM.

Ved gjentatte brudd på kontraktsbestemmelsene om HMS kan entreprenøren bli utelukket fra fremtidige kontrakter med Vestland fylkeskommune. Der entreprenøren er et arbeidsfellesskap (leverandørgruppe) gjelder utelukkelsen begge deltagerne eller alle der det er flere enn to.

33. Forbedringer og utviklingsarbeider

Det er ønskelig at entreprenørene er aktive innen forbedrings- og utviklingsarbeid, herunder forskning, innovasjon og utvikling. Entreprenørene oppfordres derfor til å foreslå FOU-prosjekter som en del av kontrakten. Der partene har forslag til alternative løsninger som for eksempel gir gevinster for klima og miljø og/eller besparelser, uten verdiforringelse for kontrakten, tas dette opp skriftlig, på samarbeidsmøte eller på byggemøte. Som incitament til endringer, utviklingsprosjekter mv. som fører til gevinster og/eller besparelse i forhold til kontrakt, vil det avtales en særskilt kompensasjon/oppgjør for dette. Byggherren avgjør hvilke forslag som kommer til utførelse. Der partene blir enige om at forbedringer og utviklingsarbeider skal gjennomføres, opprettes egne tilleggsavtaler om dette. Der annet ikke er avtalt, påvirker ikke det avtalte vederlaget byggherrens rett til å pålegge endringer etter C1 punkt 19.1 eller avbestilling etter C1 punkt 28.

34. Sprengningsarbeider

34.1. Transport av sprengstoff

Alle kjøretøy for transport av sprengstoff, uansett mengde, skal være ADR-godkjent.

34.2. Sprengningsplaner

Ytterhjørner for salvene skal koordinatfestes og angis på sprengningsplan.

Generelt gjelder at sprengningsplan skal oversendes byggherren minimum 14 dager før planlagt oppstart av sprengningsarbeider. Der sprengningsarbeider ikke har vært forutsett, avtales oversendelse av sprengningsplan i samhandlingsmøte for oppstart av sprengningsarbeider.

34.3. Salveplaner

Ytterhjørner for salven skal være koordinatfestet og angitt med pelnummer og skal i tillegg markeres med H/V; dette skal angis i salveplan.

Salveplan, med angivelse av boremønster, klokkeslett for avfiring og salvestørrelse skal oversendes byggherren nærmeste virkedag før planlagt avfiring av salve.

Ved endring av salve skal entreprenøren før avfiring oversende byggherren revidert salveplan med faktisk boret mønster, revidert ladeplan og dekningsplan.

34.4. Salverapport

Etter hver salve skal bergsprenger utarbeide en skriftlig salverapport med nødvendige opplysninger om hvordan salven forløp og med beskrivelse av eventuelle avvik og hvordan avvikene er behandlet. Ved avvik skal bergsprenger i samråd med bergspregningsleder vurdere om det er behov for å endre planene.

34.5. Bergsprengningsleder

Bergsprengningsleder skal kunne innfinne seg på brukerstedet på de dager hvor det gjøres sprengningsarbeider.

34.6. Bergsprenger

Bergsprenger skal i tillegg til påkrevd utstyr, ha påkledningsdetaljer, som plagg med tydelig tekst som viser posisjon som bergsprenger.

34.7. Arbeid hvor det er mulighet for å påtreffe sprengstoff fra tidligere entreprise

Bestemmelsen gjelder ved arbeider som rensk, graving, pigging, boring, mv. hvor det er mulighet for å påtreffe sprengstoff fra tidligere utførelse. Arbeider i slike områder skal planlegges og gjennomføres i samråd med byggherren for å bestemme omfang og type tiltak. Ansvarlig bergsprenger skal være tilstede under hele arbeidsprosessen, og arbeidene skal utføres av personell med kompetanse fra tilsvarende arbeid.

Det er utført søk med hund i tunnelen. Se vedlagt rapport fra Eksplosivhund.no.

34.8. Oppstartsmøter ved sprengningsarbeid

I forbindelse med oppstart av sprengningsarbeider skal det holdes egne oppstartsmøter hvor hovedentreprenør og alle underentreprenører som er involvert i disse arbeidene skal være representert. Sprengningsplan må være tilgjengelig for Byggherre i rimelig tid før møte avholdes.

Der behov for sprengning ikke har vært forutsett, skal møte avholdes tidligst mulig etter at sprengningsbehov er blitt kjent. Det betales ikke for tidsbruk for disse møtene. Byggherren leder møtet.

Formålet med møtet er å gjennomgå rutiner og prosedyrer for gjennomføring av sprengningsoppdraget, herunder også risikovurderinger, entreprenørens fremdriftsplan og tiltenkte ressurser for sprengningsoppdraget, dokumentasjon og avviksbehandling.

35. Andre bestemmelser

35.1. Riggplass

Entreprenøren er selv ansvarlig for å skaffe arealer og innhente nødvendige tillatelser til riggplass. Byggherren skal orienteres om hvilke arealer som tas i bruk for riggformål, og motta kopi av inngåtte avtaler. Riggplass skal etableres innenfor en radius fra anleggsområdet på ca 15 minutter med bil. Se også kap. D1 prosess 12.12.

Entreprenøren skal utarbeide en riggplan for anleggsområdet, som skal oversendes byggherren senest 4 uker etter kontraktsinngåelse.

Planen skal inneholde kart og en beskrivelse for relevante forhold på anleggsområdet.

- Inngjerding og porter
- Kontor, spise- og skiftebrakker og ev. innkvartering
- Beredskapsutstyr
- Områder for lagring av materiell

- Områder for lagring av farlig stoffer
- Kjøreadkomster og ferdselsveger

Listen er ikke uttømmende.

Det skal etableres adskilte garderober, vaskested og toalett for kvinner og menn, uavhengig av om begge kjønn er representert på byggeplass i hele eller deler av byggeperioden. Garderobene skal etableres i egne rom, uten andre funksjoner. Se også C4 punkt 2,3 og 2.4

Byggherren skal ha oversendt fra entreprenør en plan over all innkvartering, før oppstart av arbeidene.

Innkvarteringen skal være forsvarlig utformet, innredet og vedlikeholdt. Viktige momenter er blant annet størrelse, innredning og brannsikkerhet. Boligens standard skal også være i tråd med den teknologiske og sosiale samfunnsutviklingen. Innkvarteringen skal ha tilfredsstillende ventilasjon og skal ikke ha sopp, råte, fuktskader eller lignende. Innkvartering i arbeidslokaler eller på arbeidsplassen aksepteres ikke. Innkvarteringen skal også være godkjent ifølge bygningslovgivningen.

Som hovedregel skal arbeidstaker ha:

- eget soverom med vindu som kan åpnes
- oppholdsrom med stoler, sofa og TV. Hvis soverommet er stort, vil kravet om areal til rekreasjon kunne være ivaretatt på soverommene. Dersom soverommet er lite, vil det være krav om separat oppholdsrom.
- tilgang på bad og toalett. Ett låsbart toalett og en låsbar dusj per 4-5 beboere.
- vaskerom for vaskemaskin og tørkemuligheter for klær.
- sted for oppbevaring og tilberedelse av mat
- garderobe eller skap til oppbevaring av tøy
- stor nok plass til matlaging og oppbevaring av matvarer, spiseplass, spisebord og stoler
- ren og ryddig innkvartering

Når entreprenøren skal ta stilling til om innkvarteringen holder mål, må han legge vekt på behovet for privatliv og verdighet i forhold til antall beboere, og muligheten for å holde boligen ren og ryddig.

Entreprenøren skal sørge for avmerking og tilrettelegging av områder for lagring og oppbevaring av forskjellige materialer. Alle overflødige materialer og materiell skal fjernes så snart dette er mulig. Lagring av eksplosiver, brennbare stoffer (dynamitt, tennere, olje, gass, drivstoff, syrer osv.) skal vises tydelig i riggplanen. En oversikt som viser maks tillatte mengder av disse stoffene skal være en del av riggplanen.

Hensetting av kjøretøy, maskiner og utstyr skal ikke være til hinder for annen trafikk og anleggsdrift. Veier skal holdes åpne, ryddet og fri for materiell og avfall. Anleggstrafikk gjennom boligområder skal ikke forekomme så sant alternative kjøreruter eksisterer. Hvilke kjøreruter som skal benyttes skal avklares med byggherren på forhånd.

Entreprenøren skal sørge for at arbeidsstedet til enhver tid er sikret mot uvedkommende, i og utenfor ordinær arbeidstid. Ved fraværsperioder (helger og ferier) plikter entreprenøren å ha en person i nærheten (innen 1 time med bil) som daglig kontrollerer at sikkerhetstiltakene er i

orden. Byggherren skal til enhver tid ha ajourført navn og telefonnummer på den som ivaretar sikkerhetstiltakene i slike perioder.

Det skal tas spesielt hensyn til barn, naboer og myke trafikanter.

Rengjøring av utstyr skal kun skje på en måte og på et sted som ikke utsetter trafikanter, naboer, arbeidere eller andre for fare eller er til sjenanse eller skade for omgivelsene.

35.2. Tilknytninger til offentlig nett, elkraft, mm

Entreprenøren må selv ordne med tilkobling til vannforsyning, avløp og energi.

35.3. Kontor og laboratorium for byggherren

Byggherren sin rigg skal etableres noe avskilt fra entreprenøren. Brakkeriggen skal være fullt utrusta med nødvendigutstyr jf. gjeldende standard (TEK17).

Byggherre skal ha 2 kontorplasser inkludert alle fasiliteter, eksempelvis, kontorpult (hev- og senkebord), kontorstol, oppbevaringsreol og vegghyller. Minimum gulvareal for hvert kontor skal være 8 kvadratmeter. Møterom for 6 personer. Te- kjøkken.

Det skal etableres garderobe, vaskested og toalett. Garderoben skal etableres i eget rom, uten andre funksjoner.

1 stk. 22kW ladepunkt for el-bil.

Se også kap. D1 prosess 12.12.

35.4. Sanksjoner knyttet til mangelfull innlevert dokumentasjon

Dersom entreprenørens dokumentasjon til byggherren er mangelfull, og entreprenøren ikke framskaffer den avtalte dokumentasjonen innen 14 dager etter å ha blitt gjort oppmerksom på forholdet, ilegges entreprenøren et trekk på 5 000 kroner per hverdag for hvert forhold inntil dokumentasjonen foreligger.

Entreprenøren ilegges et trekk på 10 000 kroner dersom byggherrens stikkprøvekontroll avdekker vesentlige avvik i utførelsen som forringer kvaliteten og som ikke er meldt inn til byggherren innen 2 dager etter at avviket inntraff, på tross av at entreprenøren visste om eller burde ha visst om avviket.

Sanksjon i form av trekk er ikke begrensende for byggherrens håndtering av mangler i henhold til NS 8406.

35.5. Arbeidstegninger

Entreprenøren har ansvar for å utarbeide nødvendige arbeidstegninger for gjennomføring av de nedenfor nevnte arbeider i henhold til konkurransegrunnlaget, og for å dokumentere overfor byggherren hvordan arbeidene er gjennomført. Grunnlaget for utarbeidelse av arbeidstegninger er tegningsdelen i konkurransegrunnlaget. Følgende arbeider er omfattet:

Nødvendige tegninger for å gjennomføre de beskrevne arbeider, utover de tegninger og fagmodeller som er utlevert av byggherren i konkurransegrunnlaget, se D2-1.

35.6. Massedisponeringsplan

Entreprenøren skal levere en plan som viser hvordan massene i kontrakten skal disponeres før arbeidene igangsettes. Planen skal oppdateres når det oppstår behov for endringer i massedisponeringen.

Planen skal som minimum vise disponering av følgende massetyper:

- Vegetasjonsmasse
- Jordmasser
- Myr og andre ubrukbare masser
- Sprengt stein i dagen
- Sprengt stein i tunnel
- Forurensede masser
- Resirkulerte masser
- Masser tilført utenfra

35.7. Sikring

Dersom sikring, og herunder midlertidig rekkverk /«langsgående sikring» ikke er utført korrekt og i samsvar med håndbøker fra Statens Vegvesen, godkjent arbeidsvarslingsplan, godkjenningsbrev og installasjonsbeskrivelse fra leverandør skal entreprenør rette dette umiddelbart. Er mangelen ikke rettet innen 24 timer, pålegges entreprenøren en mulkt på 15000,- kr pr. tilfelle pr. dag.

35.8. Justering av rigg ved fristforlengelse

Ved innvilgelse av fristforlengelse skal kostnad ved rigg justeres med tanke på de reelle kostnadene som går til drift av rigg i perioden det er gitt fristforlengelse. Denne kan ikke være høyere enn 80% av ukentlig pris gitt i prosess 12.12, og reell utgift skal dokumenteres.

35.9. Ferier og trafikkavvikling

Det skal være fri ferdsel gjennom tunnelen i 4 uker i sommerferien, hvor fellesferien er inkludert. Øvrig arbeid, for eksempel i dagsoner, kan gjennomføres dersom det ikke påvirker trafikken.

I forbindelse med påske-, vinter og juleferie må entreprenøren justere valgt trafikkavvikling og stengeregime avhengig av trafikkmengden, det må tas høyde for økt trafikkmengden rundt ferier og helger.

Byggherren skal godkjenne plan for trafikkavvikling i ferier.

35.10. Bemanningsplan

Entreprenøren skal utarbeide en 4-ukers bemanningsplan for kontraktsarbeidene. Planen skal oppdateres hver fjerde uke. Planen skal være grunnlag for rapportering av faktisk bemanning i månedsrapporten.

Dersom det planlegges arbeidstidsordninger som avviker fra ordinær arbeidstid, skal det redegjøres for dette i forbindelse med bemanningsplanene. Dette gjelder blant annet ferier, antall arbeidstimer pr. dag eller uke, samt eventuelle skiftordninger.

35.11 Sanksjon som gjelder vegstandard:

Ved manglende oppfølging av krav gitt i kap. D1 prosess 13.4 *Eksisterende veger*,

kan det bøtelegges med mulkt på kr 5000 for hver dag, per forhold, til det er utbedret.

35.12 Sikkerhetsgodkjenning tunnel:

Entreprenør må levere påkrevd dokumentasjon, bidra til å dokumentere endringer, og bistå i møter vedrørende leveranse til Vegdirektoratet for brukstillatelse før åpning av tunnel.

Se link: <https://www.vegvesen.no/fag/teknologi/tunneler/godkjenning-og-brukstillatelse/>

Se også kap. D1 prosess 11.594. Underlag som skal leveres av entreprenør avklares med byggherre.

35.13 Drift og vedlikehold av eksisterende elektro og sikkerhetsutrustning:

Under oppgraderingen skal entreprenør stå for midlertidig drift av eksisterende elektro og sikkerhetsutrustning i og tilhørende tunnelen, slik at dette fungerer til enhver tid og frem til nytt utstyr er testet og tunnelen er sikkerhetsgodkjent.

Om man skulle få bortfall av funksjonalitet vil entreprenør ha ansvar for oppretting og kostnadene inngår i dette tilbudet. Se prosess 12.9.

Etter hvert skift og i god tid før tunnelen åpnes, skal entreprenøren sjekke med Vegtrafikksentralen (VTS) at det ikke har oppstått feil og alarmer på eksisterende anlegg. Hvis det har oppstått feil eller alarmer skal entreprenør rette feilene omgående. Om en ikke skulle klare å løse problemet på egenhånd kan driftsentreprenør kontaktes for tilbyders regning. Ved vedvarende bortfall utover nattestenging vil entreprenøren måtte ha på plass kompenserende tiltak slik som brannvakt og styrt trafikkavvikling til problemet er rettet opp og løst.

35.14 Drift- og vedlikeholdsfrekvens på leverte produkter:

Produkter og komponenter som leveres i forbindelse med tunneloppgraderingen skal ha en kvalitet og utforming som minst tilsvare eksisterende anlegg når det gjelder driftssikkerhet og vedlikeholdsbehov.

Vedlikeholdsintervallene skal være like lange eller lengre enn for eksisterende anlegg, med mindre annet er særskilt avtalt.

Eksisterende drift- og vedlikeholdsrutiner, slik de fremgår av vedlagte dokumentasjon fra Plania, legges til grunn som referanse for vurdering av vedlikeholdsfrekvens.

Entreprenøren skal dokumentere at valgte produkter oppfyller kravene til drift- og vedlikeholdsintervall gjennom leverandørdata, FDV-dokumentasjon eller tilsvarende.

35.15 Deponier og forurensete masser

Entreprenør står selv ansvarlig for å finne deponier som kan ta imot masser fra sprengning, piggig, arbeid med grøfter og øvrige masser. Dette gjelder også eventuelle mellomlager. Deponier skal være godkjent for massene de tar imot.

Byggherre skal motta avtaler og kvittering fra alle leverte masser, senest 1 mnd. etter levering av massene.

Forurensete masser fra grøfter må leveres til godkjent deponi. Se også kap. C2 pkt. 31.4.

Entreprenør kan anta at øverste 30 cm av massene i grøfter i tunnel er forurenset. Byggherre betaler deponiavgift uten påslag for leverte forurensete masser, se prosess 27.7.

35.16 Sanksjon knyttet til brudd på tildelingskriterier

Betong levert til betongføringskant skal være dokumentert at den er i henhold til betongkvalitet som leverandør har beskrevet i tildelingskriterium. Avvik ved leveranse vil bli sanksjonert med mulkt på 20 000 kr per kubikkmeter.

36. Sanksjonsloven med tilhørende forskrift

36.1. Leverandørens plikt til å etterleve sanksjonslovgivningen med tilhørende forskrifter

Partene har plikt til å opptre i overensstemmelse med sanksjonsloven av 16. april 2021 nr.18 med tilhørende forskrifter.

Leverandøren har ansvar og skal sørge for at selskaper i leverandørens konsern eller selskaper som leverandøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, kontraktmedhjelpere og enhver annen i leverandørkjeden, samt daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos leverandøren og i de nevnte selskaper opptre i overensstemmelse med ovennevnte regelverk.

36.2. Heving og erstatning

Brudd på kontraktens bestemmelser i punkt 36.1 ovenfor skal alltid anses som et vesentlig kontraktbrudd. Partene kan kreve erstatning for ethvert økonomisk tap eller skade som man måtte lide som følge av den andre partens brudd på disse bestemmelsene.

Med mindre leverandøren retter kontraktbruddet innen kontraktens frister, kan byggherren heve hele eller deler av kontrakten i henhold til bestemmelsene i C1 punkt 46

36.3. Utskifting av kontraktmedhjelpere

Byggherren kan bestemme at leverandøren skal skifte ut kontraktmedhjelpere dersom det avdekkes brudd på kontraktens bestemmelser i punkt 36.1.

36.4. Informasjonsplikt og dokumentasjon

Partene skal til enhver tid holde hverandre informert og oppdatert om forhold av betydning for kontraktens bestemmelser om sanksjonslovgivningen.

Leverandøren skal på forespørsel fra byggherren, og innen 14 dager etter at forespørselen er sendt, fremlegge dokumentasjon på etterlevelse av kontraktens bestemmelser i punkt 36.1.

Dette gjelder blant annet dokumentasjon om

- (i) juridiske personer;
- (ii) fysiske personer;
- (iii) opprinnelse på varer, materialer og andre innsatsfaktorer som benyttes i gjennomføringen av kontraktarbeidene, og
- (iv) transport av varer, materialer og andre innsatsfaktorer som benyttes i gjennomføringen av kontraktarbeidene.

37. Tilbuds- og konkurransegrunnlagets gjeldende rekkefølge

Dersom det er motstrid i dokumentene i tilbuds- og konkurransegrunnlaget, gjelder følgende rekkefølge:

- 1) Konkurransegrunnlag Fv. 49 Fossenbrattetunnelen, del A, B og C2
- 2) D1 Beskrivelse – Fv. 49 Fossenbrattetunnelen
- 3) D2-4 Modellgrunnlag
- 4) D2-5 Tegninger

5) Andre dokumenter

Dersom en eventuell motstrid ikke løses av ovennevnte rekkefølge, skal motstriden løses iht. generelle kontraktsrettslige tolkningsprinsipper i norsk rett.

Denne rangordenbestemmelsen gjelder kun ved reell motstrid. Det vil si dersom samme forhold er regulert på uforenlige måter i to eller flere dokumenter. Bestemmelsen gjelder derimot ikke dersom ett dokument regulerer et forhold som de øvrige dokumentene er tause om; i slike tilfeller gjelder det dokumentet som faktisk regulerer forholdet, uavhengig av rang.

Byggherre skal varsles uten ugrunnet opphold dersom det oppdages motstrid i tilbuds- og konkurransegrunnlaget.

C3 Avtaledokument

Mellom Vestland fylkeskommune som byggherre foretaksnr. 821 311 632
og XXXXXX som entreprenør foretaksnr. XXXXXX

er inngått følgende avtale:

- 1 Entreprenøren påtar seg å levere XXXXXX.
- 2 Kontraktsarbeidet skal leveres for:

Kontraktssum (eks. mva og eks. E4 pkt. 1, 2 og 3)
(tilbud av åååå-mm-dd korrigert etter kontrollregning)
Korreksjon iflg. pkt. 8
Kontraktssum (ekskl. mva)

kr	XXXXXX
kr	XXXXXX
kr	XXXXXX

- 3 Opplysninger om og betingelser for arbeidet er gitt i konkurransegrunnlaget og de tegninger og dokumenter dette henviser til.
- 4 Det er fastsatt følgende bindende tidsfrist(er): XXXXXX.
- 5 For overskridelse av frist(er) betaler entreprenøren til byggherren XXXXXX.
- 6 Entreprenøren skal levere byggherren garantierklæring for riktig oppfyllelse av entreprenørens forpliktelser i kontraktsperioden og reklamasjonsperioden før kontraktsarbeidens start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått jf. NS 8406, pkt. 8 med suppleringer i kap. C2, pkt. 15.
- 7 Entreprenøren skal levere byggherren kopi av forsikringsbevis før kontrakts-arbeidens start og ikke senere enn 28 dager etter at kontrakt er inngått, jf. NS 8406, pkt. 9 med suppleringer i kap. C2, pkt 16.
- 8 Som en del av denne avtale inngår også vedlegg til avtaledokument i følge vedleggsliste datert åååå-mm-dd.
- 9 Manglende oppfyllelse av pkt. 6 og 7 kan medføre heving av kontrakten på grunn av vesentlig mislighold av kontraktsforpliktelse.
- 10 Dette avtaledokument med eventuelt vedlegg iflg. pkt. 8 er utferdiget i to eksemplarer, hvorav partene beholder hvert sitt.

XXXXXX

åååå-mm-dd

XXXXXX

åååå-mm-dd

byggherre
(Avtaledokumentet utfylles ikke ved innsendelse av tilbud)

entreprenør

C4 Seriøsitetskrav og etiske føresegner

C4 SERIØSITETSKRAV OG ETISKE FØRESEGNER

---

for leverandører til Vestland
fylkeskommune

Innhold

0. Bruksområdet for seriøsitetsskravene til Vestland fylkeskommune	3
1. Sikkerheit, helse og arbeidsmiljø (SHA)	4
1.1 HMS-kort	4
1.2 Krav til føring av mannskapslistar og innsyn i oversiktslistar	4
1.3 Sanksjonar	5
2. Internkontroll	5
2.1 Innleiing	5
2.2 Språk	5
2.3 Brakke, garderobe og buforhold	5
2.4 Sanksjonar	6
3. Krav om bruk av faglærte handverkarar	7
3.1 Sanksjonar	8
4. Krav til bruk av lærlingar	8
4.1 Sanksjonar	9
5. Krav om bruk av fast tilsette	9
5.1 Sanksjonar	9
6. Arbeidstidsordning	10
7. Bruk av underleverandørar, inkludert innleigd arbeidskraft	10
7.1 Sanksjonar	10
8. Krav til løns- og arbeidsvilkår	10
8.1 Forpliktingane til leverandøren	10
8.2 Sanksjonar	11
9. Krav til dokumentert yrkesskadeborsikring	12
9.1 Krav til leverandøren	12
9.2 Sanksjonar	12
10. Skatt og bank	12
10.1 Brot på skatte- og avgiftsforpliktingar	12
10.2 Krava i skatteforvaltningslova	13
10.3 Innrapportering av utanlandske arbeidstakarar	13
10.4 Krav om betaling til bank og forbod mot kontant betaling	13
10.5 Pliktig medlemskap i leverandørregister	13
10.6 Sanksjonar	14
11. Brot på konkurranselovgevinga	14
12. Etisk handel og samfunnsansvar	14
12.1 Oppfyljing av menneskerettar	14
12.2 Openheit om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsemdsvurderingar	15
12.3 Forbod mot korrupsjon og anna økonomisk misferd	15
12.4 Sanksjonar	16
13. Varsling	16
14. Tilgang til og overføring av data frå leverandøren	17
15. Revisjon	17
16. Vidareføring av seriøsitetsskrav	17
17. Mishald av kontraktforpliktingar – konsekvensar for seinare konkurransar	17
18. Verknad dersom leverandøren bryt seriøsitetsskrava	18

0. Bruksområdet for seriøsitetsføresegnene til Vestland fylkeskommune

Føremålet med felles seriøsitetsføresegner for Vestland fylkeskommune er å motverke sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, og å sikre einskapleg oppfølging av krava.

Seriøsitetsføresegnene gjeld i tråd med § 4 i forskrift om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter og kjem i hovudsak til verknad i byggje- og anleggskontraktar og relevante tenestekontraktar i tråd med hovudmåla for innkjøp i Vestland fylkeskommune.

1. Sikkerheit, helse og arbeidsmiljø (SHA)

1.1 HMS-kort

[Føresegna gjeld for verksemdar som utfører arbeid på byggje- og anleggsplassar etter byggherreforskrifta § 2, jf. § 4, og for verksemdar som utfører reinhaldstenester etter forskrift om offentlig godkjenning av renholdsvirksomheter og om kjøp av renholdstjenester.]

Alle som utfører arbeid på byggje- eller anleggsplassen under denne kontrakten, skal bere lett synleg eit gyldig HMS-kort som er utferda av Arbeidstilsynet, jf. FOR-2007-03-30-366. Det same gjeld alle som utfører reinhaldsarbeid under denne kontrakten, jf. FOR-2012-05-08-408.

Fram til ein har fått HMS-kortet, aksepterer oppdragsgjevaren gyldig HMS-kortstadfesting med QR- kode frå Arbeidstilsynet saman med gyldig identifikasjon, eller annan dokumentasjon i samsvar med dei gjeldande retningslinjene frå Arbeidstilsynet. Ordrestadfesting, søknadsskjema o.l. blir ikkje akseptert som HMS-kort.

Før arbeidstakaren har fått HMS-kortet, må vedkomande på byggje- og anleggsplassen kunne dokumentere kva verksemd han eller ho jobbar for. Lånekort blir akseptert ved framvising av gyldig HMS-kortstadfesting med QR-kode frå Arbeidstilsynet saman med gyldig identifikasjon.

1.2 Krav til føring av mannskapslistar og innsyn i oversiktslistar

Før oppstart av arbeidet skal leverandøren sende oppdragsgjevaren ei liste over kva personar som vil utføre arbeid på byggje- eller anleggsplassen. Dette inkluderer massetransportørar, betongtransportørar og tilsvarende transport som leverer (rå)varer som direkte bidreg til

byggje- og anleggsarbeidet. Lovpålagde tekniske tenester som utfører arbeid på anlegget, som installatørar av offentleg elkraft og kommunale eller offentlege styresmakter (teknisk etat, VA osv.) skal også registrerast i mannskapslista. Oppdragsgjevaren har ansvar for å registrere desse dersom dei jobbar direkte under oppdrag frå oppdragsgjevaren.

Lista skal innehalde namnet på føretaket, organisasjonsnummeret til føretaket, namn på tilsette, fødselsdatoar og HMS-kortnummer. Lista skal leverast i MS Excel-format. Dersom det blir nytta elektronisk kjernesystem for leverandøroppfølging for leveransen, skal mannskapslista registrerast elektronisk i systemet. Ved endringar i arbeidsstokken skal leverandøren sende oppdragsgjevaren oppdatert mannskapsliste utan ugrunna opphald. Når leverandøren fører oversiktslistar, skal dei elles utførast i samsvar med forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser.

§ 15.

Oppdragsgjevaren skal når som helst ha rett til innsyn i oversiktslista over alle som utfører arbeid på byggje- eller anleggsplassen. Oversiktslista skal førast og kontrollerast dagleg i samsvar med forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser.

1.3 Sanksjonar

Arbeidstakarar som ikkje er førehandsregistrerte, har HMS-kort eller har godkjent dokumentasjon frå Arbeidstilsynet jf. pkt. 1.1 og pkt. 1.2 vil bli viste bort frå byggje- eller anleggsplassen for leverandøren si rekning og risiko.

Leverandøren skal så langt som mogleg etterregistrere dei arbeidstakarane som har vore på byggjeplassen utan å vere registrerte.

2. Internkontroll

[Føresegna gjeld for bygg- og anleggskontraktar]

2.1 Innleiing

Leverandøren skal følgje den arbeidsmiljølova som gjeld til kvar tid, med tilhøyrande forskrifter, SHA- planen til oppdragsgjevaren og instruksjonar frå oppdragsgjevaren eller koordinatoren. Leverandøren pliktar å ha eit internkontrollsystem i samsvar med forskrift om systematisk helse- miljø og sikkerhetsarbeid i virksomheter. Relevante delar av SHA-planen til oppdragsgjevaren skal innarbeidast i og følgjast opp gjennom internkontrollen til leverandøren. Innarbeidinga skal skje slik at føresegnene i SHA-planen kan identifiserast.

2.2 Språk

Med mindre anna er avtalt, skal all kommunikasjon mellom nøkkelpersonar i prosjektet skje på norsk. Leverandøren skal sørge for at arbeidstakarane hans og eventuelle underleverandørar han nyttar, kan kommunisere på ein slik måte at manglande kommunikasjon ikkje utgjer ein sikkerheitsrisiko. For å unngå at det skjer ulykker fordi ikkje alle forstår informasjonen som blir gjeven, gjeld følgjande:

Minst éin av det utførande personell på alle arbeidslag skal kunne forstå og gjere seg forstått på norsk eller engelsk. Dersom fleire utfører oppdrag saman, skal vedkomande i tillegg forstå og gjere seg forstått på eit språk alle dei andre på arbeidslaget forstår og kan gjere seg forstått på.

Alle på byggjeplassen skal forstå SHA-plan, sikkerhetsopplæring, HMS-rutinar, verneprotokollar, sikkerhetsinstruksar, SJA, sikkerhetsdatablad, bruksrettleiing for verktøy og arbeidsutstyr, varselskilt

m.m. Materialet skal liggje føre på det språket vedkomande arbeidstakar brukar som morsmål, eller eit språk vedkomande forstår fullt ut, så lenge arbeidstakaren ikkje forstår informasjonen fullt ut på norsk eller engelsk.

2.3 Brakke, garderobe og buforhold

Det skal vere separate dame- og herregarderobar og toalett med eigen inngang. På rigg med mindre einingar for inntil 10 personar kan det avtalast med bedriftstillitsvalde at ein sløyfar kjønnsdelte garderobar og toalett, når dette likevel ikkje vil bli nytta.

Kvar arbeidstakar skal ha tilstrekkeleg plass til opphenging av tøy o.l. Garderobane skal gjere det mogleg for arbeidstakarane å låse inn tøyet sitt i arbeidstida, og der det er nødvendig, skal det i tillegg vere låsbare avlukke for å sikre mot tap av verdisaker. Arbeidstakaren skal ha tilstrekkeleg plass til å skifte. Garderoben skal ha spegel og mange nok sitjeplassar til skifte av klede og skotøy. Garderoben skal ha tilfredsstillande ventilasjon.

Det skal innrettast eit åtskilt matrom eller tilgang til tilfredsstillande lokale utanom verksemda. Matrommet skal vere så stort at det gjev tilfredsstillande plass til det største talet på arbeidstakarar som skal ete samtidig. Smitteverntiltak skal vere tekne hand om. Matrommet skal vere innreidd på tenleg vis, om nødvendig slik at arbeidstakarane kan lage til måltid der. Matrom skal ikkje brukast til nattoffald.

Når arbeidsgjevaren tilbyr innkvartering for arbeidstakarane sine, skal det stillast krav til at innkvarteringa skal vere forsvarleg utforma, innreidd og halden ved like. Viktige moment er mellom anna storleik, innreiing og branntryggleik. Standarden på bustaden skal vere i tråd med den teknologiske og sosiale samfunnsutviklinga, han skal ha tenleg storleik og innreiing, og han skal etterleve forskriftsmessige krav til brann- og elsikkerheit.

Innkvarteringa skal ha tilfredsstillande ventilasjon og skal ikkje ha sopp, røte, fuktskadar eller liknande. Innkvartering i arbeidslokale eller på arbeidsplassen er ikkje akseptert. Innkvarteringa skal også vere godkjend ifølgje bygningslovgjevinga.

Soverom bør vere plasserte slik at brukarane blir minst mogleg forstyrta, og bør ikkje ha gjennomgang til andre rom. Soverommet skal ha vindauger som kan opnast.

Som hovudregel skal arbeidstakaren innkvarterast i enkeltrom av omsyn til at den enkelte skal kunne få privatliv og kvile. Dette gjeld særleg dersom arbeidstakaren skal bu på staden i lengre periodar.

Høve til tilstrekkeleg kvile er viktig for å kunne restituere seg. Dobbeltrom kan berre brukast dersom det er snakk om eit kortvarig opphald. Rommet må då vere stort nok, og det skal vere eit tilliggjande opphaldsrom.

Når mange arbeidstakarar bur saman på eit lite område med fellesområde, til dømes bad/dusj/toalett, kjøkken/matområde, felles opphaldsområde og felles vaskeri, må det stillast strenge krav til smittevern generelt. Arbeidsgjevaren må fastsetje klare reglar om smittevern saman med husordensreglane, og i samråd med arbeidstakarane. Reglane må vere på eit språk arbeidstakarane forstår.

2.4 Sanksjonar

Ved mishald av krava i pkt. 2.1–2.3 har oppdragsgjevaren rett til å stanse arbeida i den grad oppdragsgjevaren reknar det nødvendig. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering. Forseinking frå leverandøren som følgje av slik stans gjev oppdragsgjevaren rett på eventuell dagmulkt etter føresegnene om forseinka overlevering i kontrakten.

Vesentleg mishald av krava i pkt. 2.1–2.3 som ikkje blir retta innan ein rimeleg frist som er fastsett av oppdragsgjevaren, gjev oppdragsgjevaren rett til å heve kontrakten. Der slikt vesentleg mishald gjeld stadige brot på pliktene, kan oppdragsgjevaren heve sjølv om leverandøren rettar forholda. Dersom oppdragsgjevaren hevar kontrakten med leverandøren,

Seriøsitetsskrav og etiske føresegner for til
Vestland fylkeskommune
Type dokument: Kontraktkrav
Utarbeidd av:

Godkjent av:
Godkjenningsdato:
Gjeld frå:

Revidert dato: 14.09.2023
Arkivsak:

kan oppdragsgjeveren krevje å få transportert til seg dei kontraktane leverandøren har med underleverandørane. Oppdragsgjeveren kan på same måten krevje at leverandøren skiftar ut underleverandørane. Dette skal skje utan kostnader for oppdragsgjeveren.

3. Krav om bruk av faglærte handverkarar

[Føresegna gjeld alle kontraktar over kr 500 000 som gjeld for reinhald, bygg- og anleggsgfag (dvs. fag som er omfatta av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk), og for elektroarbeid (regulert av forskrift om elektrofag og kvalifikasjonskrav knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr).]

Ved utføringa av kontraktarbeidet skal minimum 50 prosent av dei arbeidde timane innanfor bygg- og anleggsgfaga (dei faga som er omfatta av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk, og elektrofaga) samla utførast av personar med fagbrev, sveinebrev eller dokumentert fagopplæring etter nasjonal fagopplæringslovgjeving eller likeverdig utanlandsk fagutdanning. Det skal vere fagarbeidarar i alle dei ovannemnde faga. Kravet kan også oppfyllest ved at dei arbeidde timane er utførte av personar som er under systematisk opplæring og er melde opp etter krava i praksiskandidatordninga, jf. opplæringslova § 3-5, eller etter tilsvarende ordning i eit anna EU/EØS-land. I enkeltpersonføretak utan tilsette gjeld dei ovanstående krava for eigaren.

Leverandøren skal etter at kontrakten er inngått, gjere greie for korleis kravet vil bli oppfylt, og jamleg [det konkrete kravet til regularitet på rapportering blir definert i kvart enkelt innkjøp] sende over rapportar som viser oppfyltingsgraden, i samsvar med malen for månadsrapport i kontrakten.

Leverandøren skal leggje fram timelister på oppmoding frå oppdragsgjevaren.

3.1 Sanksjonar

Der leverandøren sjølv har grunn til å tru at mishald av krav i pkt. 3 vil oppstå, skal leverandøren utan opphald opplyse oppdragsgjevaren om forholda og rette forholda før fristen frå oppdragsgjevaren er ute. Blir ikkje forholda retta før den fastsette fristen er ute, kan oppdragsgjevaren krevje prisavslag tilsvarande innsparinga leverandøren har oppnådd ved mishaldet, eller anna rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

Ved vesentleg mishald av krava i pkt. 3, eller dersom det er grunn til å tru at vesentleg mishald vil oppstå, kan oppdragsgjevaren, med rimeleg varsel, stanse kontraktarbeida for leverandøren si rekning og risiko eller heve kontrakten.

Dersom oppdragsgjevaren stansar arbeidet etter denne føreseigna, skal leverandøren erstatte kostnadene til oppdragsgjevaren som følgje av stansen. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering.

4. Krav til bruk av lærlingar

[Krav til bruk av lærlingar skal stillast i alle kontraktar over NOK 500 000 som varer i over 3 månader.]

Ved utføring av kontraktarbeidet skal minst 10 prosent av arbeidstimane innanfor bygg- og anleggsfaga samla (omfatta av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk og elektrofaga) bli utført av lærlingar, jf. opplæringslova § 4-1. Kravet kan oppfyllest ved at dei arbeidde timane er utførte av personar som er under systematisk opplæring, og som er melde opp etter krava i praksiskandidatordninga, jf. opplæringslova § 3-5.

Kravet kan også oppfyllest ved å nytte lærlingar etter tilsvarande ordning i eit anna EU/EØS-land eller ved at timane er utførte av personar som er under systematisk opplæring, og som er melde opp etter tilsvarande ordning som krava i praksiskandidatordninga, jf. opplæringslova § 3-5, i eit anna EU/EØS-land.

Kravet kan oppfyllest av leverandøren og éin eller fleire av underleverandørane hans.

Leverandøren skal før kontrakten blir inngått, gjere greie for korleis kravet vil bli oppfylt, og månadleg sende over rapportar som viser oppfyltingsgraden i kontraktperioden. Dersom leverandøren meiner at delar av arbeida ikkje er eigna for utføring av lærlingar, basert på typen arbeid og helse, miljø og sikkerheit, skal dette gå fram av utgreiinga, og leverandøren må søkje oppdragsgjevaren om å få redusert omfanget av kravet med grunnlag i dette. Dersom det etter inngåing av kontrakt oppstår særlege forhold som ligg vesentleg utanfor det ein kunne forvente ved gjennomføring av kontrakten med omsyn til i kva grad prosjektet er eigna for bruk av lærlingar, kan oppdragsgjevaren gjere grunnlag for unntak frå kravet etter skriftleg søknad frå leverandøren.

Ein leverandør som er knytt til ei lærlingordning, og som kan dokumentere gjentekne reelle forsøk på å inngå lærekontrakt utan å lykkast gjennom heile kontraktperioden, skal av oppdragsgjevaren reknast for å ha oppfylt kravet om bruk av lærling.

Seriøsitetskrav og etiske føresegner for til
Vestland fylkeskommune
Type dokument: Kontraktkrav
Utarbeidd av:

Godkjent av:
Godkjenningsdato:
Gjeld frå:

Revidert dato: 14.09.2023
Arkivsak:

Ein leverandør som er knytt til ei lærlingordning og har inngått lærekontrakt, men som på grunn av forhold på lærlingen si side ikkje kan nytte vedkomande under leveransen, skal av oppdragsgjevaren reknast for å ha oppfylt vilkåret om bruk av lærling dersom leverandøren kan dokumentere reelle forsøk på å inngå ny lærekontrakt utan å lykkast. Der den attståande kontraktperioden er meir enn tre månader, skal leverandøren gjere greie for kva tiltak som er sette i verk for å inngå nye lærekontraktar, i kvar månadsrapport.

Ved avslutning av kontrakten skal det leggjast fram oversikt over talet på lærlingtimar.

4.1 Sanksjonar

Manglande oppfylling av krava i pkt. 4 gjev oppdragsgjevaren rett til eit rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

Ved vesentleg mishald av krava i pkt. 4, eller der det er grunn til å tru at slikt vesentleg mishald vil oppstå, kan oppdragsgjevaren, med rimeleg varsel, stanse arbeida for leverandøren si rekning og risiko eller heve kontrakten. Slik stans gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering. Dersom oppdragsgjevaren stansar arbeidet etter denne føresegna, skal leverandøren erstatte kostnadene til oppdragsgjevaren som følgje av stansen.

5. Krav om bruk av fast tilsette

[Føresegna gjeld for utføring av byggje- og anleggsarbeid og alle reinhaldstenester som er omfatta av CPV-kode 90910000 (reingjering), jf. forskrift om offentlige anskaffelser § 19-3, og for andre risikoutsette tenestekområde etter særskild vurdering.]

Ved utføringa av kontraktarbeidet skal arbeidet i all hovudsak utførast av fast tilsette i minst 80 prosent stilling, uavhengig av om arbeidarane er tilsette hos leverandøren eller eventuelle

underleverandørar. Innleigd arbeidskraft blir ikkje rekna som fast tilsette etter denne føresegna.

Minst 25 prosent av arbeidskrafta må vere tilsett hos leverandøren. [det konkrete kravet må vurderast for kvar enkelt kontrakt]

Leverandøren skal etter at kontrakten er inngått, gjere greie for korleis kravet vil bli oppfylt, og jamleg [det konkrete kravet til regularitet på rapportering blir definert i kvart enkelt innkjøp] sende over ein rapport som viser oppfyllingsgraden. Ved kontraktavslutning skal det leggjast fram oversikt over bemanninga og oppfyllingsgrad. Timelister skal leggjast fram på førespurnad.

5.1 Sanksjonar

Ved mishald av krav i punkt 5 kan oppdragsgjevaren krevje eit rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

6. Arbeidstidsordning

Dersom arbeidet blir utført i ei arbeidstidsordning utover 7,5 timar per dag / 37,5 timar per veke, skal det dokumenterast at det finst skriftleg avtale og arbeidsplan i samsvar med arbeidsmiljølova §§ 10-5 og 10-7).

7. Bruk av underleverandørar, inkludert innleigd arbeidskraft

[Føresegna gjeld for utføring av byggje- og anleggsarbeid, og for alle reinhaldstenester som er omfatta av CPV-kode 90910000, når verdien er over terskelverdien til EØS for varer og tenester. Ho gjeld også for andre risikoutsette tenesteområde etter særskild vurdering.]

Totalentreprenøren kan ikkje, utan skriftleg samtykke frå oppdragsgjevaren, ha fleire enn to ledd med underleverandørar i kjede under seg.

Bruk av underleverandørar, inkludert innleigd arbeidskraft, skal skriftleg førehandsgodkjennast av oppdragsgjevaren. Oppdragsgjevaren kan berre nekte bruk der han har sakleg grunn. Det same gjeld for utskifting av underleverandørar i kontraktperioden. Godkjenning frå oppdragsgjevaren endrar ikkje dei forpliktingane leverandøren har overfor oppdragsgjevaren.

Oppdragsgjevaren kan krevje at førehandsgodkjenning skal skje ved bruk av elektronisk kjernesystem for oppfølging av leverandørar.

Leverandøren skal til kvar tid kunne dokumentere at underleverandørane oppfyller føresegnene i kontrakten, mellom anna at dei har oppfylt forpliktingane sine overfor skattestyresmaktene.

7.1 Sanksjonar

Ved mishald av krav i punkt 7 skal byggherren setje ein rimeleg frist for entreprenøren til å rette forholda. Dersom entreprenøren ikkje rettar forholdet før fristen går ut, kan byggherren halde tilbake inntil 0,5 prosent av kontraktssummen fram til forholdet er retta. Dersom krav i punkt 7 framleis er mishaldne ved overtaking, kan byggherren krevje eit rimeleg prisavslag på inntil 0,5 prosent av kontraktssummen.

8. Krav til løns- og arbeidsvilkår

8.1 Forpliktingane til leverandøren

Leverandøren er ansvarleg for at eigne tilsette og tilsette hos eventuelle underleverandørar som direkte medverkar til å oppfylle kontrakten, har løns- og arbeidsvilkår som ikkje er dårlegare enn

- arbeidsmiljølovgevinga, allmenngjeringsforskriftene eller den landsomfattande tariffavtalen som gjeld for den aktuelle bransjen til kvar tid
- På område som ikkje er dekte av forskrift om allmenngjort tariffavtale, skal løns- og arbeidsvilkåra vere i samsvar med ein landsomfattande tariffavtale for den aktuelle bransjen. Løns- og arbeidsvilkår vil seie føresegner om minste arbeidstid, løn, inkludert overtidstillegg, skift- og turnustillegg og ulempetillegg, og dekning av utgifter til reise, kost og losji, i den grad slike føresegner følgjer av tariffavtalen.
- lov om obligatorisk tjenestepensjon (OTP-lova) av 21.12.2005

Seriositetskrav og etiske føresegner for til
Vestland fylkeskommune
Type dokument: Kontraktkrav
Utarbeidd av:

Godkjent av:
Godkjenningsdato:
Gjeld frå:

Revidert dato: 14.09.2023
Arkivsak:

For bransjar som ikkje er allmenngjorde, skal det, for å sikre eit effektivt vern mot omgåing av krav til dekning av utgifter til reise, kost og losji, stillast krav om at bustaden til arbeidskrafta er definert i arbeidsavtalen. Ved arbeid som krev overnatting utanfor definert heimstad, skal det dokumenterast betaling for kostnader til kost og losji, og reise der arbeidstakaren har rett til slik utgiftsdekning.

Leverandøren pliktar på førespurnad å dokumentere løns- og arbeidsvilkåra for eigne arbeidstakarar og arbeidstakarar hos eventuelle underleverandørar. Opplysningane skal dokumenterast ved mellom anna kopi av arbeidsavtale, lønsslipp, timelister og bankutskrift frå arbeidsgjevaren. Dokumentasjonen skal vere på personnivå, og det skal gå fram kven han gjeld. Oppfyljing av krav om dekning av reise, kost og losji skal også dokumenterast.

Oppdragsgjevaren og/eller andre som opptrer på vegner av oppdragsgjevaren, har rett til innsyn i dokument, og rett til å gjere andre undersøkingar som gjer det mogleg for oppdragsgjevaren å gjennomføre kontroll med at kravet til løns- og arbeidsvilkår blir halde.

Medverknads- og dokumentasjonsplikta omfattar også underleverandørar.

Oppdragsgjevaren kan krevje å få tilgang til lokale som blir nytta til innkvartering av tilsette. Dette gjeld bustad arbeidsgjevaren har skaffa/tilbydd til arbeidarar som medverkar til oppfyljing av kontrakten. Den retten oppdragsgjevaren har til dokumentasjon og inspeksjon, skal også gjelde overfor eventuelle underleverandørar, innleigde arbeidstakarar og utsende arbeidstakarar.

På førespurnad skal leverandøren leggje fram komplette timelister som viser den totale arbeidstida til enkeltpersonar på alle prosjekt vedkomande arbeider på. Dokumentasjon skal leggjast fram seinast 2 veker etter førespurnaden, og kostnader samband med dette skal dekkjast fullt ut av leverandøren.

8.2 Sanksjonar

Ved brot på krava til løns- og arbeidsvilkår skal leverandøren rette forholdet før utgangen av ein rimeleg frist som er fastsett av oppdragsgjevaren. Oppdragsgjevaren kan krevje at forholda blir retta for arbeid under heile kontraktperioden.

Dersom forholdet ikkje er retta før utgangen av fristen frå oppdragsgjevaren, har oppdragsgjevaren rett til å ileggje leverandøren dagmulkt. Mulkta skal vere på 1 promille av kontraktssummen per kalenderdag. Dagmulkta går frå utgangen av fristen for å rette forholdet fram til leverandøren dokumenterer at forholdet er retta, og at løns- og arbeidsforholda er i tråd med føresegna, eller fram til kontraktforholdet er avslutta. Dagmulkt under denne føresegna vil kome i tillegg til avgrensingane som er sette i føresegnene om dagmulkt som følge av forseinking i NS 8405/8406/8407.

Mishald av plikter og krav i pkt. 8 gjev også oppdragsgjevaren rett til å stanse arbeida. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering. Forseinking frå leverandøren som følge av stans gjev oppdragsgjevaren rett til å ileggje dagmulkt etter føresegnene om forseinking i kontrakten.

Vesentleg mishald av løns- og arbeidsvilkår hos leverandøren gjev oppdragsgjevaren rett til å heve kontrakten, sjølv om leverandøren rettar forholda. Dersom brotet har skjedd i underleverandørleddet, inkludert bemanningsselskap, kan oppdragsgjevaren på same måten krevje at leverandøren skiftar ut underleverandørar. Dette skal skje utan kostnader for oppdragsgjevaren.

Oppdragsgjevaren og/eller andre som opptrer på vegner av oppdragsgjevaren, har rett til innsyn

i dokument, og rett til å gjere andre undersøkingar som gjer det mogleg for oppdragsgjevareren å gjennomføre kontroll med at kravet til løns- og arbeidsvilkår blir halde. Leverandøren pliktar vederlagsfritt å medverke til kontroll frå oppdragsgjevareren, inkludert å leggje fram all etterspurd dokumentasjon. Medverknads- og dokumentasjonsplikta omfattar også underleverandørar.

9. Krav til dokumentert yrkesskadeforsikring

9.1 Krav til leverandøren

Leverandøren skal på førespurnad før utgangen av ein rimeleg frist fastsett ved skriftleg varsel dokumentere at eigne tilsette og tilsette hos underleverandørar som utfører arbeid på kontrakten, er dekte av lovpålagd yrkesskadeforsikring. Oppdragsgjevareren kan vise bort arbeidstakarar/føretak som ikkje har dokumentert yrkesskadeforsikring før fristen har gått ut.

9.2 Sanksjonar

Manglande eller mangelfull dokumentasjon på yrkesskadeforsikring hos eigne tilsette hos leverandøren gjev oppdragsgjevareren rett til å heve kontrakten. Før heving kan gjennomførast, skal leverandøren ved skriftleg varsel få ein rimeleg tilleggsfrist for å dokumentere retting, med varsel om heving om så ikkje skjer. Dersom brotet gjeld manglande dokumentasjon for yrkesskadeforsikring hos tilsette hos underleverandørar, kan oppdragsgjevareren på same måten krevje at leverandøren skiftar ut underleverandørar. Dette skal skje utan kostnader for oppdragsgjevareren.

10. Skatt og bank

10.1 Brot på skatte- og avgiftsforpliktingar

Leverandøren og/eller underleverandøren skal til kvar tid oppfylle forpliktingane sine til å betale skattar og/eller avgifter.

Oppdragsgjevareren kan til kvar tid kontrollere om leverandøren og eventuelle underleverandørar oppfyller forpliktingane om å betale skattar og/eller avgifter.

Oppdragsgjevareren kan til kvar tid hente inn gyldig fullmakt til å hente inn teiepliktige opplysningar frå skatteetaten om

- 1) skatte- og avgiftsmessige forhold, avgrensa til opplysningar som til kvar tid går fram av «Opplysningar om skatt og avgift» (bestillingsskjema RF-1507)
- 2) innrapporteringar i Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret på RF-1199 om oppdraget og RF-1198 om arbeidstakarar på oppdraget
- 3) kva for arbeidstakarar som er melde inn gjennom a-meldinga. Fullmakta skal vere gyldig i minimum 4 år.

Når det blir inngått kontraktar om underentreprise som overstig ein verdi på kr 500 000 ekskl. mva., skal leverandøren hente inn skatteattest, jf. forskrift om offentlige anskaffelser. Frå underleverandørar med forretningsadresse i andre EØS-land enn Noreg skal det hentast inn tilsvarende attest.

Leverandøren skal på førespurnad frå oppdragsgjevareren leggje fram skatteattesten. Dersom attesten ikkje blir lagd fram eller viser restansar som er vesentlege, kan oppdragsgjevareren krevje at underleverandøren blir skifta ut utan kostnader dersom forholdet ikkje blir retta før utgangen av ein rimeleg frist som blir gjeven ved skriftleg varsel. Oppdragsgjevareren kan krevje at skatteattesten og skattefullmakta blir lagd fram ved bruk av elektronisk kjernesystem for oppfølging av leverandørar.

Leverandøren skal til kvar tid kunne dokumentere at underleverandørane oppfyller føresegnene i kontrakten, mellom anna at dei har oppfylt forpliktingane sine overfor skattestyresmaktene.

10.2 Krava i skatteforvaltningslova

Leverandøren forpliktar seg til å halde oppdragsgjevaren skadeslaus for alle krav eller andre sanksjonar som blir pålagde av styresmaktene, og som har opphav i at leverandøren eller underleverandørar har brote ei føresegn i skatteforvaltningslova og tilhøyrande forskrifter.

10.3 Innrapportering av utanlandske arbeidstakarar

Kontraktar som går til ein utanlandsk leverandør eller underleverandør, og alle arbeidstakarar på slike kontraktar, skal rapporterast til skatteetaten i samsvar med lov om skatteforvaltning § 7-6.

Leverandøren er ansvarleg for at slik rapportering skjer i heile kontraktkjeda. Leverandøren skal på førespurnad dokumentere at rapporteringsplikta er oppfylt, ved kopi av innmeldingsskjema eller kvittering frå Altinn.

Eventuelt ansvar for skattar eller avgifter, gebyr eller tvangsmulkt til oppdragsgjevaren som følgje av at leverandøren ikkje har innfridd forpliktingane sine etter dette punktet, er leverandøren sitt ansvar og skal betalast av han.

10.4 Krav om betaling til bank og forbod mot kontant betaling

Løn og anna godtgjering til eigne tilsette, tilsette hos underleverandørar og innleigde skal utbetalast til konto i bank. Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarende føresegner.

All betaling leverandøren gjer i samband med utføringa av kontraktarbeid for oppdragsgjevaren, skal betalast med elektronisk betalingsmiddel. Alvorlege brot på denne føresegna gjev oppdragsgjevaren rett til prisavslag tilsvarende betalinga.

Leverandøren og eventuelle underleverandørar skal på førespurnad utlevere nødvendig dokumentasjon til oppdragsgjevaren for å dokumentere at ein oppfyller kontraktvilkåret.

10.5 Pliktig medlemskap i leverandørregister

[Føresegna gjeld for alle kontraktar over NOK 500 000.]

Leverandøren, og eventuelle underleverandørar, skal når kontrakten blir inngått, opplyse om StartBANK ID eller leggje fram kopi av registreringsbevis frå StartBANK eller tilsvarende leverandørregister som inneheld oppdatert og kontrollert leverandørinformasjon.

Leverandøren skal gje leverandørregisteret fullmakt til å hente inn utvida SKAV-info (skatte- og avgiftsinformasjon) i heile kontraktperioden.

Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarende føresegner. Oppdragsgjevaren kan krevje at leverandøren byter ut underleverandørar som ikkje har levert fullmakt til å hente inn SKAV-info i heile kontraktperioden.

10.6 Sanksjonar

Dersom leverandøren misheld forpliktingane sine til å betale skattar og/eller avgifter, kan oppdragsgjevaren, etter at leverandøren har fått ein frist til å rette forholdet, heve kontrakten dersom forholdet ikkje er retta.

Dersom ein underleverandør misheld forpliktingane sine til å betale skattar og/eller avgifter, kan oppdragsgjevaren, etter at underleverandøren har fått ein frist til å rette opp, krevje at leverandøren snarast mogleg skiftar ut underleverandøren for leverandøren si rekning og risiko. Retten til å krevje utskifting gjeld ikkje dersom det formelt er hevda overfor kompetent styresmakt at kravet er feil, og leverandøren kan sannsynleggjere overfor oppdragsgjevaren at kravet mot underleverandøren ikkje er rettkome. Dersom leverandøren ikkje skiftar ut underleverandøren som han er forplikta til å skifte ut, kan oppdragsgjevaren heve avtalen.

11. Brot på konkurranselovgjevinga

Dersom det er sannsynleggjort at leverandøren har brote konkurranselova §§ 10 eller 11 eller tilsvarende føresegner, kan oppdragsgjevaren heve kontrakten dersom dette er rimeleg.

Dersom det er sannsynleggjort at ein underleverandør har brote konkurranselova §§ 10 eller 11 eller tilsvarende føresegner, kan oppdragsgjevaren, dersom dette er rimeleg, krevje at leverandøren snarast mogleg skiftar ut underleverandøren sin, for leverandøren si rekning og risiko. Retten til å krevje utskifting gjeld ikkje dersom det formelt er hevda overfor kompetent styresmakt at kravet er feil, og leverandøren kan sannsynleggjere overfor oppdragsgjevaren at kravet mot underleverandøren ikkje er rettkome. Dersom leverandøren ikkje skiftar ut underleverandøren som han er forplikta til å skifte ut, kan oppdragsgjevaren heve kontrakten.

Byggherren skal i vurderinga av om det er rimeleg å heve kontrakten eller krevje utskifting av ein underleverandør, leggje vekt på den tida som er gått sidan brotet på konkurranselova §§ 10 eller 11 blei gjort, kva for bótande tiltak som er sette i verk av leverandøren eller underleverandøren, og eventuelt andre moment som kan ha innverknad på vurderinga av om hevinga eller utskiftinga er rimeleg. Dersom brotet på konkurranselovgjevinga direkte har ramma eller påverka Vestland fylkeskommune, vil brotet alltid bli rekna for å vere rimeleg og gje byggherren rett til å heve kontrakten.

12. Etisk handel og samfunnsansvar

12.1 Oppfylling av menneskerettar

Leveransen skal produserast under forhold som er i samsvar med grunnleggjande krav til menneskerettar, arbeidstakarrettar og miljø, slik desse kjem fram i lovgjeving på produksjonsstaden og følgjande konvensjonar:

- FNs menneskerettskonvensjon
- FNs barnekonvensjon art. 32
- FN-konvensjonen om rettane til menneske med nedsett funksjonsevne (CRPD)
- ILO konvensjon nr. 29, 87, 98, 100, 105, 111, 138 og 182.

Leverandøren garanterer gjennom signering av kontrakten at leveransen ikkje blir produsert under forhold som strir mot forbod mot barnearbeid, tvangsarbeid, slavearbeid, forbod mot diskriminering i tilsetjings- og yrkessamanheng, retten til organisasjonsfridom og kollektive

forhandlingar i samsvar med dei ovannemnde konvensjonane.

Leverandøren har bevisbyrda for at det ikkje ligg føre brot på føresegna.

12.2 Openheit om leverandørkjeder, kunnskapsplikt og aktsemdsvurderingar

Leverandøren pliktar å ha kunnskap om vesentleg risiko for negativ påverknad på grunnleggjande menneskerettar, miljø og anstendig arbeid i eiga verksemd og i leverandørkjedene til verksemda. Omfanget av kunnskapsplikta er mellom anna avhengig av storleik, eigarforhold og struktur på verksemda, aktivitetar, bransje og vare- eller tenestetypar. Oppdragsgjevarer kan be om at leverandøren skaffar fram slik informasjon før ein bestemt frist går ut.

Er leverandøren ei større verksemd etter rekneskapslova, skal leverandøren gjennomføre aktsemdsvurderingar for å kartleggje, hindre og avgrense mogleg negativ påverknad på grunnleggjande menneskerettar, miljø og anstendig arbeid, og gjere greie for korleis dette blir handtert. Aktsemdsvurderingane skal vere risikobaserte, gjentakande og førebyggjande. Oppdragsgjevarer kan be om at leverandøren skaffar fram slik informasjon før ein bestemt frist går ut.

12.3 Forbod mot korrupsjon og anna økonomisk misferd

Leverandøren skal aktivt motarbeide alle former for korrupsjon. Leverandøren skal kunne leggje fram eit system eller program for antikorrupsjon.

Leverandøren skal ikkje under nokon omstende utøve eller medverke til økonomisk kriminalitet, som korrupsjon m.m. Leverandøren skal halde alle relevante lover, forskrifter og reguleringar, inkludert nasjonalt og internasjonalt regelverk om forbod mot korrupsjon, kvitvasking, svindel og annan økonomisk kriminalitet og misferd.

Leverandøren pliktar å ha eit internt, skriftleg dokumenterbart etisk regelverk, retningslinjer og rutinar som effektivt regulerer dei kontrolltiltaka leverandøren gjer for å førebyggje og handtere risikoen for korrupsjon og anna økonomisk misferd (heretter kalla «compliance-program»). Leverandøren skal også sikre og dokumentere at alle mellombels og fast tilsette, inkludert innleigd personell eller andre som utfører oppgåver på vegner av leverandøren, har fått forsvarleg opplæring i compliance-programmet til leverandøren.

Leverandøren skal ved tilsetjing eller ved engasjement av juridiske eller fysiske personar som skal utføre arbeid på vegner av leverandøren, sikre at det er gjennomført tilfredsstillande kontroll av personen og kvalifikasjonane, ryktet og integriteten til vedkomande for å sikre at personen opptre i samsvar med det regelverket som gjeld for antikorrupsjon og anna økonomisk misferd.

Forpliktingane til leverandøren etter dette dokumentet gjeld også underleverandørar, konsulentar, agentar, faste eller innleigde tilsette, styret eller andre representantar som utfører arbeid på vegner av leverandøren (til saman kalla «leverandøren»).

Forpliktinga i dette dokumentet gjeld i Noreg og i alle land og jurisdiksjonar der leverandøren er registrert eller opererer. Oppdragsgjevaren kan ved skriftleg melding til leverandøren heve denne kontrakten med omgåande verknad dersom leverandøren eller personellet hans blir sikta eller domfelt for brot på korrupsjonslovgeving eller andre økonomiske straffebod. Det same gjeld ved vesentleg brot på relevant nasjonalt og internasjonalt regelverk til vern mot korrupsjon og økonomisk mishald. Oppdragsgjevaren kan krevje at leverandøren skiftar ut personell som blir sikta eller domfelt for brot på korrupsjonslovgeving eller andre økonomiske straffebod.

Ved heving av kontrakten etter denne føreseigna, har leverandøren ikkje rett til kompensasjon for betalingsforpliktingar som oppstår etter hevinga. Oppdragsgjevaren kan krevje erstatning frå leverandøren for alle direkte og indirekte økonomiske tap som oppdragsgjevaren lir som følge av hevinga.

12.4 Sanksjonar

Ved mishald av krava i pkt. 12.1–12.3 skal leverandøren rette forholdet før utgangen av ein rimeleg frist som er fastsett av byggherren. Dersom forholdet ikkje er retta før utgangen av denne fristen, har oppdragsgjevaren rett til å ileggje leverandøren dagmulkt. Mulкта skal vere på 1 promille av kontraktssummen per kalenderdag. Dagmulкта går frå utgangen av fristen for å rette forholdet fram til leverandøren dokumenterer at forholdet er retta, eller fram til kontraktforholdet er avslutta.

Ved vesentleg mishald av krava i pkt. 12.1–12.3, eller dersom det er grunn til å tru at slikt vesentleg mishald vil oppstå, kan oppdragsgjevaren med rimeleg varsel stanse kontraktarbeida eller heve kontrakten. Slik stans er for leverandøren si rekning og risiko og gjev ikkje leverandøren rett til verken fristforlenging eller vederlagsjustering.

13. Varsling

Leverandøren skal kunne dokumentere at det er etablert effektive og sikre varslingsrutinar (jf. aml. § 2), inkludert ein varslingsskanal ved mistanke om eller bevis på korrupsjon og anna økonomisk misferd.

Leverandøren og dei tilsette der, medrekna styret, innleigd personell og andre som utfører arbeid på vegner av leverandøren, skal varsle oppdragsgjevaren om moglege brot på føresegnene omgåande.

Ved brot på denne føreseigna om rutinar og krav til varsling skal leverandøren utan opphald rette forholdet, men seinast før utgangen av den fristen oppdragsgjevaren set.

Seinast når fristen går ut, skal leverandøren leggje fram dokumentasjon for oppdragsgjevaren om at forholdet er retta. Oppdragsgjevaren kan krevje at leverandøren utarbeider ein arbeidsplan for dei kontrolltiltaka som skal setjast i verk for å rette forholdet. Oppdragsgjevaren kan krevje å førehandsgodkjenne arbeidsplanen og kontrolltiltaka.

14. Tilgang til og overføring av data frå leverandøren

Leverandøren skal ved pålegg frå oppdragsgjevarer kontinuerleg overføre opplysningar til eit elektronisk kjernesystem for oppfølging av leverandørar som er etablert av oppdragsgjevarer. Opplysningane som minimum skal overførast, er unik identifisering av kvar person som får tilgang til byggjeplassen, inkludert tid for inn- og utregistrering, og annan informasjon på HMS-kortet. Dette skal gjerast for leverandøren si rekning og risiko.

Oppdragsgjevarer kan også krevje at førehandsregistreringa av underleverandørar og personar som skal utføre arbeid på bygge- eller anleggsplassen, skal skje direkte inn i kjernesystemet for oppfølging av leverandørar. Krav om direkte førehandsregistrering gjev ikkje leverandøren krav på ytterlegare vederlag eller annan kompensasjon.

Ved krav om førehandsregistrering kan oppdragsgjevarer i tillegg til å krevje registrering av opplysningane som er registrerte på HMS-kortet, krevje at leverandøren registrerer om personen er fast tilsett, er innleigd, er fagarbeidar eller lærling, og mobiltelefonnummeret til personen.

15. Revisjon

Oppdragsgjevarer, eller ein tredjepart som er engasjert av oppdragsgjevarer, kan for å undersøkje om krava i kontrakten blir oppfylte, gjennomføre revisjon av leverandøren og eventuelle underleverandørar, inkludert kontrollhandling og kontroll av økonomiske disposisjonar. Revisjon kan gjennomførast i perioden frå kontrakten blir inngått, til seks månader etter at slutfakturaen er betalt. Denne tilgangen omfattar også kontraktar og dokumentasjon i underliggjande ledd. Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarande føresegner.

Oppdragsgjevarer står fritt til å nytte informasjon som er lagra i elektronisk kjernesystem for leverandør oppfølging, ved revisjonen sin.

Leverandøren skal vederlagsfritt stille nødvendige ressursar og dokumentasjon til disposisjon for kontroll frå oppdragsgjevarer. Medverknads- og dokumentasjonsplikta omfattar også underleverandørar. Dersom ein revisjon avdekkjer økonomisk misferd eller andre alvorlege forhold, skal leverandøren også bere kostnadene oppdragsgjevarer har til revisjonen.

16. Vidareføring av seriøsitetsskrav

Leverandøren pliktar å sørge for at føresegnene i dette dokumentet blir førte vidare mot alle underleverandørar som utfører arbeid under denne kontrakten.

17. Mishald av kontraktforpliktingar – konsekvensar for seinare konkurransar

Brot på pliktene i denne kontrakten kan få verknad for seinare konkurransar, anten i kvalifikasjonsomgangen eller tildelingsomgangen, i samsvar med regelverket for offentlege innkjøp. Oppdragsgjevarer kan avvise eller stengje leverandøren ute frå framtidige oppdrag for brot på føresegnene i denne kontrakten, i samsvar med det gjeldande innkjøpsregelverket.

Alle avtalar leverandøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten, skal innehalde tilsvarande føresegner.

18. Verknad dersom leverandøren bryt seriositetskrava

Ved brot på føresegnene i dette dokumentet skal leverandøren utan opphald rette forholdet, men seinast før utgangen av den fristen oppdragsgjevaren set.

Seinast når fristen går ut, skal leverandøren leggje fram dokumentasjon for oppdragsgjevaren om at forholdet er retta. Oppdragsgjevaren kan krevje at leverandøren utarbeider ein arbeidsplan for dei kontrolltiltaka som skal setjast i verk for å rette forholdet. Oppdragsgjevaren kan krevje å førehandsgodkjenne arbeidsplanen og kontrolltiltaka.

Manglande retting av forholda før fristen er ute, blir rekna som mishald av kontrakten, og dette gjev oppdragsgjevaren rett til å krevje mishaldssanksjonar, til dømes prisavslag eller erstatning.

For enkelte av føresegnene er det sett særskilde mishaldssanksjonar og andre sanksjonar. Oppdragsgjevaren kan velje om mishaldet skal rettast og sanksjonerast etter dei enkelte føresegnene eller etter dette punktet.

Dersom oppdragsgjevaren hevar kontrakten, kan oppdragsgjevaren krevje å få transportert til seg dei kontraktane leverandøren har med underleverandørar.

Brot på føresegnene i kapittel 8 (løns- og arbeidsvilkår), 12.1 (menneskerettar), 11.2 (korrupsjon) og 12 (varsling) blir rekna som forsett eller grov aktløyse hos leverandøren, jf. NS 8405 pkt. 34.3.

D2 Tegninger og supplerende dokumenter

D 2.1 Prosjektinformasjon – detaljert oversikt over dokumentasjonen

Prosjektinformasjonen inneholder oversikt over dokumenter som inngår i kap. D2 i konkurransegrunnlaget.

DOKUMENT	
D2-1	SHA-plan og risiken
D2-2	Fråvik (2 fråvik)
D2-3	Supplerende innmålinger
D2-4	Modellgrunnlag inkl. tunnelskanning
D2-5	Tegninger
D2-6	Utslepp A1-A4
D2-7	YM-plan og miljørisiken
D2-8	Miljøkartleggingsrapport m/vedlegg
D2-9	Geologirapporter
D2-10	Grunnavtaler
D2-11	Elektro (7 dokument)
	Fv.49 Fossenbrattetunnelen, X101 Krav til merking
	Fv.49 Fossenbrattetunnelen Spesifikasjon av EKOM installasjon
	Fv.49 Fossenbrattetunnelen, Spesifikasjon Automasjonsanlegg
	Fv.49 Fossenbrattetunnelen, Notat nødstyrepånel
	Fv.49 Fossenbrattetunnelen, Notat nødstyreskap
	Installasjon og kontroll av induktive sensorer for trafikkregistrering v2.0
	Fv.49 Fossenbrattetunnelen, IO lister
D2-12	Hjelpeskjema (3 dokument)
	Hjelpeskjema for D2 Hp 3 Mengder priser
	Hjelpeskjema for D2 Hp 4 Mengder priser
	Hjelpeskjema for D2 Hp 7 Mengder priser
D2-13	VLFK Objektliste NVDB FKB
D2-14	Planiarutiner drift og vedlikehold
D2-15	BIM-manual
D2-16	Vedtak byggesøknad
D2-17	Rapport hundesøk
D2-18	Tykkelsesmålinger asfalt

D 2.2 Modellgrunnlag iht. håndbok V770 Modellgrunnlag

Se vedlegg D2-4.

D 2.2.1 Grunnlagsmodeller

Grunnlagsmodeller beskriver eksisterende situasjon
Type
Terrengoverflatemodell
Grunnforholdsmodell
Eksisterende objekter

D 2.2.2 Fagmodeller

Fagmodeller beskriver planlagt situasjon
Type
f-veg_60879
f-veg_rekkverk_60879
f.veg_kanstein_60879
f-VA_drenering_60879
f-tunnel_trafikkrom_60879
f-teknisk_ELE_60879
f-skilt_60879
f-merking_60879
f-kabler_ELE_60879
f-belysning_ELE_60879
f-bygninger_teknisk-bygg_60879
f-kon_støttemur_60879

D 2.2.3 Tverrfaglige modeller

Tverrfaglige modeller, beskriver fremtidig situasjon
Type
t-samordningsmodell_60879

D 2.3 Tegninger

For prosjektet er det utarbeidet tegningshefte basert på håndbok R700 Tegningsgrunnlag. Jf. Kap A1 Dokumentliste. Se også vedlegg D2-5.

D 2.4 Resultatdata**D2.4.1 Dokumentasjon til Nasjonal vegdatabank (NVDB) og Felles kartdatabase (FKB)**

Vi skiller på prosjekterte data (L1) og «som-utført» data (L2).

L1 utarbeides som del av prosjekteringen og viser planlagt plassering/utførelse av objektene.

L1 legges ved konkurransegrunnlaget for entreprise og danner grunnlag for levering av L2. L2 leveres ved avslutning av prosjektfasen «Bygging» og dokumenterer hvordan objektene faktisk ble plassert/utført.

L2 = L1 oppdatert med eventuelle endringer fra byggefasen.

Delleveranser som skal leveres i denne kontrakten er markert med kryss i kolonne «Leveres av utførende» i tabellen nedenfor.

Delleveranse	Referanse	Leveres av oppdragsgiver	Leveres av utførende
L1 - FKB vegnettsobjekter	FKB/NVDB Objektliste	x	☐
L1 - FKB kartobjekter	FKB/NVDB Objektliste	x	☐
L1 - NVDB vegobjekter	FKB/NVDB Objektliste	x	☐
L2 - FKB vegnettsobjekter	FKB/NVDB Objektliste	☐	x
L2 - FKB kartobjekter	FKB/NVDB Objektliste	☐	x
L2 - NVDB vegobjekter	FKB/NVDB Objektliste	☐	x

FKB/NVDB Objektliste viser hvilke objekttyper, med tilhørende egenskapstyper og geometri, som det potensielt skal leveres data for i prosjektet. Prosjektets Objektkodeliste (se vedlegg D2-13) viser hvilke objekter som skal leveres til NVDB/FKB i det aktuelle prosjektet.

FKB/NVDB Objektliste med tilhørende veiledning kan lastes ned her:

<http://www.vegvesen.no/fag/teknologi/Nasjonal+vegdatabank/Objektliste>.

Tidspunkt for levering av data:

Som-utført (L2):

- L2 skal leveres med som-utført dokumentasjon
- Dersom anlegget ferdigstilles etappevis skal data leveres etter hvert som de ulike delene av anlegget åpner for trafikk.
- Det skal leveres FKB-vegnettsobjekter for midlertidige veger/omkjøringer som skal trafikkøres i mer enn 6 måneder

Generelle krav til leveransene:

- Data leveres på SOSI-format (se V770 18.2.4) eller direkte via NVDB sitt Datafangst-API.
- Objekter og egenskaper legges inn iht. FKB Produktspesifikasjoner og NVDB Datakatalogen.
- Geometri
  - o For prosjekterte objekter er krav til stedfestingsnøyaktighet ved leveranse til NVDB/FKB de samme som gjelder ved prosjektering av objektet.
  - o For objekter med geometri som er registrert med landmåling, skanning eller andre registreringsmetoder i felt er kravet til stedfestingsnøyaktighet som beskrevet i håndbok V770 kapittel 19.6.11, 19.6.12 og 20.1.
  - o Informasjon om faktisk stedfestingsnøyaktighet og målemetode skal angis i henhold til SOSI-standard.
- Gjeldende versjon av FKB/NVDB Objektliste ved leveransetidspunktet skal benyttes.

E1 Dokumentasjon fra tilbyder

Dokumentasjon som skal inngå i tilbudet (evt. også med tilhørende vedlegg).
Dokumentasjon av kvalifikasjoner, E2
Beskrivelse med utfylte priser, E3
Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner, E4
Tilbudsskjema, E5
Datafil med priser fra kap. D1/E3
Annen dokumentasjon i tilknytning til tilbud

E2 Svardokument for vurdering av leverandørens kvalifikasjoner

Innhold

1. Dokumentasjon av kvalifikasjoner	2
2. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)	2
3. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling	3
3.1. Lovlig etablert foretak – kapittel B2 punkt 2.2	3
3.2. Generell informasjon om leverandøren	3
3.3. Leverandørens struktur	3
3.4. Leverandører som deltar i fellesskap	4
3.5. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav	4
4. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet – kapittel B2 punkt 2.3	5
5. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner – kapittel B2 punkt 2.4	6
5.1. Relevant erfaring – kapittel B2 punkt 2.4.1	6
5.2. Byggherrers erfaringer – kapittel B2 punkt 2.4.2	7
5.3. Gjennomføringsevne – kapittel B2 punkt 2.4.3	7
6. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet – kapittel B2 punkt 2.5	7
6.1. SHA system – kapittel B2 punkt 2.5.1	7
6.2. Ytre Miljø – kapittel B2 punkt 2.5.2	7
6.3. Kvalitetsstyring – kapittel B2 punkt 2.5.3	7
7. Skatteattest – kapittel B2 punkt 3.2	8
8. Vedlegg	8

1. Dokumentasjon av kvalifikasjoner

Herværende skjema skal, sammen med ESPD skjemaet, fylles ut av den enkelte leverandør. Opplysninger om tilbyder skal gis med redigering og struktur som er angitt i dette kapitlet.

2. Det europeiske egenerklæringsskjemaet (ESPD)

Leverandørene skal fylle ut det elektroniske egenerklæringsskjemaet for offentlige anskaffelser (ESPD) som er gjort gjeldende i konkurransen, jf. kapittel B2 punkt 6.1.

Dersom flere leverandører deltar i konkurransen i fellesskap eller leverandøren støtter seg på et annet foretak for å oppfylle kvalifikasjonskravene skal det, i tillegg til leverandørens eget utfylte skjema, leveres et komplett utfylt ESPD-skjema for hver enkelt av leverandøren i fellesskapet eller for hver leverandør som bidrar til oppfyllelse av ett eller flere kvalifikasjonskrav.

ESPD-filen er gjort tilgjengelig via Visma TendSign.

3. Leverandørens organisatoriske og juridiske stilling

3.1. Lovlig etablert foretak – kapittel B2 punkt 2.2

Her vedlegges firmaattest fra Foretaksregistret. Utenlandske leverandører skal isteden levere tilsvarende attest bestemt ved lovgivningen i den stat leverandøren er etablert.

3.2. Generell informasjon om leverandøren

Leverandøren:

Navn	
Adresse	
Telefon	
Telefaks	
E-post	

3.3. Leverandørens struktur

Vennligst kryss av nedenfor for leverandørens struktur.

Enkeltstående
firma:

☐

Konsortium:

☐

Joint Venture:

☐

Annet:

☐

Dersom "Annet" – vennligst spesifiser:

--

3.4. Leverandører som deltar i fellesskap

Leverandører som deltar i fellesskap må fylle ut følgende informasjon:

Firmanavn	Nasjonalitet	Adresse, organisasjonsnummer	Rolle (arbeidsoppgaver og fagområde) hos i arbeidsfellesskapet

3.5. Støtte fra andre virksomheter for oppfyllelse av kvalifikasjonskrav

Mal for forpliktelseserklæring er vedlagt dette dokumentet som vedlegg 1.

4. Leverandørens økonomiske og finansielle kapasitet – kapittel B2 punkt 2.3

Leverandøren skal fylle ut skjemaet inntatt nedenfor. For øvrig vises det til dokumentasjonskravene angitt i kapittel B2 punkt 2.3.

Egenkapital tas fra siste innberettete regnskap. Det tas ikke med egenkapital fra konsern-, mor- eller datterselskaper. Dersom det er vesentlige endringer i tilbyders egenkapital ved tilbudsfrist, skal dokumentasjon av dette også vedlegges her.

Egenkapital	År:	
-------------	-----	--

Det skal gis opplysninger om tilbyders totale omsetning og omsetning i forbindelse med relevante arbeider for hvert av de tre siste regnskapsårene. Med relevante arbeider menes her arbeider av samme type som konkurransegrunnlaget omfatter.

År	Tilbyders totale omsetning

Egenkapitalandel	År:	
------------------	-----	--

5. Leverandørens tekniske og faglige kvalifikasjoner – kapittel B2 punkt 2.4

5.1. Relevant erfaring – kapittel B2 punkt 2.4.1

En oversikt over inntil 5 og ikke mindre enn 3 kontrakter som leverandøren har gjennomført eller gjennomfører i løpet av de siste fem årene regnet fra tilbudsfristen. Opplysninger kan også gis på eget skjema.

	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag	Oppdrag
Oppdragets navn					
Sted					
Oppdragsgiver					
Referanseperson (navn, stilling/tittel i referanseprosjektet, telefon og e-post)					
Tid for utførelse (fra-til) åamm					
Verdi i mill. kr. inkl. mva					
Totalt antall årsverk					
Herav egne arbeidstakere					
Herav i underentreprise					
"Beskrivelse av oppdraget, herunder relevansen i forhold til kvalifikasjonskravet (hvorfor de konkrete arbeidene leverandøren utførte er sammenlignbare, samt hvilken overføringsverdi erfaringen gir til konkurransens oppdrag). Angi hvilke arbeider som ble utført av leverandøren selv og					

Kapittel E Svardokumenter**Kapittel E2 Svardokumenter for vurdering av leverandørers kvalifikasjoner****E2 - 7**

hvilke arbeider som ble utført av underleverandører					
---	--	--	--	--	--

5.2. Byggherrers erfaringer – kapittel B2 punkt 2.4.2

Dokumenteres gjennom listen beskrevet ovenfor under punkt 5.1.

5.3. Gjennomføringsevne – kapittel B2 punkt 2.4.3

Dokumenteres i tråd med bestemmelsen i kapittel B2 punkt 2.4.3

6. Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og kvalitet – kapittel B2 punkt 2.5**6.1. SHA system – kapittel B2 punkt 2.5.1**

Dokumenteres i tråd med bestemmelsene i kapittel B2 punkt 2.5.1

6.2. Ytre Miljø – kapittel B2 punkt 2.5.2

Dokumenteres i tråd med bestemmelsene i kapittel B2 punkt 2.5.2.

6.3. Kvalitetsstyring – kapittel B2 punkt 2.5.3

Dokumenteres i tråd med bestemmelsene i kapittel B2 punkt 2.5.3.

7. Skatteattest – kapittel B2 punkt 3.2

Leverandør skal levere skatteattest i tråd med bestemmelsen i kapittel B2 punkt 3.2.

8. Vedlegg

I dette skjemaet fremgår følgende vedlegg:

Vedlegg 1: Mal forpliktelserklæring

Vedlegg 2: Fullmakt utvidet skatteattest

Vedlegg 3: Informasjon om utvidet skatteattest

Vedlegg 4: Egenerklæring knyttet til gjeldende sanksjonslovgivning

Vedlegg 5: Attestskjema

Vedlegg 1

Der leverandøren eller et felleskap støtter seg på kapasiteten til en annen virksomhet for å oppfylle kravene til økonomisk og/eller finansiell kapasitet, jf. anskaffelsesforskriften § 16-3, og tekniske og faglige kvalifikasjoner, jf. anskaffelsesforskriften § 16-5. benyttes følgende forpliktelserklæring.

***

MAL FORPLIKTELSESERKLÆRING

Opplysninger om foretaket som gir støtte (støttende foretak/leverandørens samarbeidspartner)	
Foretak	
Org nr.	
Adresse	
Postnr, sted	

Det bekreftes at [navn på foretak] forplikter seg til å stille nødvendige ressurser til disposisjon for [navn på leverandør] i det omfang det er nødvendig for å oppfylle kontraktsforpliktelser ved tildeling av kontrakt [navn på prosjekt].

- [Angi hvilke(t) kvalifikasjonskrav foretaket skal gi støtte for oppfyllelse av og beskrivelse av forpliktende arbeider som skal utføres her]

Dato:

For foretak... ..

.....

Signatur daglig leder

Vedlegg 2

Skatteetaten

Fullmakt

Fullmaktsgiver

Navn på leverandør/underleverandør

org. nr.

e-post

gir herved

Fullmaktshaver

Navn på oppdragsgiver

org. nr.

Fullmakt til å innhente taushetsbelagte opplysninger om:

1. skatte- og avgiftsmessige forhold, begrenset til opplysninger som til enhver tid fremgår av Opplysninger om skatt og avgift (bestillingsskjema RF-1507 i Altinn)
2. innrapporteringer i Oppdrags- og arbeidsforholdsregisteret på RF-1199 vedrørende oppdraget og RF-1198 vedrørende arbeidstakere på oppdraget
3. hvilke arbeidstakere som er innmeldt gjennom a-meldingen

Fullmakten opphever fullmaktsgivers taushetsrett etter skatteforvaltningsloven § 3-1, skattebetalingsloven § 3-2, forvaltningsloven § 13, a-opplysningsloven § 7 og folkeregisterloven § 9-1. Endringer i disse bestemmelsene medfører ikke at fullmakten opphører.

Fullmakten gjelder i 4 år fra signeringstidspunktet og gir rett til å innhente opplysninger et ubegrenset antall ganger. Fullmakten kan tilbakekalles. Dette skal skje skriftlig. Kontraktbestemmelser kan gjøre unntak for dette.

Fullmakten gjelder ikke forhold som rører taushetsbelagte opplysninger om andre enn fullmaktsgiveren.

Den private oppdragsgiver som blir gjort kjent med nevnte taushetsbelagte opplysninger, har selv plikt til å bevare taushet om disse opplysningene. Opplysninger som **Fullmaktshaver** har innhentet om underentreprenører kan likevel meddeles virksomhetene over i kontraktskjeden. Opplysninger som **Fullmaktshaver** har hentet inn kan også meddeles innenfor **egen virksomhet eller i eget konsern**.

Innsyn i opplysninger hos offentlig oppdragsgiver reguleres av offentleglova.

Skatteetaten får fullmakt til å sende taushetsbelagte opplysninger i kryptert e-post til fullmaktshaver. Dette gjelder også der kun vedlegget til e-posten er kryptert.

Den som signerer fullmakten må legge ved fargekopi av gyldig legitimasjon, enten av pass, bankkort, førerkort (kun nordiske land) eller nasjonalt ID-kort (sistnevnte for statsborgere innen EU/EØS/EFTA) Kopien må tydelig vise bilde, navn, fødselsdato (6 siffer) og signatur.

Fødselsnummerets siste 5 siffer og evt. bankkontonummer kan sladdes før det sendes over.

Innsenders signatur

Den som signerer må ha rett til å signere på vegne av virksomheten.

Navn i BLOKKBOKSTAV

Sted / Dato

Underskrift

Vedlegg 3

DETTE VEDLEGGET VISER HVA SLAGS INFORMASJON SOM GIS FRA SKATTEETATEN. SKAL IKKE FYLLES UT AV VIRKSOMHETEN

9. INFORMASJON OM SKATTE- OG AVGIFTSFORHOLD
(Utvidet skatteattest)

Mottaker av skjema:

Navn:	Org. nr:
Adresse:	
Postnr:	Poststed:

Opplysninger om den forespurte virksomheten:

Opplysninger om den forespurte virksomheten:	
Foretakets navn:	
Adresse:	
Postnr:	Poststed:
Org. nr:	Selskapsform:
Innehaver:	
Styreleder:	
Daglig leder:	
Hovednæring:	
Antall ansatte innmeldt:	

Registrert i følgende registre:

Register	Ja/Nei	Reg.dato
Enhetsregisteret		
Foretaksregisteret		
MVA-registeret		

Leverte skattemeldinger merverdiavgift. Tre siste terminer – beløp:

Oppgavehyppighet	
Gjeldende første termin for MVA oppgaveplikt:	
Slettet MVA termin:	

Tre siste terminer:

Termin			
Samlet omsetning innlevert oppgave			
Samlet omsetning skjønnsberegnet oppgave			
Utgående merverdiavgift, høy sats innlevert oppgave			
Utgående merverdiavgift skjønnsberegnet oppgave			
Inngående avgift innlevert oppgave			
Inngående avgift skjønnsberegnet oppgave			

Lever A-melding. Tre siste terminer – grunnlag arbeidsgiveravgift:

Termin			
Sum grunnlag arbeidsgiveravgift			

Forfalt, ikke betalt:

Forskuddsskatt, forskuddspliktig:	
Forskuddsskatt, etterskuddspliktig:	
Restskatt:	
Forskuddstrekk pr dags dato:	
Arbeidsgiveravgift pr dags dato	
Annet:	
Merverdiavgift pr dags dato	

Sentralskattekontoret for utenlandssaker:

Antall registrerte arbeidsforhold siste 6 mnd	
Antall registrerte aktive arbeidstakere pr dato	
Antall registrerte oppdrag som oppdragsgiver siste 6 mnd	

Ovenstående opplysninger attesteres:

Myndighet	Dato	Underskrift
-----------	------	-------------

Vedlegg 4:**Egenerklæring om forholdet til gjeldende sanksjonslovgivning**

Undertegnede bekrefter på vegne av det firma som angis nederst i denne erklæring (heretter «leverandøren») å ha satt meg inn i sanksjonsloven av 16. april 2021 nr 18 med tilhørende forskrifter («sanksjonslovgivningen»).

Med henvisning til Forskrift om restriktive tiltak vedrørende handlinger som undergraver eller truer Ukrainas territoriale integritet, suverenitet, uavhengighet og stabilitet («sanksjonsforskrift Ukraina»), bekrefter jeg på vegne av leverandøren at hverken det firma jeg representerer, eller noen av deltakerne i det arbeidsfellesskap jeg representerer:

- er en russisk statsborger eller fysiske eller juridiske personer etablert i Russland,
- direkte eller indirekte er mer enn 50% eid av russiske statsborgere, fysiske eller juridiske personer etablert i Russland,
- opptrer på vegne av en enhet som nevnt i bokstav a) eller b) ovenfor,

Videre bekreftes det at vår forespørsel om deltakelse ikke forutsetter at mer enn 10% av kontraktsverdien skal utføres av underleverandører, leverandører, eller enheter som omfattes av bokstav a), b) eller c) ovenfor.

Jeg er også kjent med at Oppdragsgiver forbeholder seg retten til å etterspørre ytterligere dokumentasjon om hvem som er reelle rettighetshavere i leverandøren, selskaper i leverandørens konsern eller selskaper som leverandøren har kontrollerende eierskap eller myndighet i, kontraktmedhjelpere og enhver annen i leverandørkjeden, samt informasjon om daglig leder, styreleder og andre ledende ansatte hos leverandøren. Det bekreftes med dette at leverandøren har slik dokumentasjon, og at dokumentasjonen kan fremlegges på forespørsel.

Jeg er videre kjent med at overtredelse og omgåelse av sanksjonslovgivningen er straffesanksjonert, jfr sanksjonsforskrift Ukraina § 22 og sanksjonsloven § 4, og bekrefter at jeg ikke er kjent med at vår forespørsel om deltakelse skulle medføre overtredelse eller omgåelse av sanksjonsforskrift Ukraina.

Navn på firma:

Organisasjonsnummer:

Signatur fra vedkommende med fullmakt til å signere for firma:

Dato:

Vedlegg 5 Attestskjema

Navn leverandør:		
Evaluerings utført av:	Navn byggherre:	
	Navn referanseperson:	
	Rolle i prosjektet:	
	Telefonnummer:	
	E-post-adresse:	
Evaluert referanseprosjekt:		
Tidsperiode utførelse:		
Kontraktens verdi:		
Beskrivelse av kontrakten (kontraktsform, hvilke arbeider ble utført mm)		
Leverandørens rolle i prosjektet (UE/HE):		
Hvilke kontraktsarbeider ble utført av leverandøren selv:		
Hvilke kontraktsarbeider ble utført av andre:		

Det skal gis en skriftlig vurdering, som begrunnelse for karaktergivningen.

Sett **X** i passende rute. 6 er best, 1 dårligst, 4 er som forventet av leverandør.

		1	2	3	4	5	6	Begrunnelse
A	Dokumentasjon av utført kvalitet							
B	Oppfyllelse av kontrakter							
C	Etterlevelse av bestemmelser og rutiner for HMS							
D	Etterlevelse av bestemmelser for lønns- og arbeidsvilkår							
E	Overholdelse av frister							
F	Oppfølging i reklamasjonstiden							
G	Bruk av lærlinger							

Kortfattet beskrivelse av oppdragsgivers erfaringer med leverandøren:

E3 Beskrivelse med utfylte priser

Her prises kapittel D1 i konkurransegrunnlaget. Der oppdragsgiver har levert ut konkurransegrunnlaget som en *.xml-fil iht. NS 3459 utg. 3, bør leverandøren levere tilsvarende priset mengdefortegnelse som NS 3459 utg. 3 fil.

E4 Prisskjema: Timepriser for mannskap og maskiner

Timepriser for mannskap og maskiner skal være i henhold til krav i kap. C2 pkt. 27 Regningsarbeider.

I kap. C2 er angitt om og eventuelt hvordan regulering vil finne sted.

Tabellene fylles ut ved innsending av tilbud.

1 Timepriser mannskap

Spesifikasjon	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Mannskap (unntak er spesifisert nedenfor)		100	
Stikningslag med komplett utstyr		40	
Trafikkdirigent		50	
Sum mannskap, eksklusiv overtidstillegg: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

2 Overtidstillegg

Overtidstillegg i forhold til ordinær timesats for mannskap og i forhold til ordinær timesats for maskiner inkludert fører	Tillegg Kr/time	Timer	Sum pris
a) for vanlig overtidarbeid		150	
b) hverdager kl 21.00 – 06.00		150	
c) søn- og helligdager (hele døgnet)		100	
Sum overtidstillegg: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

3 Timepriser maskiner

Ønsket maskintype (byggherrens behov)	Vekt Løfte- kapasitet mv	Tilbudt maskin	Årsmodell Årstall	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Maskiner inklusiv fører:						
Gravemaskin hjulgående	8 – 15 tonn				50	
Gravemaskin hjulgående m/ pigghammer	8 – 15 tonn				20	
Gravemaskin hjulgående	15 – 25 tonn				50	
Gravemaskin hjulgående m/ pigghammer	15 – 25 tonn				30	
Gravemaskin	8 – 15 tonn				50	
Lastebil	12 m3				70	
Lastebil m/ kran					10	
Ledebil m/ trafikkavvikling					100	
Arbeidsplattform/ lift, arbeidshøyde 2 – 20 m					20	
Hjullaster					40	
Kostebil m/ vann og oppsamler					50	
Bolterigg					10	
Borrerigg					10	
Maskiner eksklusiv fører:						
Lift, sakselift					50	
Lift, annen type					50	
Sum maskiner: (overføres til Sum mannskap og maskiner)						

4 Timepriser samhandlingsfase

Timepriser knyttet til samhandlings- og utviklingsfasen	Timepris Kr/time	Timer	Sum pris
Prosjektleder (entreprenør)		30	
Anleggsleder		30	
Øvrige deltakere		150	
Sum samhandlingsfase: (overføres til Sum mannskap og maskiner)			

Sum mannskap og maskiner

Sum mannskap, eksklusiv overtidstillegg	
Sum overtidstillegg	
Sum maskiner	
Sum samhandlingsfase	
Sum mannskap og maskiner	
Overføres til kap. E5	

E Svardokumenter E5 Tilbudsskjema

Hovedprosess 1	Forberedende tiltak og generelle kostnader	kr	
Hovedprosess 2	Sprengning og masseflytting	kr	
Hovedprosess 3	Tunneler	kr	
Hovedprosess 4	Grøfter, kummer og rør	kr	
Hovedprosess 5	Vegfundament	kr	
Hovedprosess 6	Vegdekke	kr	
Hovedprosess 7	Vegutstyr og miljøtiltak	kr	
Hovedprosess 8	Bruer og kaier	kr	
Sum i henhold til kap. E3		kr	
Sum mannskap og maskiner i henhold til kap. E4		kr	
Total tilbudssum uten merverdiavgift		kr	

Tilbyder bekrefter at kostnader forbundet med alle nødvendige sikkerhetstiltak er tatt med i dette tilbudet.

Tilbyder bekrefter at det er iverksatt systematiske tiltak for å oppfylle kravene i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen, og aksepterer at oppdragsgiver etter anmodning vil bli gitt rett til å gjennomgå og verifisere virksomhetens system for ivaretagelse av helse, miljø og sikkerhet.

, den

stempel, underskrift

Organisasjonsnummer:

Fullstendig firmanavn:

Fullstendig adresse:

Postnummer og -sted:

Telefonnummer og kontaktperson:

Epost til kontaktperson